

”EI MITÄÄN KORKEAMPAA TIEDETTÄ”
Selvitys talousrikosten esikäsittely-yksikön vastaanotosta

JANNE LAUKKANEN

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN TIEDOTTEITA 56 / 2006

Poliisiammattikorkeakoulu
2006

Janne Laukkanen

”EI MITÄÄN KORKEAMPAA TIEDETTÄ”
Selvitys talousrikosten esikäsittely-yksikön vastaanotosta

ISSN 1544-8389
ISBN 951-815-123-7

SISÄLLYS

SISÄLLYS	3
KUVIOT JA TAULUKOT	4
1 SELVITYKSEN TAUSTAKSI	4
2 TUTKIMUSKYSYMYKSIÄ	6
3 LYHYESTI SELVITYKSEN TEOREETTIS-METODISESTA TAUSTASTA	7
4 ESIKÄSITTELY-YKSIKKÖ	8
4.1 YKSIKÖN PERUSTAMINEN JA SEN TAVOITTEET	8
4.2 LYHYESTI ESIKÄSITTELY-YKSIKÖN TOIMINNASTA	9
5 AINEISTO JA SEN KERÄÄMINEN	10
5.1 HAASTATELUAINEISTO	10
5.2 KYSELYAINEISTO	11
6 TULOKSET	14
6.1 TULOSTEN ESITTÄMISTAVASTA	14
6.1 EKYN TOIMINTA JA HEV-YHTEISTYÖ	15
6.2 SUHTAUTUMINEN EKYN TAVOITTEISIIN	21
6.3 TUTKINTAPROSESSIEHDOTUSTEN VAIKUTUKSET TUTKINTATYÖHÖN	25
6.4 EKYN VAIKUTUS YHTEISTYÖN MUOTOIHIN JA TAPOIHIN	35
6.5 PROJEKTISTA TIEDOTTAMINEN JA TIEDONSAANTI	37
6.6 KESKEISIÄ HUOMIOITA HAASTATELUAINEISTOSTA	38
7 YHTEENVETO	40
7.1 LYHYESTI KYSELYTUTKIMUKSEN KESKEISISTÄ TULOKSISTA	40
7.2 HAASTATELUTUTKIMUS TÄYDENTÄMÄSSÄ KYSELYAINEISTOA	43
7.3 LYHYESTI: MITEN EKY ON OTETTU VASTAAN?	43
LÄHDELUETTELO	45
LIITE 1 SAATEKIRJE KYSELYTUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEILLE	46
LIITE 2 KYSELYLOMAKE	47
LIITE 3 POLIISIHAASTATELUIKSEN KESKUSTELUTEEMAT	63

KUVIOT JA TAULUKOT

TAULUKKO 1. KYSELYYN VASTANNEIDEN ALUEELLINEN JAKAUTUMINEN .	13
TAULUKKO 2. HEV-ALUEEN VASTAUSTEN JAKAUTUMINEN ALUEITTAIN	14
TAULUKKO 3. KYSYMYKSET 27–37. VASTAAJIEN NÄKEMYKSET TALOUSRIKOSTEN ESIKÄSITTELY-YKSIKÖN TOIMINNASTA JA HEV-ALUEEN YHTEISTYÖSTÄ	16
TAULUKKO 4. KUINKA MONTA SELLAISTA TALOUSRIKOSJUTTUA OLET KÄSITELLYT, JOITA VARTEN EKY ON LAATINUT TUTKINTAPROSESSIEHDOTUKSEN?	21
TAULUKKO 5. EKY:N TOIMINNAN VAIKUTUKSET PARIN SEURAAVAN VUODEN TÄHTÄIMELLÄ	22
TAULUKKO 6. KÄSITYKSET EKY:N TUTKINTAPROSESSIEHDOTUKSISTA JA NIIDEN VAIKUTUKSESTA TUTKINTATYÖHÖN VASTAAJIEN TÄMÄN HETKISEN KOKEMUKSEN POHJALTA.	26
TAULUKKO 7. RISTIINTAULUKOINTI: ONKO VASTAAJA TUTKINUT EKY:N ESIKÄSITTELEMIÄ JUTTUJA JA MISSÄ MÄÄRIN HÄN YHTYY VÄITTÄMÄÄN ”TUTKINTAPROSESSIEHDOTUKSET OVAT PÄÄOSIN HYÖDYLLISIÄ”	28
TAULUKKO 8. RISTIINTAULUKOINTI: ONKO VASTAAJA TUTKINUT EKY:N ESIKÄSITTELEMIÄ JUTTUJA JA MISSÄ MÄÄRIN HÄN YHTYY VÄITTÄMÄÄN ”TUTKINTAPROSESSIEHDOTUSTEN PITÄISI OLLA NYKYISTÄ YKSITYISKOHTAISEMPIA”	29
TAULUKKO 9. RISTIINTAULUKOINTI: ONKO VASTAAJA TUTKINUT EKY:N ESIKÄSITTELEMIÄ JUTTUJA JA MISSÄ MÄÄRIN HÄN YHTYY VÄITTÄMÄÄN ”EKY:N EHDOTTOMAN TUTKINTA-AJAT OVAT REALISTISIA” (TAULUKOSSA SEKÄ PROSENTTILUVUT ETTÄ VASTAAJAMÄÄRÄT)	30
TAULUKKO 10. RISTIINTAULUKOINTI: ONKO VASTAAJA TUTKINUT EKY:N ESIKÄSITTELEMIÄ JUTTUJA JA MISSÄ MÄÄRIN HÄN YHTYY VÄITTÄMÄÄN ”TUTKINTAPROSESSIEHDOTUKSISTA EI OLE JUURIKAAN HYÖTYÄ KÄYTÄNNÖN TUTKINTATYÖSSÄ” (TAULUKOSSA SEKÄ PROSENTTILUVUT ETTÄ VASTAAJAMÄÄRÄT)	32
TAULUKKO 11. KUINKA USEIN TALOUSRIKOSTUTKINNASSA KÄYTETÄÄN KIRJALLISIA TUTKINTASUUNNITELMIA	33
TAULUKKO 12. VASTAAJIEN KÄSITYKSET EKY:STÄ JA YHTEISTYÖN MUODOISTA SEURAAVAN PARIN VUODEN TÄHTÄIMELLÄ	35
TAULUKKO 13. EKY:STÄ TIEDOTTAMINEN JA NÄKEMYKSET EKY-PROJEKTIN KANNATETTAVUUDESTA	37

1 SELVITYKSEN TAUSTAKSI

Sopivan nimen keksiminen hallinnollisille selvityksille ei aina ole helppoa. ”Ei mitään korkeampaa tiedettä” -toteamus kuvaa kuitenkin hyvin pääkaupunkiseudun poliisien suhtautumista esikäsittely-yksikön toimintaan: Talousrikostutkintaa kuvataan toisaalta raakaksi perustyöksi, jossa ei tarvita hallinnollisia byrokraatteja ”korkeampine tieteineen”. Toisaalta esikäsittely-yksikköä pidetään tervetulleena apuna silloin, kun se ei yritäkään olla muuta kuin talousrikostutkinnan maanläheinen työrukkanen. Paikallisyksiköiden poliisit olisivat valmiita syöttämään esikäsittely-yksikölle raakaa työtä nykyistäkin enemmän.

Poliisien suhtautumistavan kuvaamisen lisäksi selvityksen otsikko kuvaa käsillä olevan työn käytännönläheistä lähestymistapaa tutkimuskohteeseen. Tarkoituksena on arvioida pääkaupunkiseudun talousrikosten esikäsittely-yksikön ensivaiheen vastaanottoa talousrikostutkijoiden keskuudessa. Näkökulma ja etenkin aikataulun vuoksi teoreettiset painotukset on pitänyt jättää tässä käsikirjoituksessa vähemmälle. Tällä kertaa ei olla tekemässä siltäkään osin ”korkeampaa tiedettä”.

Tarkastelutavan valintaan ja valikoitumiseen on useita syitä. Esikäsittely-yksikön (EKY) toimittua puoli vuotta pidettiin syyskesällä 2005 hallinnonkehittämisen näkökohdista tarpeellisena arvioida uuden esikäsittely-yksikön saamaa ensivaiheen vastaanottoa. Arvioimisen kiireellisyys selittyi sillä, että yksikön toiminnasta oli päätetty ensivaiheessa vain vuoden 2005 loppuun. Koska kokemuksia haluttiin saada talteen yksikön vielä toimiessa, oli syytä aloittaa ensivaiheen arviointi ripeästi jo syksyllä 2005. Kireästä aikataulusta oli syytä pitää kiinni vielä silloinkin, kun kävi ilmeiseksi, että EKY:n määräaika pidennetään vuoden 2006 loppuun. Nopean alustavan arvioinnin tarpeellisuus saa perustelunsa myös sisäasiainministeriön Talousrikostutkinnan tila -raporttiin (2004) kirjatulla lausumalla, jonka mukaan pääkaupunkiseudun talousrikosten uutta käsittelymallia tulisi arvioida vuoden 2005 loppuun mennessä. Raportin mukaan erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, ovatko talousrikostutkinnan tehostamistoimet toteutuneet ja olleet riittäviä.¹

Edellä mainituista syistä selvitys on tehty nopeassa tahdissa, kahdessa kuukaudessa syksyn 2005 aikana. Tutkimusaineisto kerättiin loka-marraskuussa 2005 ja selvitysraportti kirjoitettiin joulukuussa 2005. Aineistoa kertyi laajempaankin työhön: selvitystä varten haastateltiin kymmenen HEV-alueella (Helsinki, Espoo ja Vantaa) talousrikostutkinnan parissa työskentelevää tutkijaa ja tutkinnanjohtajaa. Sen lisäksi aineistona oli paikallispoliisin talousrikostutkinnassa työskenteleville henkilöille lähetetty kyselylomake, johon vastaisi kaikkiaan 130 henkilöä. Toteutin kyselyosion yhdessä Poliisiammattikorkeakoulun tutkijan Terhi Hakamon kanssa. EKY:n toimintaa käsittelevät kysymykset liitettiin Hakamon talousrikosten tutkinnan tilaa ja johtamista selvittäneen laajan kyselytutkimuksen yhteyteen². Saimme siten samalla kyselylomakkeelle kerättyä aineistoa kahteen selvitykseen / tutkimukseen. Näin kootun laajan EKY:n toimintaa kuvailevan aineiston käsitteleminen jää tässä selvityksessä väkisin puutteelliseksi, paikoin jopa pinnalliseksi. Toisaalta selvityksessä esitetään olennaisimmat haastatteluiden ja kyselytutkimuksen tulokset. Toivon tiiviin yleiskatsauksen palvelevan EKY:n vastaanotosta ja yksikön toiminnan kehittämisestä vastaavien henkilöiden välittömiä tiedontarpeita. Myös selvityksen kirjoitusasussa olen halunnut huomioida lukijan, joka haluaa löytää nopeasti raportin olennaisimmat tulokset ja niitä havainnollistavat taulukot.

Edellä sanotusta johtuen toivon selvityksen tekijänä pääseväni nyt kerätyn aineiston kimppuun vielä tuonnempana, uudemman kerran. Tällöin toiveena olisi syventää haas-

¹ Talousrikostutkinnan tila 2004, 50.

² Hakamo 2006.

tatteluihin ja kyselyn avulla kootun aineiston tulkintaa nykyisestä ja liittämään tulokset laajempaan talousrikollisuuden torjuntaa käsittelevään tutkimustietoon.

Koska aineistoa voi tarkastella alati uusista näkökulmista, toivon myös erilaisten koulutus- ja seminaarilaisuuksien tarjoavan mahdollisuuksia tulosten tarkempaan esittelyyn kuin mitä tässä kirjallisessa esityksessä on mahdollista. Mielenkiintoisen aineiston pariin olisi tutkijan mielenkiintoista palata. Kiitos antoisasta aineistosta kuuluu haastatteluihin ja kyselyyn osallistuneiden poliisien vaivannäölle.

Aloitan selvityksen lyhyellä selvityksen tavoitteiden esittelyllä. Kolmannessa pääluvussa selitän lyhyesti työni metodis-teoreettista taustaa. Neljännessä luvussa kerron lyhyesti esikäsittely-yksiköstä ja viidennessä selvitystä varten kerätystä aineistosta. Kuudes pääluku on varsinaisten tulosten esittelyä. Työ päättyy lyhyeen, kokoavaan johtopäätösosoon.

2 TUTKIMUSKYSYMYS

- Avointen talousrikosilmoitusten määrä on liian suuri.
- Talousrikosten tutkinta-ajat ovat liian pitkiä.
- Pääkaupunkiseudun talousrikostutkinnan kokonaiskuva on liian epäselvä.

Nämä väittämät ovat käsillä olevan selvityksen lähtökohtia. Tarkoituksena on selvittää, miten edellä mainittuihin ongelmiin on talousrikollisuuden tutkintaan erikoistuneiden poliisien mielestä vaikuttettu maaliskuussa 2005 alkaneen pääkaupunkiseudun talousrikosten esikäsittely-yksikön (myöhemmin EKY) toiminnalla.

Selvityksen ydinkysymys on siten:

- Miten pääkaupunkiseudun talousrikostutkijat ja tutkinnanjohtajat ovat ottaneet vastaan uuden talousrikosten esikäsittely-yksikön toiminnan?

Tutkimuskysymys on pilkottavissa pienempiin osakysymyksiin seuraavasti:

- Millaisena EKY:n rooli nähdään talousrikostutkinnan kehittämisprosessissa?
- Mitä mieltä haastatellut ovat EKY:n toteuttamasta talousrikosten tutkinnan suunnittelusta ja aikatauluttamisesta?
- Mitä etuja EKY:n laatimilla kirjallisilla tutkintaprosessiehdotuksilla on?
- Miten EKY:n tutkintaprosessiehdotuksia tulisi kehittää?
- Miten EKY-toiminta vaikuttaa talousrikosten tutkinta-aikoihin ja avoinna olevien juttujen määriin?
- Miten talousrikostutkintaa voitaisiin kehittää nykyisestä?
- Millainen rooli EKY:llä on pääkaupunkiseudun talousrikostutkinnan kentässä, ja millainen roolin pitäisi olla?
- Lisääkö EKY eri toimijoiden/viranomaisten välistä yhteistyötä?
- Mitä mieltä pääkaupunkiseudun ulkopuolella toimivat talousrikostutkijat ovat EKY-toimintamallista?

3 LYHYESTI SELVITYKSEN TEOREETTIS-METODISESTA TAUSTASTA

Teoreettiselta taustaltaan selvitys nojaa toimintatutkimukselliseen traditioon. Toimintatutkimusta pidetään yleisnimityksenä sellaisille lähestymistavoille, joissa tutkija pyrkii ”vaikuttamaan” tutkimuskohteeseensa. Tarkoituksena ei siten ole tavanomaisen tieteellisen lähestymistavan tavoin pyrkiä kohdetta etäältä, objektiivisesti, tarkastelemaan otteeseen. Toimintatutkimuksella halutaan pikemminkin tehdä käytäntöön kohdistuva interventio, väliintulo. Toisin sanoen toimintatutkimuksen keinoin pyritään vaikuttamaan olemassa olevaan ja muuttamaan sitä.³ Käsillä olevan selvityksen tapauksessa on tarkoitus arvioida EKY:n ensivaiheen vastaanottoa ja tarjota siten tietoa päätöksentekijöille projektin jatko-suunnittelua varten.

Toimintatutkimuksellisia lähestymistapoja on jaoteltu kolmeen ryhmään⁴. Kirjallisuudessa puhutaan muun muassa yhteistoiminnallisesta tutkimuksesta, osallistuvasta tutkimuksesta ja ”pelkästä” toimintatutkimuksesta. Kaikille lähestymistavoille on yhteistä tutkijan osallistuminen tutkittavan yhteisön toimintaan, jolloin hän pyrkii ratkaisemaan jonkin tietyn ongelman yhdessä yhteisön jäsenten kesken. Lähtökohtana on ottaa tutkimushankkeeseen mukaan ne ihmiset, joita tutkimus koskettaa.⁵ Toimintatutkimuksen määritelmiin voidaan yhdistää käsitteet tutkimus, interventio, parempaan pyrkiminen ja tutkittavien subjektiluonne. Tutkimussuuntauksen ideaalina on ”muutos parempaan”.⁶ Tämän selvityksen tapauksessa yhteistoiminnallinen suhde haluttiin luoda EKY:n ulkopuolisten toimijoiden (talousrikostutkijoiden) kanssa, joiden toimintaympäristöön uusi talousrikoksien käsitelymalli vaikuttaa.

Toimintatutkimus ei ole yhtenäinen tutkimustraditio ja raja erilaisiin evaluaatio- eli arviointitutkimuksiin ei ole selväpiirteinen⁷. Sekä toimintatutkimuksen että arviointitutkimuksen lähtökohdat mahdollistavat sekä tieteellisiä että käytännöllisiä kysymyksenasetteluja⁸. Tässä selvityksessä (ohjeellisen) teoreettisen viitekehysten valinta onkin ollut perusteltavissa etenkin käytännöllisiä lähtökohtia palvelevista syistä. Toimintatutkimuksen lisäksi arviointitutkimuksen lähtökohdat sopivat hyvin työn viitekehukseen.

Arvioinnin on todettu viittaavan jonkin asian arvoon tai ansioon, esimerkiksi ohjelman, innovaation, intervention, projektin tai palvelun arvoon⁹. Tämän lausuman valossa selvitän, millaisen ”arvon” selvitystä varten haastatteleman poliisit antavat esikäsittely-yksikölle: miten ja mitä hallinnollisella interventiolla – uudella esikäsittely-yksiköllä – on heidän mielestään saavutettu? Tässä vaiheessa voidaan lähinnä arvioida, miten uudistus on otettu vastaan. Selvitys onkin niin sanottu esivaiheen arvio EKY:n toiminnasta. Arvioinnin kohteena ei niinkään ole EKY:n konkreettisen toiminnan ”hyvyys” tai ”huonous”, vaan EKY:n aikaansaamat reaktiot talousrikosten tutkinnan parissa työskentelevien henkilöiden keskuudessa. Työn tavoitteena ei siten ole antaa lopullista tulosarviota keskeneräisen projektin laadusta, vaan esitellä ja arvioida EKY-toiminnon saamaa vastaanottoa.

Arvioinnissa on toki aina pohjimmiltaan kyse arvottamisesta, sen arvioimisesta, onko jokin hyvää vai huonoa. Arvottaminen on puolestaan aina riippuvaista arvioinnin tekijän arvostuksista, eli arvioijan tutkittavana olevalle kohteelle antamista tulkinnoista.¹⁰ Tulkintojen merkitystä on mielestäni syytä korostaa etenkin laadullisten tutkimusmetodien tehtävän

³ Eskola & Suoranta 2001, 126.

⁴ Reason 1994, Eskola & Suoranta 2001, 126 mukaan.

⁵ Eskola & Suoranta 2001, 127.

⁶ Kalliola 1996, 59, Eskola & Suoranta 2001, 127 mukaan.

⁷ Syrjä & Numminen 1988, 50, Eskola & Suoranta 2001, 128 mukaan.

⁸ Eskola & Suoranta 2001, 128.

⁹ Robson 2001, 24.

¹⁰ Esim. Harrinvirta & Uusikylä & Virtanen 1998, 5.

selvityksen yhteydessä, kun yksiselitteisten arvioinnin mittareiden laatiminen on mahdollista.

Miksi sitten arviointi on tarpeellista? Lyhyesti vastaten voi todeta, että vaikutusten selvittämisen ja niiden tulkinnan kautta voidaan muun muassa uudistaa toimintoja, jotta tavoitellut yhteiskunnalliset vaikutukset lisääntyisivät. Systemaattisen arviointitiedon avulla voidaan myös jännevöittää yhteiskunnallista päätöksentekoa.¹¹ Talousrikollisuuden torjuntakeinojen arvioinnin avulla on todettu voitavan kohentaa interventioiden suunnittelua ja kohdentamista havainnoimalla jo toteutettujen toimenpiteiden ongelmakohtia ja toisaalta niiden vahvuuksia¹². Arvioinnin avulla selvitetään hallinnollisten interventioiden perusteita ja vaikutuksia. Toimenpiteillä saavutetut vaikutukset voidaan siten selvittää ja altistaa julkiselle keskustelulle.¹³ Arvioinnin tavoitteena voi myös olla toimenpiteen kohderyhmän tarpeiden kartoittaminen, palveluiden parantaminen, vaikutusten arviointi, toimenpiteiden sisällön selittäminen, tehokkuuden analysointi sekä tutkimuskohteen toiminnan tai toimimattomuuden ymmärtäminen¹⁴.

4 ESIKÄSITTELY-YKSIKKÖ

4.1 YKSIKÖN PERUSTAMINEN JA SEN TAVOITTEET

Yhteiskunnallisessa keskustelussa etenkin pääkaupunkiseutua kiusanneen talousrikostutkinnan ruuhkautumisen on katsottu edellyttävän uusia tutkinnan tehostamistoimia. Sisäasianministeriön Talousrikostutkinnan tila -raportissa (2004) esitettiin ratkaisumallia, jossa entinen organisaatiomalli säilyttäen HEV-alueen talousrikostutkinta toteutetaan jatkossakin Helsingin, Vantaan ja Espoon paikallisissa talousrikostutkintayksiköissä sekä keskusrikospoliisin talousrikosyksikössä. Tutkinnan tueksi perustettiin kuitenkin uusi esikäsittely-yksikkö (EKY). Laaditun mallin mukaan paikalliset yksiköt ottavat aiempaan tapaan vastaan rikosilmoitukset ja tutkintapyynnöt. Tämän jälkeen yksiköissä tehdään päätös tarkemman selvittämisen tarpeesta, ja jos juttu edellyttää tällaisia toimia, se lähetetään alueelliseen esikäsittely-yksikköön. EKY:ssä tehdään tapauksen esitutkinnan kohdentamiseen, rajamiseen ja luokitteluun liittyä toimia, lähinnä alustavan tutkintasuunnitelman muodossa.¹⁵ Esikäsittely-yksikkö aloitti varsinaisen toimintansa maaliskuussa 2005.

EKY:n tarkoituksena on siitä tehdyn tulossopimuksen (2005) mukaan varmistaa, että yksittäisen talousrikosasian esitutkinta aloitetaan tehdyn suunnitelman mukaisesti ja, että talousrikosjutut saavat yhdenmukaisen ja nopean käsittelyn. Niin ikään EKY huolehtii pääkaupunkiseudulla talousrikostutkinnan reaaliaikaisen kokonaiskuvan seuraamisesta.¹⁶

Tulossopimukseen kirjatulla tavalla EKY:n toiminnalla tavoitellaan:

- talousrikosten tutkinta-aikojen lyhentymistä,
- avoimena (kesken) olevien rikostapausten määrän vähenemistä ja
- paremman kokonaiskuvan saamista pääkaupunkiseudun talousrikostutkinnan kokonaistilasta.¹⁷

¹¹ Uusikylä 1999, 17.

¹² Alvesalo & Tombs 2005, 72–73

¹³ Kauppi 2004, 74.

¹⁴ Robson 2001, 27.

¹⁵ Ks. tarkemmin esim. Talousrikostutkinnan tila 2004, 48–49.

¹⁶ Tulossopimus (EKY) 2005, 1.

¹⁷ Em.

Yksikön tavoitteiksi on määritelty myös talousrikosten tutkintapaikan valinnan kordinoiminen, tutkinnan läpivirtauksen nopeuttaminen ja viranomaisten yhteistyön tiivistäminen.

4.2 LYHYESTI ESIKÄSITTELY-YKSIKÖN TOIMINNASTA

Vuoden 2005 aikana EKY kävi läpi 505 Helsingin, Espoon, Vantaan ja keskusrikospoliisin yksikköön toimittamaa rikosilmoitusta. Esikäsittely-yksikkö on luokitellut kaikki nämä jutut niiden vaativuuden mukaan (asteikolla 1–3). Tutkintaprosessiehdotuksia yksikkö laati vuoden 2005 aikana 243 kappaletta. Nämä tutkintaprosessiehdotukset pitivät kaikkiaan sisälleen 319 rikosilmoitusta. Tutkintaprosessiehdotusta ei ole tehty kaikkiin ns. 1-luokan juttuihin eikä ilmoituksiin, joiden tutkinta on ehdotettu päätettäväksi. Tutkintaprosessiehdotusta ei laadittu myöskään tapauksiin, joissa tutkintatoimet oli jo aloitettu.¹⁸

Juttuja luokiteltaessa vaativuusluokan määräytymiseen vaikuttaa käynnistettävän tutkinnan kesto, jutun laatu ja tapauksen laajuus. Käytännössä luokittelu on ollut seuraava:

- 1-luokka: nopeat ja helpot jutut, tutkinta-aika 1–4 viikkoa
- 2-luokka: ns. tavanomaiset talousrikokset, tutkinta-aika 1–6 kuukautta
- 3-luokka: pitkäkestoiset ja vaativat jutut, tutkinta-aika yli 6 kuukautta.¹⁹

Luokkiin 2 ja 3 kuuluvista jutuista on laadittu kirjallinen tutkintaprosessiehdotus, joka sisältää tutkintaprosessiehdotuksen sekä muut tutkinnan rajaamista kiireellisyyttä ja tutkivaa yksikköä koskevat ehdotukset. Ehdotukset ovat sisältäneet muun muassa lyhyen teonkuvauksen, todistusteemaehdotuksen, tutkintalinjaehdotuksen, tiedon yhteyksistä muihin talousrikosjuttuihin tai muuhun rikollisuuteen, arvion rikoshyödyn takaisinsaannista, kiireellisyysarvion sekä ehdotuksen tulevasta tutkinta-aikataulusta.²⁰

Tutkintaprosessiehdotukset on käsitelty noin kuukauden välein järjestetyissä talousrikostutkinnan HEV-yhteistyökokouksissa, joihin on osallistunut Helsingin, Espoon, Vantaan ja keskusrikospoliisin talousrikoksia tutkivien yksiköiden johtajat sekä Etelä-Suomen poliisin lääninjohtajan talousrikosasioista vastaava henkilö. Kokouksissa on päätetty juttujen tutkintafoorumista, eli siitä, mikä yksikkö ottaa kunkin jaossa olevan jutun tutkittavakseen.²¹

Edellä kuvattu talousrikosten tutkintafoorumin ”vapaamuotoinen” valinta on lainsäädännöllisesti mahdollista, sillä poliisitutkinta on ns. aluevastuuseen perustuva sopimusky-symys²² – toisin kuin tuomioistuinkäsittely, jonka foorumiksi määräytyy pääsääntöisesti sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa rikos on tehty²³.

¹⁸ Tiedot saatu esikäsittely-yksiköstä 16.1.2006; Helsinki on toimittanut esikäsittelyyn 358 rikosilmoitusta (71%), Espoo 84 ilmoitusta (17%), Vantaa 61 ilmoitusta (12%) ja KRP 2 ilmoitusta (0,4%).

Näistä noin viidestäsadasta ilmoituksesta vuonna 2005 kirjattuja uusia talousrikosilmoituksia on yhteensä 183 kappaletta. Vanhojen juttujen varanto on siten muodostanut yli 60 % esikäsittely-yksikköön toimitetusta juttumäärästä.

¹⁹ Ks. Pääkaupunkiseudun talousrikosten esikäsittely-yksikkö 14.2.2005 ja Talousrikosten luokitus 9.2.2005

²⁰ Pääkaupunkiseudun talousrikosten esikäsittely-yksikkö 14.2.2005

²¹ Ks. tarkemmin Pääkaupunkiseudun talousrikosten esikäsittely-yksikkö 14.2.2005

²² Asiasta tarkemmin esim. Ohisalo & Heiskanen 2005, 251–252.

²³ Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 4:1.

5 AINEISTO JA SEN KERÄÄMINEN

5.1 HAASTATTELUAINEISTO

Selvitystä varten kerättiin sekä laadullista että määrällistä aineistoa. Laadullinen aineisto sisältää kymmenen poliisihaastattelua. Haastatelluista poliiseista kolme työskentelee Espoossa, kolme Helsingissä ja neljä Vantaalla. Haastatelluista kolme on tutkinnanjohtajia ja seitsemän tutkijoita. Tutkinnanjohtajat haastattelin kunkin erikseen. Tutkijat haastattelin siten, että paikalla oli kerrallaan kaksi tai kolme tutkijaa. Tutkijoiden kohdalla voi siten puhua pienimuotoisista ryhmähaastatteluista.

Kaikki haastattelemani henkilöt työskentelevät HEV-alueen yksiköissä talousrikostutkinnan tehtävissä. Organisatorisesti pari haastateltavaani työskentelee muussa kuin talousrikosyksikössä, mutta myös heidän tutkittavikseen oli syksyn 2005 aikana ohjautunut EKY:n tutkintasuosituksilla varustettuja talousrikostapauksia.

Selvitystä varten haastateltujen henkilöiden valikoituminen tapahtui niin sanottua lumipallo-otantaa (snowball sampling) soveltaen. Yleensä haastattelututkimuksissa tutkijat valitsevat itse, erilaisia valintakriteerejä soveltaen, mielestään sopivimmat henkilöt haastateltavikseen. Lumipallo-otannassa haastateltavat valikoituvat kuitenkin osittain toisin kuin mainituissa ”perinteisessä mallissa”. Tutkija etsii ensin muutamia niin sanottuja avainhenkilöitä (informantteja), joilla hän tietää olevan erityistä asiantuntemusta tutkimuskohteesta. Tutkija haastattelee ensivaiheessa näitä informantteja ja pyytää heitä mahdollisesti nimeämään uusia haastateltavia, joilla voisi olla samankaltaisia, sivuavia tai vastakkaisia näkemyksiä tutkimuskohteesta. Toisin sanoen lumipallo-otannassa ensimmäinen asiantuntijahaastattelu johtaa tutkijan seuraavan haastateltavan luokse. Seuraavia haastateltavia voidaan taas pyytää nimeämään uusia henkilöitä tutkimusotokseen. Käytännössä tutkimusten tavoitteet, aikataulut ja resurssit rajaavat haastateltavien joukkoa ja uusien haastateltavien valikoitumista. Lopulta tutkija voi vain toivoa, että hän on saanut haastateltua ne henkilöt, jotka ovat keskeisimpiä tutkimusongelman ratkaisemiseksi.²⁴ Menetelmän etuna on, että erityistä asiantuntemusta vaativissa haastatteluissa kysymykset onnistutaan osoittamaan sellaisille henkilöille, joilla on todellista tietämystä aiheesta. Sen sijaan eri tavoin toteutetuilla ja rajatuilla *satunnaisotannoilla* ei pystytä välttämättä löytämään mielekästä haastateltavien joukkoa vastaamaan erityistä asiantuntemusta vaativiin kysymyksiin.

Lumipallo-otanta ei toki ole ongelmaton, sillä informantit voivat suositella haastateltaviksi esimerkiksi vain sellaisia henkilöitä, jotka ovat heidän kanssaan samanmielisiä. Tämän laajuudessa selvityksessä menetelmää voi kuitenkin pitää toimivana ja riittävänä. Huomioiden EKY:n toiminnan lyhyen keston ja sen, että syksyllä 2005 HEV-yksiköissä (Helsinki, Espoo, Vantaa) oli ehditty käsitellä vasta hyvin pieni määrä EKY:n tutkintasuosituksilla varustettuja talousrikosjuttuja, ei minkään muunlainen haastateltavien valinta olisi tuottanut informaatioarvoltaan toivottua tulosta. Satunnaisotantaa olisi hyvin todennäköisesti seurannut vain joukko sellaisia haastatteluja, joissa haastateltavan tietämys käsiteltävistä asioista olisi ollut jokseenkin rajallista ja puutteellista.

Valitessani haastateltavia käytin ensikäden informanttina esikäsittely-yksikköä: tiedustelin EKY toimintaa vetävältä Ake Turuselta, keihin *tutkinnanjohtajiin* minun kannattasi pääkaupunkiseudun talousrikosyksiköissä olla yhteydessä. Toisin sanoen: keillä tutkinnanjohtajista olisi ylipäätään jonkinlaista kokemusta EKY:n tuottamista tutkintasuunnitelmista? Ollessani yhteydessä mainittuihin tutkinnanjohtajiin he joko suostuivat haastattelupyyntöni tai ohjaisivat minun paremmaksi (ts. EKY-asioissa kokeneemmaksi) tietämänsä tutkinnanjohtajan pakeille.

²⁴ Hirsjärvi & Hurme 2004, 59–60.

Seuraavaksi etsin haastateltaviksi *tutkijoita*, joilla oli kokemusta EKY:n tuottamista tutkintaprosessiehdotuksista. Näiden henkilöiden valikoitumisessa jouduin luottamaan HEV-yksiköiden tutkinnanjohtajien esittämiin mielipiteisiin. Tutkinnanjohtajat kertoivat minulle, keillä tutkijoista kussakin yksikössä voisi olla eniten relevanttia tietämystä EKY:n esikäsitlemistä talousrikosjutuista.

Haastatteluissa aineistonkeruun metodina oli teemahaastattelu. Haastattelut toteutettiin keskustelunomaisesti noudatellen etukäteen laadittua löyhää haastattelu-/ kysymysrunkoa²⁵. Haastattelutilanteet olivat hyvin vapaamuotoisia ja keskusteluteemat käytiin läpi satunnaisessa, kunkin keskustelun luonteelle otollisessa järjestyksessä. Kaikki selvitystä varten tehdyt haastattelut nauhoitettiin. Haastattelujen analysoimiseksi tutkimusavustaja litteroi nauhat keskeiseltä sisällöltään.

Selvitystä varten haastatellut tutkijat ja tutkinnanjohtajat ovat pääosin kokeneita talousrikostutkijoita: Usean vuoden talousrikostutkinnan kokemus on seitsemällä haastateltavalla, ”parin vuoden” kokemus löytyy kahdelta ja yksi haastateltava on vastavalmistunut. Tosin kokemattominkin haastateltava on suorittanut opintoihin kuuluvia harjoittelujaksojaan talousrikostutkinnan parissa.

5.2 KYSELYAINEISTO

Selvityksen määrällinen aineisto muodostuu kyselylomakkeista, joita palautettiin vastaajan puitteissa 130 kappaletta²⁶. Kysely oli suunnattu kaikille paikallispoliisien talousrikostutkinnan parissa työskenteleville tutkijoille, tutkinnanjohtajille ja tarkastajille²⁷. Tällä kertaa kyselyä ei suunnattu talousrikostutkinnassa työskenteleville tutkintasihteereille tai muille vastaavia tukipalveluita toteuttaville henkilöille. Niin ikään kyselyä ei toimitettu keskusrikospoliisissa talousrikostutkintaa suorittaville henkilöille.

Kyselylomake laadittiin *www-alustalle*²⁸ eli kyselyyn vastaaminen onnistui internetyhteydellä varustetulla tietokoneella. Vastaukset tallentuivat suoraan ohjelman muistiin, josta vastaukset (lukuarvot ja avovastaukset) olivat suoraan siirrettävissä analysointia varten tilasto-ohjelmaan (Tixel).

Tieto kyselystä toimitettiin mahdollisille vastaajille sisäasiainministeriön poliisiosaston kautta. Poliisiosasto toimitti tiedon kyselystä paikallispoliisien yksiköiden talousrikosvastaaville, jotka välittivät tiedon edelleen eteenpäin yksikköjensä talousrikostutkinnan parissa työskenteleville. Tämä jakelukanava todettiin kaikkein tehokkaimmaksi, koska meillä kyselyn tehneillä tutkijoilla ei ollut käytössämme talousrikostutkijoiden päivitettyjä, ajan tasalla olevia yhteystietoja. Poliisihallinnossa ei ole jatkuvasti (tai edes puolivuositain) päivittyvää tietoa talousrikostutkijoiden määristä, saati sitten listaa talousrikostutkinnan parissa työskentelevien henkilöiden nimistä. Tämän tilanteen korjaaminen vastaisuudessa olisi monista syistä erittäin toivottavaa. Kyselyn jakelutavan puutteeksi pitääkin laskea, että käytännössä on mahdotonta varmistaa kyselylomakkeen asianmukainen päätyminen kaikille talousrikostutkinnan parissa työskenteleville henkilöille.

Vastausaikaa kyselyssä oli reilu kaksi viikkoa, marraskuun puolivälistä joulukuun alkuun syksyllä 2005. Talousrikostutkinnan tehtävissä työskentelee tutkinnanjohtajana, tutkijana tai tarkastajana yhteensä noin 260 henkilöä.²⁹ Koska kyselyyn saatiin vastauksia 130, on kyselyn vastausprosentti noin 50 (N=130). Laskettaessa kyselyn vastausprosenttia il-

²⁵ Haastatteluiden perusrunko liitteenä. Liite 1.

²⁶ Kyselylomake ja sen yhteydessä lähetetty saatekirje ovat selvityksen liitteenä. Liite 1 ja Liite 2.

²⁷ Tarkastajalla tarkoitetaan talousrikostutkinnan parissa työskenteleviä ekonomitarkastajia, juristitarkastajia jne.

²⁸ Nk. PaulaPalaute-ohjelma, Poliisiammattikorkeakoulu.

²⁹ Talousrikostutkinnan tila 2004, 44. Tietoa päivitettiin olemaan yhteydessä Helsingin poliisiin ja Etelä-Suomen lääninhallitukseen, koska näiden alaisuudessa toimivat suurimmat talousrikostutkinnan yksiköt.

meisenä puutteena tulee tietenkin pitää sitä, ettei kyselyn tekijöiden tiedossa ole edellä selitetyllä tavalla tarkkaa mahdollisten vastaajien määrää. Arvioitua vastausprosenttia voidaan sinällään pitää tyydyttävänä, kun sitä verrataan vastaaviin poliisihallinnon piirissä tehtyihin kyselytutkimuksiin. Vastausprosenttiin on suhtauduttava toki myös kriittisesti. Merkittävä syy vastausprosentin alhaisuuteen on todennäköisesti kyselyn pituus. Vastaajilta kyselyn yhteydessä saatu kritiikki kohdistui nimittäin etupäässä vastauslomakkeen pituuteen. Tämän tyyppinen palaute on ymmärrettävää sillä lomake koostui kaikkiaan 162 kysymyksestä. Kysymyksistä hieman vajaa 150 oli erilaisia monivalintakysymyksiä. Kysymyksistä 15 oli niin sanottuja avovastausta edellyttäviä kysymyksiä, eli vastaaja sai halutessaan kirjoittaa vastauksen omin sanoin.

EKY:ä koskevia kysymyksiä lomakkeella oli 46, joista monivalintakysymyksiä oli 44 ja avovastauksen mahdollistavia kysymyksiä kaksi.

Kysymyslomakkeen lopuksi vastaajille annettiin edellä mainitusti mahdollisuus antaa palautetta tutkimuksen tekijöille. Vastaamista koskevaa palautetta tuli esimerkiksi seuraavasti:

"Aika paljon kysymyksiä mutta hyvähän se on tutkimuksia tehdä, aina se juttujen tutkimisen voittaa."

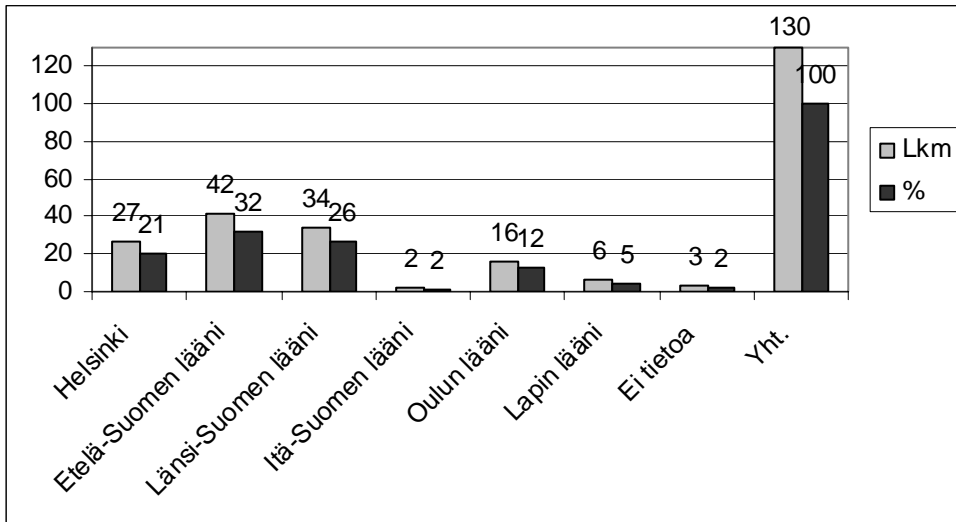
"Pitkä oli tutkimus..."

"Hieman liian pitkä & valmiiksi jossain määrin johdatteleva."

Kysymysten "johdattelevuudesta" olen kyselyn tekijänä eri mieltä. Ymmärrän kuitenkin hyvin tällaisen tulkinnan, koska kaikki monivalintakysymykset oli esitetty väittämämoodossa. Vastaajan piti ottaa kantaa väittämien paikkaansa pitävyyteen. Jos vastaaja on ollut täysin toista mieltä alkuperäisen väittämän kanssa, on hän voinut helposti kokea tämän "vääränä pitämänsä" väittämän sanavalinnan johdattelevaksi.

Kyselyyn vastanneiden taustatiedot

Ensimmäiset kyselylomakkeella olleet esikäsittely-yksikköä (EKY) käsitelleet kysymykset (nro 27–38) oli tarkoitettu kaikille vastaajille, eli yhtäläillä niin pääkaupunkiseudulla kuin sen ulkopuolella toimiville. Tämän lisäksi lomakkeella oli EKY:ä koskevia kysymyksiä vain pääkaupunkiseudun HEV-alueella työskenteleville henkilöille (kysymykset nro 39–72). Kaikkiaan kyselyyn tuli edellä mainitulla tavalla 130 vastausta. Helsingistä kyselyyn vastasi 27 henkilöä (21 % kaikista kyselyyn osallistuneista). HEV-alueelta vastauksia tuli yhteensä 49 (38 %). Kun HEV-alueen vastauksista vähentää Helsingin osuuden, saadaan Espoosta ja Vantaalta tulleiden vastausten määräksi yhteensä 22. Etelä-Suomen läänin alueelta vastaajia oli HEV-alue pois lukien 20. Espoon ja Vantaan vastaajat mukaan lukien Etelä-Suomen läänin alueelta vastauksia kertyi 42 (32 %). Länsi-Suomen läänistä vastaajia oli 34 (26 %), Oulun läänistä 16 (12 %) ja Lapin läänistä 6 (5 %). Kolmen vastauksen kohdalla vastaaja ei ollut ilmoittanut työskentelyaluettaan (2 %).

TAULUKKO 1. Kyselyyn vastanneiden alueellinen jakautuminen (N=130).

Kun vastaajien joukon alueellista jakautumista vertaa talousrikostutkinnan virkojen alueelliseen jakautumiseen, voi todeta alueiden edustuksen jakautuvan oikeassa suhteessa Itä-Suomen lääniä lukuun ottamatta. Sieltä tuli harmillisesti vain kaksi vastausta. Vaikka Itä-Suomessa on talousrikostutkinnan virkoja vain alle parikymmentä, on alueen ääni parin vastauksen vuoksi selvästi aliedustettuna selvityksessä. Mahdollinen syy laiskaan osallistumisaktiivisuuteen voi olla esimerkiksi edellä esitelty kyselylomakkeen jakelutapa, josta johtuen kysely ei välttämättä saavuttanut kaikkia mahdollisia vastaajia vastausajan puitteissa.

Käytännössä kaikki kyselyyn vastanneet toimivat talousrikostutkinnassa päätoimisesti (127 vastaajaa 130:sta). Suurin osa vastaajista kuuluu alipäällystöön. Heitä on vastaajista 76 (59 %). Päällystöön kuuluviksi itsensä ilmoittaa 31 (24 %) ja miehistöön 20 (15 %). Kysely oli tarkoitettu myös talousrikostutkinnan asiantuntijatehtävissä työskenteleville henkilöille, kuten ekonomitarkastajille ja lakimiehille. Heistä kyselyyn vastasi kuitenkin vain kaksi. Yksi vastaaja ei ilmoita virka-asemaansa.

Vastaajat ovat pääsääntöisesti pitkän poliisiuran tehneitä. Yli kymmenen vuoden kokemus poliisityöstä on 105 vastaajalla. 24 vastaajalla on 2–10 vuoden työkokemus. Yhden vastaajan kohdalla tieto puuttuu. Talousrikostutkinnan osalta kokemusta on kertynyt vähemmän: alle kaksi vuotta talousrikostutkinnassa työskennelleitä on 16. Pidemmän, eli 2–10 vuoden uran talousrikostutkinnassa tehneitä on 64. Yli 10 vuotta talousrikostutkinnassa työskennelleitä on 49. Heistä yli kaksikymmentä vuotta talousrikoksiin erikoistuneita on kuusi. Yhden vastaajan kohdalla tietoa ei ole.

Tarkempia huomioita HEV-alueen vastaajien taustatiedoista

EKY:ä käsitelleisiin kysymyksiin annettuja vastauksia analysoitaessa on muistettava, että suurin osa näistä kysymyksistä oli kohdistettu vain HEV-alueella työskenteleville (nro 39–72) ja vastaajat ovat siten vain tältä alueelta. Vain HEV-alueella työskenteleville suunnattujen kysymysten osalta on syytä panna merkille, että vastauksia tuli (vain) noin viisikymmentä (N=49). Kaikkiaan Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla työskentelee talousrikostutkinnassa noin 130 poliisia³⁰. Siten näiden kysymysten osalta, jotka oli tarkoitettu vain EKY-alueella työskentelevien vastattaviksi, vastausprosentti jää alhaisemmaksi kuin kyselyä

³⁰ Talousrikostutkinnan tila 2004, 44 ja päivitettyt kyselytiedot HEV-yksiköistä.

kokonaisuutena tarkastellen. HEV-alueen osalta vastausprosentti on hieman alle 40 prosenttia. Etenkään vain HEV-alueen vastauksiin perustuvia tuloksia käsiteltäessä ei olekaan syytä ajautua esittelemään tuloksia täsmällisten prosenttien tarkkuudella. Pidättäydyn kautta esityksen puhumaan vain vastausjakaumien suuruusluokista, tyyliin ”puolet”, ”kolmannes”, ”lähes kaikki”, ”muutama”. Lähinnä tautologista esitystapaa välttääkseni esittän tulokset muutamassa kohdin tekstiä prosenttilukuina. Silloinkin prosentteja on syytä pitää suuntaa-antavina. Toinen peruste prosenttilukujen käytölle on, että joissain kohdin esimerkiksi ”70 prosenttia” on mielestäni kirjallisesti sujuvampi ilmaus kuin ”hieman yli kaksi kolmannesta”. Kyse on toki puhtaasta makuasiasta. Jos olen jostain syystä halunnut käyttää tarkkoja ilmauksia, olen esittänyt määrät yleensä absoluuttisina lukuina, kuten ”kuusi vastaajaa” tai ”seitsemän henkilöä”. Tällöin en ole halunnut käyttää ilmaisuja ”pari” tai ”muutama”, mutta olen kuitenkin pitänyt tärkeänä ilmaista esimerkiksi tiettyä mielipidettä edustavien vähäisyyden kyselyaineistossa.

TAULUKKO 2. HEV-alueen vastausten jakautuminen alueittain.

Paikkakunta	Lkm
Helsinki	27
Muu HEV-alue (Espoo & Vantaa)	20
Ei tietoa	2
Yht.	49

Kaikki HEV-alueen vastaajat työskentelevät talousrikostutkinnassa kokopäiväisesti – pois lukien yksi vastaaja, joka ei antanut lainkaan vastaustaan tähän kysymykseen. HEV-alueen vastaajista puolet työskentelee alipäällystön tehtävissä ja kolmannes päällystössä. Miehistössä toimii noin kymmenen vastaajaa. Yli puolet vastaajista on toiminut poliisitehtävissä jo yli kymmenen vuotta. Joukossa on myös liki kymmenen sellaista poliisia, joille on kertynyt jo yli kolmekymmentä virkavuotta. Lopuillakin vastaajista on poliisikokemusta 2–10 vuotta. Aloittelevia poliiseja vastaajissa ei siis ollut lainkaan.

Talousrikostutkinnan osalta kaikille ei ole kuitenkaan ehtinyt kertyä laajaa kokemusta: noin kymmenellä vastaajalla on talousrikostutkinnan kokemusta alle vuosi. Samaten noin kymmenen henkilöä on tutkinut talousrikosjuttuja 2–5 vuotta. Kolmanneksella kokemusta on 6–10 vuotta. Joukkoon mahtuu kuitenkin myös erittäin kokeneita, sillä kolmanneksella HEV-alueen vastaajista on tuntumaa talousrikosjuttuihin yli kymmenen vuoden ajalta. Pari vastaajaa on tutkinut tapauksia jo yli parinkymmenen vuoden ajan.

Kun HEV-alueen vastaajien taustatietoja verrataan HEV-alueen ulkopuolelta olevien vastaajien vastaaviin tietoihin, havaitaan, etteivät taustatiedot eroa merkittävästi toisistaan.

6 TULOKSET

6.1 TULOSTEN ESITTÄMISTAVASTA

Käyn haastattelu- että kyselyaineistosta ilmeneviä tuloksia läpi noudattaen varsin tunnollisesti kyselylomakkeella ollutta kysymysten järjestystä³¹. Vain muutamassa, tuonempana erikseen mainitussa, kohdassa esittelen tuloksia kyselylomakkeen kysymysjärjestyksestä poiketen. Lukija voi tarkastella kyselyaineiston tuloksia myös kirjoituksen joukkoon liitettyjen taulukoiden avulla. Jotta lukijan olisi helppo löytää kutakin käsiteltävää aihetta sivuavat

³¹ Ks. Liite 2

kyselytulokset taulukoista, olen liittänyt kulloinkin tekstissä käsittelemäni aiheen yhteyteen viitteen kysymysnumerosta, joka kyselyaineistossa sivusi aihetta. Esimerkiksi merkintä [27] viittaa siihen, että aiheesta kysyttiin vastaajilta kysymysnumerolla 27. Taulukoista kysymys löytyy tämän numeron avulla.

Esittelen siis kaikki selvityksen tulokset kyselylomakkeeseen järjestykseen nojautuen. Samalla kun kerron kyselyaineiston tuloksista, luonnehdin myös poliisihaastatteluista ilmenneitä näkemyksiä. Näin liitän kyselyaineiston ja haastatteluaineiston tulokset esityksessäni yhdeksi kokonaisuudeksi. Alaluvussa 6.6 käsittelen kuitenkin vielä erikseen vain poliisihaastattelujen tuloksia.

Haastatteluaineisto tukee monessa suhteessa kyselymateriaalin tuloksia ja antaa ”laadullista” tukea kyselytutkimuksen tuottamalla määrälliselle aineistolle. Toisaalta haastatteluissa päästiin jossain määrin kyselyä ”syvemmälle” ja haastatteluaineiston tuloksista on syytä kertoa niin kyselytulosten yhteydessä kuin myös omassa alaluvussaan. Haastattelujen yhteydessä poliisit kohdistivat EKY:yn sellaista kritiikkiä, joka ei nouse esiin pelkkää kyselyaineistoa analysoimalla. Tiivistetysti voi sanoa, että silmäilemällä nopeasti läpi vain kyselytulokset (selvityksen taulukkoaineisto) voi saada EKY:n vastaanotosta myönteisemmän kuvan kuin lukemalla myös haastatteluaineiston tuloksista.

Olen liittänyt tekstin yhteyteen suoria lainauksia haastateltujen poliisien kommenteista. Jotta haastatelluille luvattu anonymiteetti säilyisi, viittaaan heihin vain numerotunnisteilla. Haastattelin edellä mainitulla tavalla seitsemän tutkijaa ja kolme tutkinnanjohtajaa. Erotelakseni tutkinnanjohtajat tutkijoista olen käyttänyt kirjainlyhenteitä T ja TJ. Sekä tutkijoiden ja tutkinnanjohtajien kohdalla käytän yhteistä juoksevaa numerojärjestystä 1–10. Esimerkiksi tutkinnanjohtajaan, jota haastattelin kolmantena aineiston poliisinä viittaa siten merkinnällä TJ 3 ja kuudentena haastattelemaani tutkinnanjohtajaa merkinnällä TJ 6. Ryhmähaastattelutilanteiden osalta litteroijan oli välillä vaikea erottaa haastattelunauhalla, kuka haastatelluista tutkijoista oli kulloinkin äänessä. Sen vuoksi osassa lainauksia on merkitty puhuja vain merkinnällä T, eli ”tutkija”. Suorien sitaattien joukossa on myös lainauksia kyselylomakkeen avovastausosioihin annetuista kommenteista. Lainatessani lomakkeelle annettuja avovastauksia olen maininnut siitä erikseen.

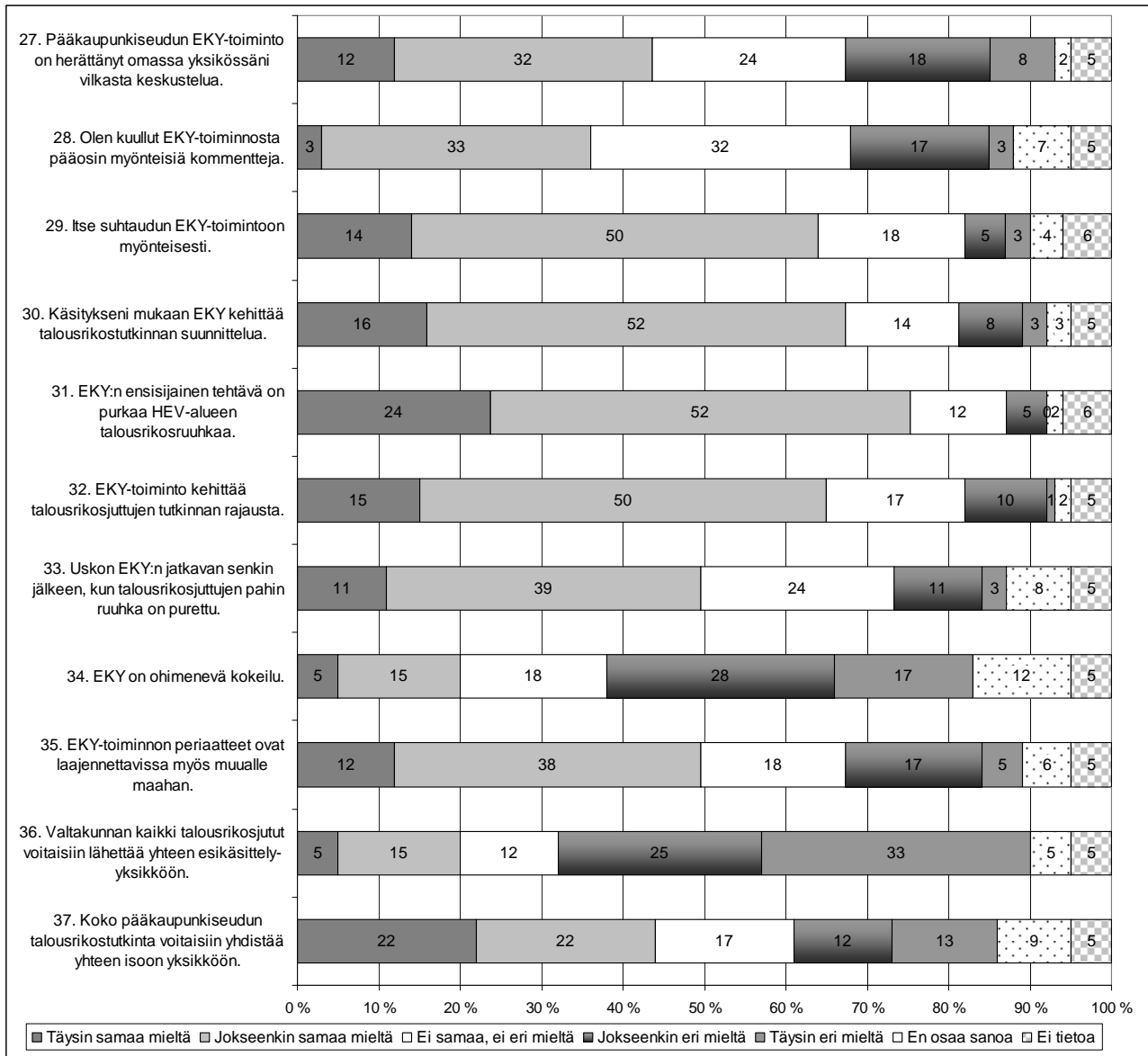
Kirjain H tarkoittaa suorien lainausten yhteydessä haastattelijaa (Janne Laukkanen/PAKK). Suoria sitaatteja olen muokannut ainoastaan poistamalla niistä sisällön kannalta tarpeettomia toistoja ja epäselviä lauserakenteita – molemmat ovat puhetyylille ominaisia, mutta kirjoitusasussa lukijalle raskaita. Olen myös lisännyt sitaatteihin hakasuluissa olevia sanoja, jotka täydentävät lauseet lukijalle helpommin ymmärrettävään muotoon. Merkintä ”– ” tarkoittaa, että olen poistanut haastateltavan puheesta sisällön kannalta tarpeettoman pätkän. Merkinnöillä X, Y jne. olen korvannut haastateltavien tunnistamisen kannalta olennaisia termejä (esim. yksiköiden ja henkilöiden nimet).

6.1 EKY:N TOIMINTA JA HEV-YHTEISTYÖ

Kysymyslomakkeen ensimmäiset EKY:ä käsitelleet kysymykset (nro 27–37) oli suunnattu kaikille kyselyyn vastaaville³². Monivalintakysymyksissä pyydettiin ottamaan kantaa EKY:n toimintaan ja HEV-alueen yhteistyöhön. Oheinen taulukko kuvaa vastausten jakautumista monivalintakysymyksissä. Vastaajille annettiin kaikkiaan seitsemän vastausvaihtoehtoa taulukon alalaidassa luokitellulla tavalla.

³² N=130, vastaajina sekä HEV-alueen että muut maan talousrikostutkinnan parissa työskentelevät.

TAULUKKO 3. Kysymykset 27–37. Vastaajien näkemykset talousrikosten esikäsittely-yksikön toiminnasta ja HEV-alueen yhteistyöstä. (N=130)

Koska kysymykset oli suunnattu sekä HEV-alueella työskenteleville että sen ulkopuolella toimiville, on mielenkiintoista vertailla vastausten jakautumista pääkaupunkiseudun ja muun maan välillä. Tilastollisesti suuntaa-antavia eroja oli vain muutamien kysymysten kohdalla. On vielä syytä erikseen korostaa, että tilastollisesti tulokset ovat näin pienessä aineistossa todellakin ainoastaan ”suuntaa-antavia”.

Muusta vastauskäyttäytymisestä poikkeavia eroja HEV-alueella työskentelevien ja muiden vastaajien välillä oli kysymysten numero 27, 31 ja 37 kohdalla. Käsittelen näitä eroja tuonnempana kutakin kysymystä erikseen käsittelevässä kohdassa.

Ensimmäisillä EKY:ä käsitteillä kysymyksillä haluttiin selvittää uuden yksikön aiheuttamaa keskusteluilmapiiriä poliisilaitoksilla. Kyselyyn vastanneiden mukaan EKY on herättänyt melko vilkasta keskustelua talousrikostutkijoiden parissa. Kaksi viidestä kyselyyn vastanneista on valmis kuvailemaan käytyä keskustelua ainakin jossain määrin vilkkaaksi. Neljännes vastaajista ei koe EKY:n synnyttäneen erityisen vilkasta vuoropuhelua. [27] Ero on kuitenkin selvä pääkaupunki-seudulla työskentelevien ja muualla maassa toimivien välillä. Tätä voi pitää tietenkin luonnollisena: pääkaupunkiseudulla keskustelu on

ollut muuta maata vilkkaampaa, koska uusi yksikkö vaikuttaa etenkin siellä. HEV-alueella työskentelevistä kolme neljännestä kuvailee yksikössään käytyä keskustelua vähintäänkin jokseenkin vilkkaaksi. Muualla maassa tätä mieltä on vain vajaa neljännes vastaajista.

Keskustelun sävyä tiedusteltaessa kolmannes vastanneista kuvaa kuulemiaan EKY:yn liittyneitä kommentteja myönteisiksi. Reilu kolmannes ei osaa eritellä kuulemaansa palautetta myönteiseksi tai kielteiseksi. Viidenneksen mukaan heidän kuulemansa kommentit EKY:stä ovat olleet lähinnä kielteisiä. [28] Vastausten jakautumisessa ei ole merkittävää eroa sen mukaan työskenteleekö vastaaja HEV-alueella vai ei.

Seuraavaksi vastaajilta kysyttiin heidän omaa suhtautumistaan EKY:yn ja toisaalta näkemyksiä siitä, mitä uudella toiminnolla tavoitellaan. Lähes kaksi kolmannesta vastaajista ilmoittaa suhtautuvansa EKY:yn myönteisesti. Kielteisesti suhtautuvia on vain alle kymmenes kaikista kyselyyn osallistuneista. [29] Niin ikään kaksi kolmannesta uskoo EKY:n ainakin jossain määrin kehittävän talousrikostutkinnan suunnittelua. Jokseenkin tai täysin kielteisesti suhtautuvia on noin viidennes. [30] Vastausten jakautumisessa ei ole olennaista eroa HEV-alueen ja muun maan kesken.

Poliisihaastattelujen perusteella EKY:n vastaanotosta saa kielteisemmän kuvan kuin pelkkää kyselyaineistoa tarkastelemalla. Haastatteluissa tiedusteltiin muun muassa siitä, miten haastateltavat olivat ottaneet vastaan EKY:n perustamista koskeneen uutisen ja miten he suhtautuvat EKY:yn nykyisin. Haastatteluaineistossa korostuu haastateltujen jokseenkin kielteinen suhtautuminen uuteen yksikköön silloin, kun he kuulivat asiasta ensimmäisiä kertoja. Haastateltavat kertovat suhtautuneensa uuteen yksikköön ensi vaiheessa kielteisesti, koska he pitivät uuden yksikön tuloa hallinnollisesti johdettuna ja ylhäältäpäin, ministeriötasolta, syötettynä.

T 1: Itse asiassa mä ihmettelin koko tällaisen EKY-systeemin perustamista, koska tavallaan mä en kokenut sitä niin tarpeelliseksi juttujen läpiviemisen kannalta. – – suhtauduin koko EKY-systeemiin siinä vaiheessa siten, että onko se pelkästään vaan yksi uusi tällainen byrokraattinen järjestelmä tähän lisäksi.

H: Miten kuvailisit EKY-yksikön ympärillä käytyä keskustelua?

T 4: No en mä tiedä. – – Koneisto pyörii aika pitkälti ilman meitä, että just me lähetetään sinne [jutut EKY:yn] ja sitten ne tulevat valmiina meille. Ei sillä meille nyt niin hirveän suurta merkitystä ole.

TJ 7: Mä pidin tällaisena komentopolitiikkana, että olisi voinut hieman pehmeämmin aloittaa tämän tiedon välittämisen, että tällainen frustraatio tulee muuten äkkiä, kun ei tiedetty siitä ja samalla syntyy sellaista vastarintaa. Se tuli ministeriötasolta vähän yllättäen, että siinä olisi pitänyt olla paremmin sitä alustavaa infoa. En tiedä onko ylempänä käyty, mutta meidän tasoa se ei saavuttanut.

TJ 6: Joo, sellaisia huhuja kuulin silloin ja joku ministeriöstä sanoi, että jos EKY:ä ei tule, niin nämä kaikki – Espoo, Helsinki, Vantaa – yhdistetään yhdeksi isoksi yksiköksi tuonne Pasilaan. Ja jos korkealta tasolta kuulin, niin olin siinä vaiheessa sitä mieltä, että EKY:n on syytä tulla, ettei [kaikkien tarvitse mennä/tulla Pasilaan töihin].

Haastatteluaineiston mukaan EKY:n perustamista edelsi pelko siitä, että pääkaupunkiseudun yksiköt yhdistetään yhdeksi isoksi talousrikosyksiköksi. Huhumyllyn keskellä poliisit kokivat EKY:n hyväksi välimuodoksi erillään pysyvien yksiköiden ja täysin yhdistetyn HEV-talousrikostutkinnan väliin. Haastateltavat kertovatkin, että he muuttivat kielteisistä suhtautumisistaan EKY:ä kohtaan perustamisprosessin loppuvaiheessa, koska mielsivät uuden yksikön kuitenkin koko talousrikostutkinnan yhdistämistä paremmaksi vaihtoehdoksi.

T 9: Mitä mä olen kuunnellut muiden juttuja, niin se sieltä ensimmäiseksi putkahti mun mieleen, että joutuuko tässä nyt lähtemään muualle. Tähän [nykyiseen yksikköön] on hyvä tulla, niin lisää siihen sitten matkoja [jos joutuu lähtemään muualle]. Ja hankaloittaa, kun täällä paikat ja ihmiset ovat tuttuja.

T 2: Niin siinä tilanteessa, kun yhdistämisestä puhuttiin, niin tietysti sellaisia huhuja oli liikkeellä, jopa sellaista, että X:stä saattaa siirtyä talousrikostutkijat Y:n puolelle, mutta ne on ymmärrettävä huhuina. Tietysti tiedottamisvelvollisuus ylhäältä työnantajatasolta voisi olla vähän aktiivisempaa ja tappaa siivet näiltä huhuilta sillä tavalla, että ei edes ylikomisario taho tiedä talossa ja voi sillä tavalla informoida alaisia. – – Mutta muutoin yhdistämisprosessissa tää [EKY] on hyvä välimuoto parempaan suuntaan, kun joku vähän koordinoi näitä juttuja.

Olennaista on kuitenkin todeta, että sittemmin – yksikön aloitettua toimintansa – myös haastateltujen poliisien suhtautuminen uuteen yksikköön on liehtynyt. Usea vastaaja toi esiin, että on tärkeää ”kokeilla” uusia ratkaisuja pääkaupunkiseudun talousrikostutkimuksen ongelmien ratkomiseksi. Uuden yksikön kerrotaan myös piristäneen tutkintaa.

TJ 6: No silloin kun mä kuulin, että tällainen on tulossa, että ne alkavat tekemään näitä prosessiehdotuksia, niin silloin ehkä suhtauduin vähän negatiivisesti, että eihän tästä mitään hyötyä ole. – – Mutta onhan siitä siinä mielessä ehkä hyötyä, että jos tämä EKY näkee laajemmalti koko pääkaupunkiseudun juttutilanteen ja missä mikäkin juttu on ja mitä niille on tehty.

TJ 6: No nythän siihen suhtaudutaan sillä tavalla, että se on tullut ja on. Ja sen mukaan eletään, että sieltä tulee näitä prosessiehdotuksia. Ja tutkijan työtä se helpottaa, että kun sinne jutun lähettää, niin sieltä tulee se prosessiehdotus. Joo, se tarkoittaa, että mun ei enää tarvitse tehdä niitä.

Toisaalta tietyt EKY:lle hyväksi katsotut puolet esitetään hieman kyseenalaisessa valossa: EKY:ä kuvataan erään haastateltavan puheissa muun muassa Stasiksi ja ”valvovaksi” yksiköksi.

TJ 7: No, tämä on nyt ensimmäinen versio, ja kun mennään eteenpäin, niin se sitten muotoutuu, että onnistuuko tämä, että kaikki kehittyy. – – Siinäkin mielessä tämä porukka, joka seuraa ja on ajan hermolla on hyvä juttu – – Jos ajatellaan taas tätä HEV-yhteistyötä, niin tästä tulee tällainen seurantayksikkö, niin kuin joku sanoi: STASI-yksikkö, joka seuraa talousrikostutkintaa.

TJ 7: Kyllä tämä [EKY] on piristänyt sitä toimintaa ja pidän ehdottoman hyvänä tällaista valvontaa.

Kolme neljästä vastaajasta pitää EKY:n tärkeimpänä tehtävänä pääkaupunkiseudun talousrikosruuhkan purkamista. Täysin eri mieltä asiasta ei ole yksikään vastaaja. Jokseenkin eri mieltä on kuitenkin kuusi vastaajaa. [31] Tämän kysymyksen kohdalla vastaukset jakautuvat tilastollisesti merkitsevästi sen mukaan työskenteleekö henkilö HEV-alueella vai ei. Pääkaupunkiseudun ulkopuolisista vastaajista lähes kaikki ovat ainakin jossain määrin sitä mieltä, että EKY:n ensisijainen tehtävä on purkaa talousrikosten ruuhkaa. Kolmannes näistä vastaajista on jopa täysin samaa mieltä väittämän kanssa. HEV-alueen vastaajistakin selvästi enemmistö on sitä mieltä, että ruuhkan purkaminen on EKY:n ensisijainen tehtävä. Joukosta löytyy kuitenkin muutama sellainen, jonka mielestä tämä ei ole EKY:n tärkein tehtävä.

Kyselyssä ei annettu muita vaihtoehtoja EKY:n tärkeimmäksi tehtäväksi kuin ”ruuhkan purkaminen”. Talousrikossuman purkamisen lisäksi EKY:n tehtävänä käsiteltiin kuitenkin kokonaiskuvan luomista HEV-alueen talousrikostorjunnasta. Etenkin HEV-alueen

vastaajista osa voi pitää juuri tällaista tutkinnan tilanteen yleistä koordinoitua EKY:n keskeisimpänä roolina.

Pääosa vastaajista luottaa EKY-toiminnon kehittävän juttujen rajausta. Kaksi kolmannesta uskoo toiminnon vähintään jossain määrin parantavan juttujen rajaamista. [32] Haastatteluaineistossa vastaajat suhtautuvat juttujen rajaamiseen kriittisesti. Vastaajien mukaan EKY:n ei ole edes mahdollista rajata juttuja nykyistä tehokkaammin, koska päätösvalta juttujen ”rönsyjen katkomisessa” kuuluu ensisijaisesti syyttäjälle ja/tai esitutkintavaiheessakin kunkin jutun tutkintaa johtavalla tutkinnanjohtajalla. Vastaajat eivät yleisemminkään koe EKY:n ”kantavan lopullista vastuuta”, vaan korostavat vastuun jutun tutkinnasta kuuluvan kullekin tutkivalle yksikölle. Tässä mielessä vastauksista on luettavissa jopa vastakkainasettelua EKY:n ja paikallisyksiköiden välillä:

T 1: Tuosta rajaamisesta EKY:n tehtävänä: niin se nyt ei vastaa mistään mitään, vaan kaikki on tutkinnanjohtajan vastuulla – – Tutkinnanjohtaja vastaa siitä. Ja jos jotain jää tutkinnan ulkopuolelle niin se riittää mullekin, mutta vastuun ottamisesta edellytän, jos ihan selkeät rikokset jätetään tutkimatta.

Seuraava vastaaja kertoo rajaamisen kuuluvan ensisijassa syyttäjälle:

T 2: Sehän ei ole vain tutkinnanjohtajan asia, vaan tässä rikostutkinnassa hyvin pitkälle koko rikosprosessia johtaa kihlakunnansyyttäjä. Eli se pitää myös sen tutkijan luoda käsitys syyttäjän kanssa siitä, että täällä on tällainen haara, että mitä tehdään. Ja jos syyttäjäkin on sitä mieltä, että siihen ei kannata panostaa, niin sittenhän se juttu menee niin. Jos ei tee niin kuin syyttäjä haluaa, niin sieltä se juttu helposti levähtää takaisin ja sitten taas tutkitaan.

Talousrikostutkijat ja tutkinnanjohtajat puhuvat haastatteluissa myös EKY-toiminnon tulevaisuudesta. Toistaiseksi EKY toimii määräaikaisten projektien mandaatilla. Haastattelijain näkemysten mukaan EKY on vakiinnuttamassa asemaansa pysyväksi osaksi HEV-alueen talousrikostutkintaa. Haastatellut uskovat EKY-toiminnon ”vakiintumiseen” siitä riippumatta, miten mielekkäänä he sen toiminta sinällään pitävät. Hankkeen katsotaan lähteneen liikkeelle niin ”arvovaltaiselta tasolta”, että sen uskotaan tulleen pääkaupunkiseudulle pysyvästi.

H: No minkälaiseksi näette pidemmän päälle tämän EKY:n roolin talousrikostutkinnassa? Onko se tullut jäädäkseen vai onko se tällainen väliaikainen ruuhkaurkaja?

T 1: No Z sanoi minun mielestä ihan hyvin, että se on välimuoto siitä, että pääkaupunkiseudun talousrikostutkinta ollaan yhdistämässä jossain vaiheessa – –

T 2: Sitten kun muistaa sen, miten arvovaltaiselta tasolta tämä on perustettu ja minkä johdosta on lähdetty liikkeelle ja jos ei vedetä sinne johdolle miinuksia, vaan pelkkää plussaa, niin miksi ei tämä voisi jäädä tällaisenaan. Sillä tähän on varsin hyvä työkalu niin ylimmälle johdolle kuin väliportaalle johdollekin.

Myös kyselytutkimuksen valossa näyttää siltä, että EKY on lunastamassa paikkaansa vakituksena toimijana pääkaupunkiseudulla. Puolet vastaajista näet uskoo EKY:n jatkavan ”jossain muodossa HEV-alueen talousrikostutkinnan suunnittelun osana vielä senkin jälkeen, kun avoinna olevien talousrikosjuttujen pahin ruuhka on purettu” [33]. Tämä kysymys ei tietenkään sinällään mittaa EKY:n ”suosiota”, vaan ennemminkin sitä, miten vakiintuneeksi toimijaksi vastaajat uskovat sen lähivuosina muuttuvan – halusivatpa he sitä tai eivät. Toisaalta koko kyselyaineiston valossa yksikön toimintaan suhtaudutaan melko myönteisesti ja myös luottamus EKY:n jatkoa kohtaan voidaan osin tulkita positiiviseksi

asennoitumiseksi koko yksikköä kohtaan. Jossain määrin ohimenevänä kokeiluna EKY:ä pitää viidennes vastaajista [34]. Vastausten jakaantuminen eri vaihtoehdoille ei eroa olennaisesti pääkaupunkiseudun ja muun maan välillä.

Vastaajilta kysyttiin myös sitä, olisiko EKY-toiminto laajennettavissa muualle maahan siten, että talousrikosjutut lähetettäisiin alueellisiin esikäsittely-yksiköihin, jotka laatisivat alustavat tutkintaprosessiehdotukset ennen varsinaisen esitutinnan käynnistämistä. Tällaiseen toimintamalliin luottaisi lähes puolet vastaajista. Täysin tai jossain määrin eri mieltä EKY-käytännön laajennettavuudesta on reilu viidennes vastaajista. [35] Luvut kääntyvät kuitenkin toisinpäin, kun vastaajilta kysytään suhtautumista siihen, että kaikki Suomen talousrikosjutut toimitettaisiin yhteen esikäsittely-yksikköön (käytännössä pääkaupunkiseudulle). Tätä käytäntöä pitäisi ainakin jossain määrin toimivana vain viidennes vastaajista. Neljännes vastaajista ilmoitti pitävänsä tällaista käytäntöä ainakin jokseenkin toimimattomana ja kolmannes vastusti ajatusta täysin. [36]

Haastatteluissa EKY-toiminnon laajentamiseen muualle maahan suhtaudutaan varauksella. Kielteisyys koskee varsinkin sellaista mallia, jossa koko maan jutut lähetettäisiin pääkaupunkiseudulla toimivaan EKY:yn. Toisaalta EKY:n kerrotaan tuoneen mukaan myös sellaisia toimintatapoja, joiden monistaminen jossain muodossa muuallekin maahan voisi olla perusteltua.

TJ 5: Toisaalta mä oon ollut sitä mieltä, ehkä tää on virheellinen mielipide, mutta kun tutkija perehtyy alusta lähtien siihen juttuun, niin se pääsee paremmin sisään. Kun ei näitä juttuja kuitenkaan pysty ihan puhtaasti sabluunoiden mukaan tekemään. Täytyy ymmärtää, mitä on tutkimassa. Jos nyt ajatellaan, että Espoossa toimii tällainen EKY ja Hämeenlinnasta ja Lahdesta toimitetaan sinne juttuja, niin en tiedä sitten, onko siinä niin kauheasti järkeä.

TJ 7: [X maakunnallisessa] yksikössä pitivät erikoisena, että meidän duunia ruvettiin valvomaan tällä tavalla. Mä laitoin tälle X-yksikön komisariolle yhden tällaisen esityksen malliksi, että kuinka viisaita ne ovat. Hän laittoi minulle takaisin sähköpostia, että kyllä me täällä X:ssä ollaan tiedetty noista asioista, että noi mitä tässä [tutkintasuunnitelmassa] on, niin ei ole mitään uutta. Ulkopuolinen porukka sanoo siis, että tässä on tällainen narun kiristäminen [pääkaupunkiseudun osalta].

T: En välttämättä tarkoita, että Rovaniemellä pitäisi olla vastaava EKY, mutta että toimittaisiin tällaisten [EKY:n luomien] periaatteiden mukaan.

Kyselylomakkeelle annettu avovastaus:

Maakuntakeskuksista ei missään nimessä pidä siirtää esikäsittelyä pääkaupungin ruuhkaan. Maakuntakeskuksissa volyymit ovat sen verran pienempiä, että homma on hanskassa muutoinkin!

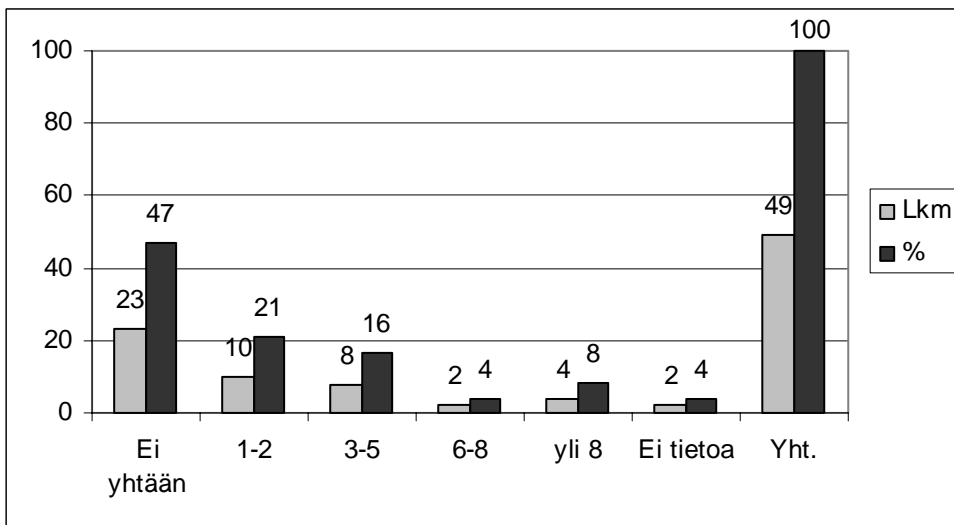
Kun vastaajille ehdotettiin, että koko pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo ja Vantaa) talousrikostutkinta voitaisiin yhdistää yhteen isoon yksikköön, ajatusta kannatti pääkaupunkiseudun ulkopuolella työskentelevistä vähintään jossain määrin yli puolet. HEV-alueen vastaajista vähintään lievän tukensa yhdistämisehdotukselle antaa vain kolmannes vastaajista. Vajaa puolet pääkaupunkiseudun vastaajista torjuu yhdistämisajatuksen täysin, kun muualla maasta toimivista tätä mieltä on vain pari vastaaja. Ero HEV-alueen ja muun maan vastauskäyttäytymisen välillä on tilastollisestikin selkeä. [37]

6.2 SUHTAUTUMINEN EKY:N TAVOITTEISIIN

Loput kyselylomakkeella olevista EKY:ä käsitelleistä kysymyksistä (nro 39–72) olivat suunnattu vain HEV-alueella työskenteleville. Näihin kysymyksiin vastasi edellä kerrotulla tavalla 49 henkilöä.

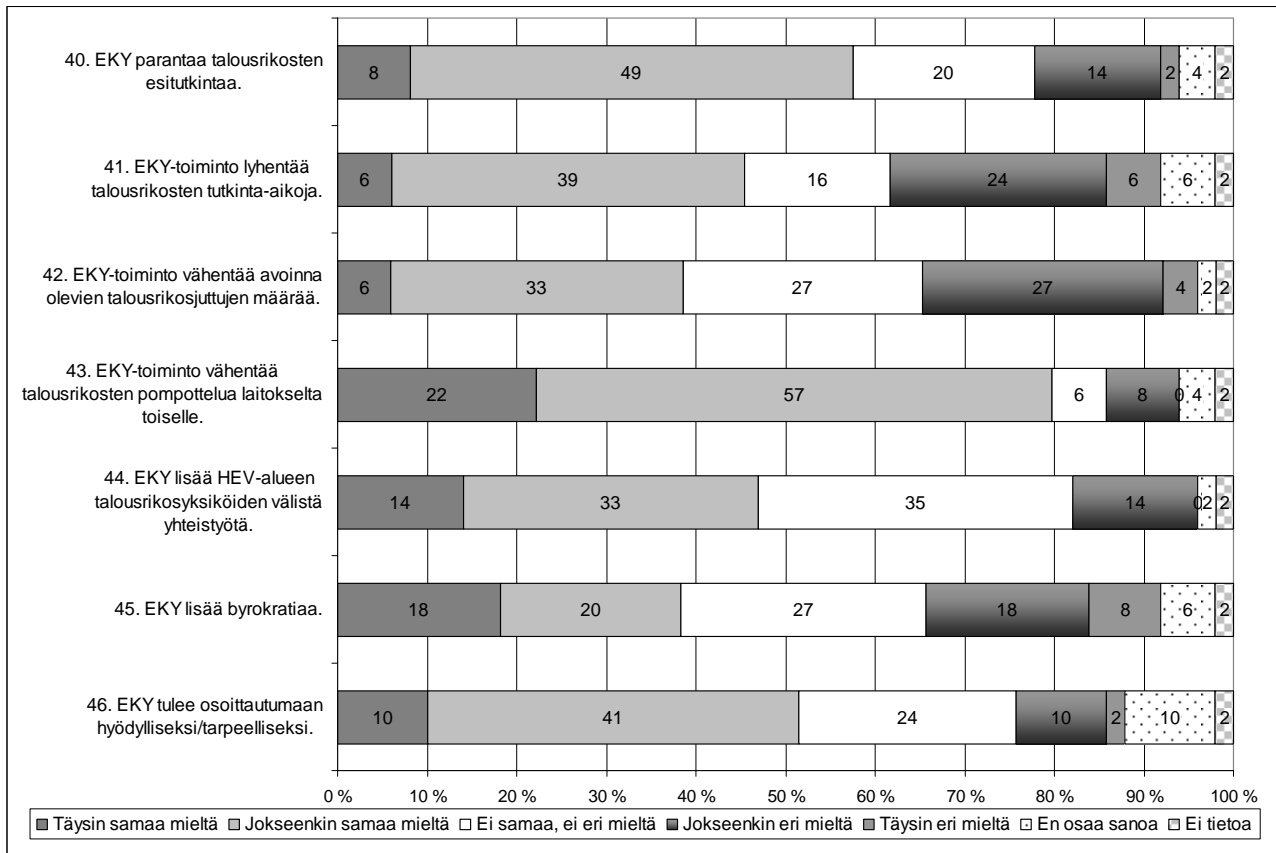
Ensimmäinen HEV-alueella työskenteleville suunnattu kysymys (kysymys 39.) oli oleellinen taustamuuttuja myös muita kysymyksiä ajatellen. Vastajilta tiedusteltiin, kuinka monta esikäsittely-yksikön käsittelemää juttua he ovat tutkineet. Seuraava taulukko esittää vastausten jakaantumisen.

TAULUKKO 4. Kuinka monta sellaista talousrikosjuttua olet käsitellyt, joita varten EKY on laatinut tutkintaprosessiehdotuksen? (N=49)

Noin puolet vastaajista ilmoittaa, ettei ole tutkinut vielä yhtään tutkintaprosessiehdotuksella varustettua juttua. Reilu kolmannes on tutkinut 1–5 sellaista tapausta, joihin EKY on tehnyt tutkintaprosessiehdotuksen. Vain muutama vastaaja on tutkinut useamman kuin kuusi tutkintaprosessiehdotuksella varustettua juttua. Tämän tuloksen perusteella on huomioitava, että huomattava osa (puolet) vastaajista kommentoi esikäsittely-yksikön toimintaa ja sen tuottamia tutkintaprosessiehdotuksia yleisen keskustelun ja mielikuvien pohjalta, eikä tukeutuen omakohtaiseen kokemukseen tutkintaprosessiehdotuksista. Tämä tieto selittää tietenkin osaltaan myös sitä suhteellisen isoa joukkoa vastauksia, joissa on valittu ”en osaa sanoa” -vaihtoehto. Tämän vaihtoehdon saama prosenttiosuus vastauksissa vaihteli kysymyskohtaisesti muutamasta prosentista jopa yli viidennekseen annetuista vastauksista.

Seuraavaksi vastaajia pyydettiin arvioimaan EKY:n toiminnan vaikutuksia talousrikos-tutkintaan parin seuraavan vuoden aikana. Taulukossa 3. on vastausten jakautuminen kysymysten 40–46 osalta.

TAULUKKO 5. EKY:n toiminnan vaikutukset parin seuraavan vuoden tähtäimellä. (N=49)

Merkittävä osa HEV-alueen vastaajista uskoo EKY:n parantavan parin seuraavan vuoden aikana talousrikosten tutkintaa. Väittämän ”EKY parantaa talousrikosten esitutkintaa” allekirjoitti vähintään jossain määrin reilusti yli puolet vastaajista. Huomioitavaa on kuitenkin vastaajien lievä varovaisuus. Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli vain alle kymmenes vastaajista. Ylivoimainen enemmistö myönteisesti suhtautuvista on siis ”vain” jokseenkin samaa mieltä. [40] Hieman vajaa puolet vastaajista luottaa EKY-toiminnan lyhentävän talousrikosten tutkinta-aikoja. Vajaa kolmannes suhtautuu tähän toiveeseen pessimistisesti: jokseenkin eri mieltä on neljännos ja täysin eri mieltä muutama vastaaja. He siis eivät usko EKY:n toiminnan lyhentävän tutkinta-aikoja. [41]

Merkittävä osa kyselyyn vastaajista luottaa EKY:n myös vähentävän avointen juttujen määrää. Noin 40 prosenttia vastaajista on tätä mieltä. Avointen talousrikosjuttujen vähentymiseen ei kuitenkaan uskota aivan yhtä paljon kuin tutkinta-aikojen lyhentymiseen. Noin kolmannes vastaajista suhtautuu talousrikosten määrän vähenemiseen ainakin jossain määrin skeptisesti. [42]

Poliisihaastatteluissa suhtautuminen EKY:n vaikutukseen tutkinta-aikoihin ja avointen talousrikosjuttujen määriin jakautui kahteen näkemykseen: toisten vastaajien mukaan juttujen tutkinnan paremmalla suunnittelulla ja aikataulutamisella voidaan saavuttaa selkeitä etuja. Useat haastatellut eivät kuitenkaan usko EKY:llä olevan suoranaista vaikutusta talousrikossuunnan purkautumiseen. Jälkimmäisten vastaajien mukaan EKY on kyllä esikäsittelyt juttuja ripeästi, mutta esikäsittelyn jälkeen jutut palaavat takaisin ”kaappiin” odottamaan kunkin paikallisen yksikön toimia.

H: No katsotko EKY-toiminnon sinällään vaikuttavan tutkinta-aikoihin? Nopeuttavan?

TJ 5: En mä hirveesti usko, että lyhentääkö ne näitä. Mutta jos me jouduttaisiin tekemään kirjallisia suunnitelmia, mihin menisi aikaa, niin nyt kun ei tarvitse tehdä, niin se säästynyt aika menee tutkintaan ja se vähentää meidän juttuvarantoa.

H: No uskotteko, että tämä [EKY] vaikuttaa tutkinta-aikoihin? Sehän on tällä hetkellä sellainen kuuma peruna.

T 8: Joo, kyllä se vaikuttaa lyhentävästi.

T 9: Ja lyhentäisi vielä enemmän tutkinta-aikoja, jos ne paperit ois valmiina [vastaajaa toivoo, että EKY tilaisi esikäsittelyn aikana tutkintaan liittyviä asiapapereita, kuten tilitedustelut]

H: No sitten näihin EKY:n tavoitteisiin, niin niihin kuuluu se, että olisi tavoitteena vähentää avointen juttujen määrää ja siinä tietysti viitataan myös tutkinta-aikoihin.

T 8: Kyllä se varmasti nopeuttaa ja tehostaa.

T 9: Onhan selvä, että se nopeuttaa, jos kaikki [tutkintasuunnitelma] on valmiina, ja jos [tutkintaan liittyvät] paperitkin olisivat niin [nopeutuisi vielä enemmän].

Kyselylomakkeelle annettu avovastaus:

Jutturuuhtaa ei pureta Ekyllä, kyllä siihen tarvitaan lisää tutkijoita. Tuntuu hupaisalta, kun X:ssä [yksikössä] vuosia maanneet jutut käytetään Ekysssä ja sitten ne siirretään makaamaan taas X:ään.

Vastaajien mielestä EKY rakentaa osittain tapausten kaksinkertaisen tutkinnan mallia: juttu käsitellään ensiksi EKY:ssä ja sitten uudelleen paikallisessa yksikössä.

T 2: Mä luulen, että kun EKY tekee tutkintaprosessiehdotuksia niin, jos niillä ei ole mitään aineistoa käytettävissään, niin pitäisi olla joku sellainen järjestely, että joku kerää aineiston sen [tutkintaprosessi-] ehdotuksen perustaksi ja sitten vasta annetaan se ehdotus, eikä niin, että kun se juttu tulee tänne [yksikköön], niin sitten vasta aletaan tuumaamaan. Ja sitten, kun tehdään täällä uusia tarkastuskertomuksia, niin juttu muuttuu se aivan totaalisesti ja siinä vaiheessa tulee sellainen eteen, että olihan se hyvä tietää [mitä EKY:stä ehdotettiin], mutta me kuitenkin tutkitaan tämä juttu oikeiden tietojen valossa.

Yhtenä merkittävimmistä ongelmista haastatellut pitivät talousrikostutkijoiden nopeaa vaihtumista paikallisissa yksiköissä. Uusilla tutkijoilla ei ole kokemusta talousrikosjuttujen käsittelystä ja se on omiaan jarruttamaan tutkintaa siinä vaiheessa, kun jutut palaavat EKY:stä paikalliseen yksikköön.

T 2: Viimeisen parin vuoden aikana on vaihtunut porukka aikalailta. Ja voi sanoa, että sellainen sisäänajo on vielä kesken, että ei ole järjestetty sellaista koulutusta.

H: No näillä näkymin, kauanko siinä menee ennen kuin uusi mies on riittävästi orientoitunut uuteen tehtävään?

T 1: Sehän riippuu ihan sen ihmisen omasta oppimisesta ja halusta, mutta voisi sanoa, että ainakin se vuosi menee. Ensinnäkin se, että mikä on suhteessa tavalliseen: niin termistö on erilaista ja liittyy liiketalouteen ja verotusoikeudellista termistöä. Sekä tietysti tunnusmerkistö on äärimmäisen hankalaa, abstraktista, tulkinnallista.

TJ 6: Kyllä resursseja on myös se, että minkälaisia tutkijoita on. Kun tulee nuoria tutkijoita, niillä on kuitenkin se kapasiteetti tutkia niitä juttuja vähän eri. Mutta toisaalta niillä on taas sitten innokkuutta.

H: Kauanko se kestää, kun uusi mies koulutetaan talousrikostutkintaan?

TJ 7: Minä sanon, että se on kolme vuotta vähintään, kun sen pitää käydä peruskurssit ja ensinnäkin tämä talousrikostutkinnan peruskurssi on äärimmäisen hyvä, mutta ensinnä pitäisi perehtyä näihin asioihin, sillä talousmaailma on ihan oma maailmansa, että pitää olla sellaiset merkonomiaivot ja pitää tykätä tästä kuivasta paperimaailmasta.

Keskeinen kyselyn tulos on, että noin 80 prosenttia vastaajista ilmoittaa uskovansa, että EKY:n ansiosta talousrikosten pompottelua laitokselta toiselle vähenee [43]. Vajaa neljännes vastaajista allekirjoittaa täysin väittämän, että juttujen (tutkintavastuun) siirtely laitokselta toiselle vähenee EKY:n myötä. Reilusti yli puolet uskoo tähän ainakin jossain määrin. Haastatteluissa asiaa kommentoidaan seuraavasti:

TJ 5: Aikaisemminhan tässä oli – – vähän sillä tavalla, että lähetettiin täältä juttuja X:ään ja X:stä tänne. Tässähän on nyt nähtävissä, että on käyty [aiemmin] aivan turhaa kisaa.

Kyselylomakkeelle annettu avovastaus:

EKY tai vastaava on siinä mielessä hyvä juttu, että sen pitäisi lopettaa juttujen pompottelu piiristä toiseen ja yhdistää yksittäisiä juttuja kokonaisuuksiksi. Koska piirien päälliköt ja tutkinnanjohtajat eivät kuitenkaan kykene tällaiseen, tarvitaan jotain ylempää tahoja, joka ilmoittaa kaapin paikan.

Puolet HEV-alueen vastaajista luottaa EKY-toiminnon parantavan parin vuoden tähtämällä alueen talousrikosyksiköiden välistä yhteistyötä. Kolmannes vastaajista ei ota kantaa puolesta tai vastaan. Jokseenkin eri mieltä oli joka seitsemäs vastaaja. Kukaan ei ole kuitenkaan täysin eri mieltä. [44] Haastatteluaineiston analyysi tuo tähän näkemykseen mielenkiintoisen lisän: haastatteluissa yhteistyön merkitystä jopa vähätellään. Vastaajien mukaan jokaisella laitoksella tehdään omat työt ja yhteistyöllä ei nähdä olevan lopulta suurtakaan roolia varsinaisessa talousrikostutkinnassa. Yhteistyön koetaan olevan merkityksellistä vain ”isoissa jutuissa”, joita on kuitenkin suhteellisen harvoin tutkinnassa.

EKY:n ei koeta lisäävän yhteistyötä – eikä yhteistyötä siis pidetä kovin tarpeellisena. Toisaalta haastatteltujen mukaan juttujen niin sanottu pompottelu laitokselta toiselle häviää tai ainakin merkittävästi vähenee EKY:n mukana. Koska HEV-alueen talousrikostutkintaa koordinoidaan EKY-tasolta, ei yksittäisten laitosten välille synny enää entiseen tapaan kismaa jutun oikeasta tutkintaforumista.

H: Tota tossa puhuttiin äsken niistä tavoitteista, niin ilmeisesti tavoitteena on myös tällainen HEV-alueen yhteistyö. Mitä tällä yhteistyöllä tarkoitetaan ja onko se toiminut ennen EKY:ä? Tarvitaanko tällaista yhteistyötä?

T 3: En ymmärrä, miten toi [EKY] lisäisi yhteistyötä?

H: Sitten mä kysyn, että toimiiko se yhteistyö?

T 3: Mulla ainakin on toiminut ja olen saanut yhteyden sinne, minne olen tarvinnut ja olen saanut sieltä apua.

Tutkimushaastatteluissa nousi esiin EKY:n rooli uutena toimielimenä ja sen mahdollinen byrokraatiaa lisäävä vaikutus. Kyselyn mukaan kolmannes vastaajista uskoo byrokraatian lisääntyvän, kolmannes ei ota kantaa ja kolmannes ei usko tällaiseen vaikutukseen. Toisin sanoen näkemykset byrokraatiaa mahdollisesti lisäävästä vaikutuksesta hajautuvat tasaisesti. [45]

Seuraavaksi vastaajille esitettiin väittämä: ”EKY tulee osoittautumaan hyödylliseksi/tarpeelliseksi”. Tarkastelujaksona vastaajilla oli edelleen seuraavat kaksi vuotta. Puolet vastaajista ilmoittaa olevansa väittämän kanssa vähintään jokseenkin samaa mieltä: kymmenesosa oli täysin samaa mieltä ja jossain määrin väittämää tuki noin 40 prosenttia vastaajista. Neljännes vastaajista ei ole samaa tai eri mieltä väittämän kanssa. Vain noin joka kymmenes vastaajista on eri mieltä, eli he eivät usko EKY:n osoittautuvan tarpeelliseksi. Täysin eri mieltä EKY:n tarpeellisuudesta on vain yksi vastaaja. [46]

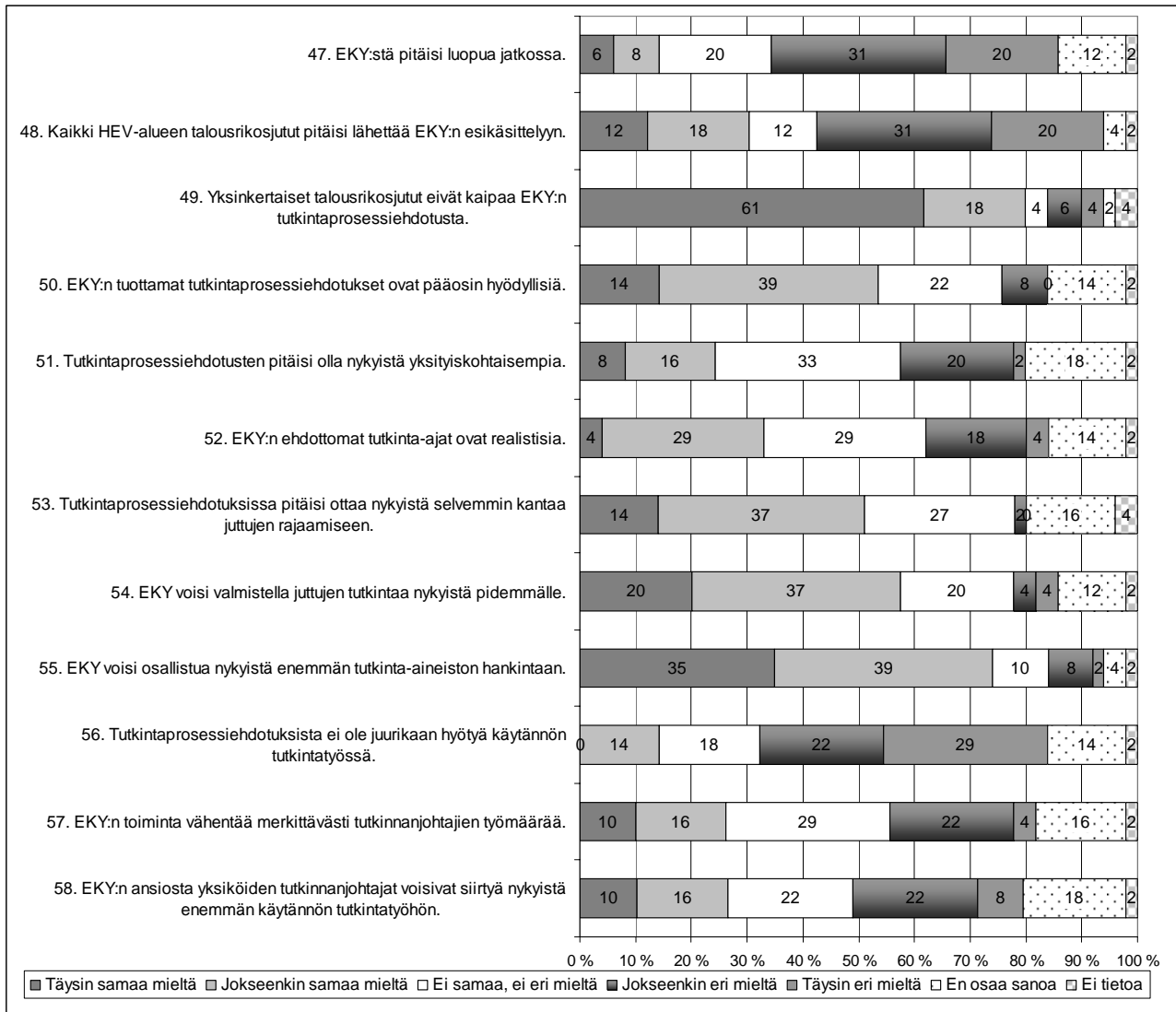
H: Minkälaisena näette pidemmän päälle tämän EKY:n roolin talousrikostutkinnassa? Onko se tullut jäädäkseen, vai onko se tällainen väliaikainen ruuhkanpurkaja?

T 1: – – Se on välimuoto siitä, että pääkaupunkiseudun talousrikostutkinta ollaan yhdistämässä jossain vaiheessa. Mä henkilökohtaisesti uskon, että se tulee käymään tämän priorisoinnin kannalta. – – Siis tähän on johtajien kysymys, että tällä viedään valtaa pois.

T 2: Sitten kun muistaa sen miten arvovaltaiselta taholta tasolta tämä on perustettu ja minkä johdota on lähdetty liikkeelle, ja jos ei vedetä sinne johdolle miinuksia vaan pelkkää plussia, niin miksi ei tämä voisi jäädä tällaisenaan, sillä tähän on varsin hyvä työkalu niin ylimmälle johdolle kuin väliportaalle johdollekin. Mitä talousrikostutkinta pääkaupunkiseudulla on? Missä jamassa se on? Sekä voidaan ohjailla resursseja EKY:n toimesta, voidaan ohjata juttuja sinne, missä työvoimaa riittää. Mikäs sen hyödyllisempi työkalu voisi olla.

6.3 TUTKINTAPROSESSIEHDOTUSTEN VAIKUTUKSET TUTKINTATYÖHÖN

Loppujen kysymyssarjan väittämien [nro 47–71] osalta HEV-alueen vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa EKY:yn tämän hetkisten kokemusten pohjalta. Aiemmissa kysymyksissä heitä oli pyydetty ajattelemaan vastauksia parin vuoden tähtämellä ja nyt heitä kehoitettiin miettimään tilannetta tämän hetkisten kokemusten valossa. Alla oleva Taulukko 6. esittelee vastausten jakautumisen kysymysten 47–58 osalta.

TAULUKKO 6. Käsitteet EKY:n tutkintaprosessiehdotuksista ja niiden vaikutuksesta tutkintatyöhön vastaajien tämän hetkisen kokemuksen pohjalta. (N=49)

Tämän kysymyssarjan aluksi vastaajille esitettiin väittämä, jonka mukaan EKY:stä pitäisi luopua jatkossa. Täysin eri mieltä väittämän kanssa oli viidennes vastaajista. Kun vajaa kolmannes oli väittämän suhteen ”jokseenkin eri mieltä”, voidaan todeta kaikkiaan joka toisen vastaajan olevan väittämän kanssa toista mieltä. Kolmannes vastaajista ei osaa sanoa tai ottaa kantaa puolesta vai vastaan. Vain vajaa kymmenen vastaajaa kannattaa yksiköstä luopumista. Puolet vastaajista on siis EKY:n säilyttämisen kannalla. [47]

Seuraaviksi vastaajilta tiedusteltiin heidän näkemyksiään sen suhteen, millaiset jutut tulisi lähettää EKY:n käsittelyyn. Ensin vastaajille esitettiin vaihtoehto, jonka mukaan kaikki HEV-alueen talousrikosjutut tulisi lähettää EKY:n käsittelyyn. Tätä ehdotusta vastustaa täysin viidennes vastaajista ja jossain määrin vajaa kolmannes vastaajista. Vajaa kymmenen vastaajaa ei osaa ottaa kantaa ja vajaa kolmannes on vähintään jossain määrin sitä mieltä, että kaikki alueen jutut voisivat mennä EKY:yn.

Seuraavassa väittämässä [49] rajattiin EKY:n tutkinnan ulkopuolelle kaikki niin sanotut yksinkertaiset jutut. Tämän rajauksen kannalla on ”täysin” yli kuusikymmentä prosenttia vastaajista. Kun vielä viidennes vastaajista on väittämän kanssa ”jokseenkin samaa mieltä”, voi sanoa, että lähes kaikki vastaajat tyrmäävät yksinkertaisten juttujen lä-

hettämisen EKY:yn. Vain muutama vastaaja ei osaa tai halua ottaa kysymykseen kantaa ja muutamat kannattavat myös yksinkertaisten juttujen esikäsittelyä.

Haastatteluissa korostuu selkeästi poliisien tekemä jako ”massarikoksiin” ja ”vaikeisiin juttuihin”: Ensin mainittujen EKY-käsittelyä pidetään turhana ja EKY:n toivotaan jatkossa keskittyvän lähinnä laajojen ja vaikeiden juttujen tutkinnan valmisteluun. Yksinkertaisten juttujen esikäsittelyä pidetään turhana. Massarikoksilla poliisit tarkoittavat esimerkiksi yksinkertaisia verorikoksia.

T 2: Olisikin varmaan parempi keskittyä sellaisiin isompiin asioihin ja jättäisivät nämä pikkuasiat tänne rauhaan ja samalla jättäisivät joitain tutkintasuunnitelmia [helppoissa jutuissa] tutkinnanjohtajien laadittaviksi.

T 1: Ehkä niiden pitäisi keskittyä niihin vähän haastavampiin ja vaikeampiin juttuihin ja sitten sitä ehkä valmisteltaisiin paremmin.

T 1: Niin sanottu massatalousrikollisuus, jota niin kuin talousrikostutkinnassa tunnetaan erilaiset verokeissit – – kirjanpitorikokset ja tämmöistä massaa on ihan tarpeetonta ajaa sinne. Sitten kun tulee joku ihan kunnon keissi, joka vaatii oikein sellaista tulkinnallisuutta [niin sen voi lähettää EKY:yn].

H: Onko sitten juttuja, joita ei tarvitsisi tutkija EKY:ssä?

T 8: No eikös se nyt ole sillä tavalla, että sinne ei mene kaikki jutut?

H: Onko se sitten hyvä järjestely, että kaikkien juttujen ei tarvitse mennä sinne?

T 8: No on. Ihan tavallisten kirjanpitorikosten [on esimerkiksi turha mennä EKY:yn]

H: Jos luettelet, jotain tyypillisiä rikosnimikkeitä [yksinkertaisista talousrikoksista]?

T 4: No ihan joku tällainen, missä on yksi epäilty ja ihan vaikka selkeä verorikkomus tyypinen homma ja kirjanpitorikos on toinen. – – Jos se on ihan yksittäinen juttu, niin sitten ei ole mitään tarvetta lähettää EKY:yn.

Vaikka suhteellisen harva vastaaja oli kyselyn aikoihin käsitellyt EKY:n tuottamia tutkintaprosessiehdotuksia, luottamus niiden hyödyllisyyteen on melko laajaa. Noin puolet vastaajista pitää tutkintaprosessiehdotuksia jokseenkin hyödyllisinä. Vastaukset niiden välillä, jotka ovat jo tutkineet EKY:n tutkintaprosessiehdotuksella varustettuja juttua ja niiden, joilla ei tällaista kokemusta vielä ole, ovat toki mielenkiintoisia. HEV-alueen vastaajista noin puolet (23 henkilöä) ilmoitti, ettei heillä ole kokemusta tällaisten juttujen tutkinnasta. Tutkintakokemusta vähintään yhdestä jutusta oli siten noin puolella vastaajista (24 henkilöä). Kaksi HEV-alueen vastaajaa ei vastannut kysymykseen. Luonnollisesti iso osa sellaisista, jotka eivät ole hyödyntäneet EKY:n tutkintasuunnitelmia ilmoitti, ettei osaa vastata väittämään. Toisaalta 16 sellaistakin henkilöä halusi kommentoida asiaa, jotka ovat EKY:n esitysten suhteen toistaiseksi ”kokemattomia”. Kolmannes kokemattomista uskoo henkilökohtaisen kokemuksen puutteesta huolimatta EKY:n tekemien suunnitelmien hyödyllisyyteen. Neljännes ei ota kantaa puoleen tai toiseen ja pari vastaajaa on jokseenkin eri mieltä. EKY:n tuottamien tutkintasuunnitelmien sama kannatus on suurempaa niiden joukossa, jotka ovat henkilökohtaisesti hyödyntäneet suunnitelmia työssään. Suunnitelmia työssään käyttäneistä yli kaksi kolmasosaa pitää tutkintasuunnitelmia hyödyllisinä. [50]

TAULUKKO 7. Ristiintaulukointi: Onko vastaaja tutkinut EKY:n esikäsitteliä juttuja ja missä määrin hän yhtyy väittämään ”tutkintaprosessiehdotukset ovat pääosin hyödyllisiä”. (N=49)

	Ei ole tutkinut juttuja	On tutkinut juttuja	Ei tietoa	Yhteensä
Ei tietoa	0 0 %	0 0 %	1 50 %	1 2 %
Täysin samaa mieltä	3 13 %	3 13 %	1 50 %	7 14 %
Jokseenkin samaa mieltä	5 22 %	14 58 %	0 0 %	19 39 %
Ei samaa, eikä eri mieltä	6 26 %	5 21 %	0 0 %	11 22 %
Jokseenkin eri mieltä	2 9 %	2 8 %	0 0 %	4 8 %
En osaa sanoa	7 30 %	0 0 %	0 0 %	7 14 %
Yhteensä	23 100 %	24 100 %	2 100 %	49 hlöä 100 %

TJ 6: Vähän vaikea sanoa, mutta ainakin kolmannes on niin kuin selkeästi hyviä tutkintasuunnitelmia ja niitten pohjalta on helppo lähteä tutkijoiden kanssa pohtimaan, että miten sitä juttua lähdetään purkamaan ja viemään eteenpäin. Mutta totta kai nämä, joissa ei sitten ole hirveästi hyötyä, niin ne ovat pienempiä juttuja. Veropetoksia, sun muita, joissa nyt meikäläinen kokenut tutkija ei tarvitse sen kummempaa prosessiehdotusta. – – No sen jutun [prosessiehdotuksen] hyödyntäminen riippuu aina siitä, että se juttu on muuten niin selkeä, että siitä prosessiehdotuksesta ei ole niin hyötyä. Ja osa [ehdotuksista] on sitten vaan niin epäonnistuneita, suoria lainauksia sieltä tutkintapyynnöstä. Mutta mun mielestä on hyvä, jos edes 33 prosenttia ehdotuksista on hyviä.

T 2: Mutta niin kuin sanottu, niin siellä on selkeitä virheitä. No ne on varmasti sitten laatijoiden [virheitä]. Sehän riippuu niistä esityksen laatijan henkilökohtaisista taidoista. Ja toisaalta sitten ne tiedot tarkistetaan, että onko työpaineet ja kiireet sitä luokkaa, ne ovat tulleet virheellisinä tänne saakka. Ja joka tapauksessa on sellaisia, että voi laittaa käyttökelvottomiksi ja laittaa mapin perälle.

Kokonaisaineistoa (N=49) tarkasteltaessa käsitykset tutkintaprosessiehdotusten riittävästä yksityiskohtaisuudesta jakautuvat. ”En osaa sanoa” -vaihtoehdon ruksijoita on melko paljon eli noin viidennes vastaajista, koska vähäisen tai olemattoman kokemuksen tutkintaprosessiehdotuksesta omaavien joukko on suuri. Kun tarkastellaan ”kokemusta omaavien” joukkoa, heistä reilu neljännes kaipaa prosessiehdotuksiin vähintään jossain määrin yksityiskohtaisempaa otetta. Neljännes ei ota kantaa puoleen tai toiseen ja reilu neljännes puolestaan pitää ehdotuksia nykyisellään ainakin jokseenkin riittävän yksityiskohtaisina. Sellaiset henkilöt, joilla ei ole kokemusta tutkintaehdotuksista, eivät luonnollisesti osanneet ottaa kantaa niiden yksityiskohtaisuuteen, mikä selittänee suurta vastausten joukkoa kohtiin ”en osaa sanoa” ja ”ei samaa, ei eri mieltä”. [51]

TAULUKKO 8. Ristiintaulukointi: Onko vastaaja tutkinut EKY:n esikäsitteliä juttuja ja missä määrin hän yhtyy väittämään ”tutkintaprosessiehdotusten pitäisi olla nykyistä yksityiskohtaisempia”. (N=49)

	Ei ole tutkinut juttuja	On tutkinut juttuja	Ei tietoa	Yhteensä
Ei tietoa	0 0 %	0 0 %	1 50 %	1 2 %
Täysin samaa mieltä	2 9 %	2 8 %	0 0 %	4 8 %
Jokseenkin samaa mieltä	1 4 %	7 29 %	0 0 %	8 16 %
Ei samaa, eikä eri mieltä	9 39 %	6 25 %	1 50 %	16 33 %
Jokseenkin eri mieltä	3 13 %	7 29 %	0 0 %	10 20 %
Täysin eri mieltä	1 4 %	0 0 %	0 0 %	1 2 %
En osaa sanoa	7 30 %	2 8 %	0 0 %	9 18 %
Yhteensä	23 100 %	24 100 %	2 100 %	49 hlöä 100 %

Jakautuminen niihin, joilla on kokemusta EKY:n suosituksista ja niihin, joilta tällainen kokemus puuttuu, on ilmeinen myös tarkasteltaessa seuraavaa kysymystä. Sen avulla haluttiin tiedustella tutkimusprosessiehdotuksissa annettujen tutkinta-aikasuositusten realistisuutta. Lähes puolet vastaajista ei osaa tai halunnut ottaa kantaa kysymykseen (”en osaa sanoa” tai ”ei samaa, ei eri mieltä”). Kokemusta omaavista jokseenkin realistisina tutkinta-aikasuosituksia pitää noin 40 prosenttia. Täysin samaa mieltä aikojen realistisuudesta ei kuitenkaan ole kukaan. Jokseenkin tai täysin epärealistisina tutkinta-aikoja pitää neljännes kokemusta omaavista vastaajista. Kokemusta omaamattomista vastaajista 17 haluaa kommentoida tätä kysymystä. Heidän keskinäiset mielipiteensä menevät ristiin: viisi pitää ehdotettuja tutkinta-aikoja realistisina, mutta viisi puolestaan on esitetyistä arvioista vähintään jossain määrin eri mieltä. Seitsemän ei ole samaa tai eri mieltä.[52]

TAULUKKO 9. Ristiintaulukointi: Onko vastaaja tutkinut EKY:n esikäsitteliä juttuja ja missä määrin hän yhtyy väittämään ”EKY:n ehdottoman tutkinta-ajat ovat realistisia”. (Taulukossa sekä prosenttiluvut että vastaajamäärät. N=49)

	Ei ole tutkinut juttuja	On tutkinut juttuja	Ei tietoa	Yhteensä
Ei tietoa	0 0 %	0 0 %	1 50 %	1 2 %
Täysin samaa mieltä	1 4 %	0 0 %	1 50 %	2 4 %
Jokseenkin samaa mieltä	4 17 %	10 42 %	0 0 %	14 29 %
Ei samaa eikä eri mieltä	7 30 %	7 29 %	0 0 %	14 29 %
Jokseenkin eri mieltä	4 17 %	5 21 %	0 0 %	9 18 %
Täysin eri mieltä	1 4 %	1 4 %	0 0 %	2 4 %
En osaa sanoa	6 26 %	1 4 %	0 0 %	7 14 %
Yhteensä	23 100 %	24 100 %	2 100 %	49 hlöä 100 %

T 3: Miten ne pystyvät [EKY:ssä] luokittelemaan tutkintapyyntö perusteella?

T 4: Sen täytyy olla vain sellainen ohjeellinen.

H: Ja samaa liittyy sitten ilmeisesti näiden juttujen rajauksiin?

T 3: Se on esimiehestä kiinni.

T 4: Se on, että jos se on rutiinjuttu, niin paljonko siihen sitten kuluu aikaa, on ihan hyvä, että ne jotenkin rajataan. Ihan sama, onko se sitten näillä 1–3 luokituksilla vai joillain muilla.

T 3: Toisaalta, jos sulla on hankala juttu ja rutiinjuttu, ja niissä on samat oireet eikä rikosta...

T 4: Se on ihan yleinen juttu, että kun joku tapaus tulee, niin se näyttää aina paljon yksinkertaisemmalta kuin mitä se onkaan. Tutkinnanjohtajalta kun tulee ohjeet, että tee tämä ja tämä, niin juttu tuntuu yksinkertaiselta. Kyllä niistä vaan tulee mutkikkaita.

T 3: Sitten löytyy omaisuutta ja kaikkea tämmöistä. Sitten se, että kuinka kauan tämän kaiken jäljittäminen kestää.

Kyselytutkimukseen vastanneet henkilöt odottavat EKY:ltä juttujen selkeää rajausta. Yli puolet toivoo, että juttuja rajattaisiin tutkintaprosessiehdotuksissa nykyistä selvemmin. Neljännes ei ota kantaa suuntaan tai toiseen ja vain yksi vastaaja on jokseenkin eri mieltä. Kukaan ei ollut täysin eri mieltä siitä, että juttuja olisi syytä rajata nykyistä paremmin. [53] Haastatteluaineistossa juttujen rajaaminen kuitenkin problematisoitiin. Haastatellut poliisit eivät katso juttujen rajaamisen kuuluvan EKY:lle. Rajaamista ei ylipäätään koeta olevan EKY:n päätettävissä:

T 1: Tuosta rajaamisesta EKY:n tehtävänä: niin ne nyt ei vastaan mistään mitään, vaan kaikki on tutkinnanjohtajan vastuulla ja se nähdään niin, että EKY:n ehdotus on se tutkintasuunnitelma, niin silloin se rajaa. Mutta se on aina todella sanottu, että tutkinnanjohtaja vastaa siitä, ja jos jotain jää tutkinnan ulkopuolelle, niin se riittää minullekin, mutta vastuun ottamista edellytän, jos ihan selkeät riikokset jätetään ulkopuolelle.

Juttujen tutkinnan valmistelu EKY:ssä nousee keskeiseksi teemaksi sekä tarkasteltaessa poliisihaastatteluja että kyselylomakeaineistoa. Kyselyyn vastanneista reilusti yli puolet on sitä mieltä, että EKY:n tulisi valmistella juttujen tutkintaa nykyistä pidemmälle. Viidennes ei ota kantaa kumpaankaan suuntaan ja vain muutama vastaaja on väittämän kanssa eri mieltä. [54] Haastatellut poliisit tuovat hyvin selvästi esille toiveensa siitä, että EKY osallistuisi juttujen valmisteluun nykyistä enemmän.

H: No jos mietit prosessiehdotusta näin teknisesti, ihan sitä kaavaketta, niin tuuleeko siitä mitään mieleen, vai hoitaako se asiansa ihan hyvin.

TJ 6: Se hoitaa asiansa ihan hyvin joo. Siinä voisi ehkä jatkossa, kun se jutturuuhka vähenee, niin sitä voisi tarkemmin näitä prosessiehdotuksia tehdä. [Niihin voisi esimerkiksi merkitä], että ketä kuullaan. Ja missä asiassa. Mihin kohtaan sen tutkinnan pitäisi painottua. Toistaiseksi se on aika yleispiirteistä, että kuullaan vaan jotain todistajaa ja niin edelleen.

TJ 7: Nuo ehdotukset voisivat olla syvällisempiä – – [nykyisellään ne ovat] melkoisen yleisluontoisia.

H: Minkälaiset jutut ovat sellaisia, missä niitä erityisesti tarvittaisiin?

TJ 7: Velallisen epärehellisyys ja sitten törkeä velallisen petos, ne on ne kummallisimmat. – – Tuon [EKY:n tutkintaprosessiehdotuksen] jalostaminen on, nyt kun eletään ensimmäistä syksyä, mutta sanon, että sitä voisi parantaa monella tapaa. Taustaselvitykset verottajalta, ulosotosta ja sitten konkurssitausta, joka selviää puhelinsoitolla.

Haastattelujen lisäksi EKY:n nykyistä suurempi tutkinta-aineiston hankinta kerää myös kannatusta kyselyyn vastanneilta. Lähes kolme neljästä kyselyyn vastanneesta kannattaa ajatusta, jonka mukaan EKY osallistuisi nykyistä enemmän puuttuvan asiakirja-aineiston tilaamiseen. Täysin tätä mieltä olevia on 35 prosenttia vastaajista ja jokseenkin tätä mieltä noin 40 prosenttia vastanneista. Vain joka kymmenes vastaaja on erimieltä, eli he eivät koe tarpeelliseksi lisätä EKY:n roolia tutkinta-aineiston keräämisessä. [55] Haastatteluaineistossa toive EKY:n toteuttamasta tutkinta-aineiston tilaamisesta toistuu useita kertoja. Poliisit toivovat, että tapauksiin liittyvää aineistoa hankittaisiin ajansäästämiseksi jo esikäsittelyvaiheessa. Tällöin aineisto olisi saatavilla heti, kun paikallisyksikkö ottaa jutun varsinaiseen tutkintaansa. Poliisit nostavat haastatteluissa esiin esimerkiksi pankkitiedustelujen hankkimisen esimerkkinä tällaisista tutkinta-aineistotilauksista, joita voitaisiin tehdä jo EKY:ssä.

T: Jos siellä [tutkintasuunnitelmassa] mainitaan, että tiliotteet pitäisi tilata, niin miksi ne eivät [EKY:ssä] tilaa niitä saman tien. – – Siitä jäisi viive pois, jos kun se mappi [tutkintaprosessiehdotus] tulee meille, niin siinä samalla tulisivat tiliotteet.

T: Niin mutta sellainenkin ois hyvä, että kun se juttu tulee sieltä, niin siellä olisi valmiina ne liput ja laput. Mutta en tiedä, voisiko sitä kehittää. Mun mielestä sen pitäisi olla sillä tavalla, että siinä vaiheessa kun se juttu tulee meille, niin joku on hoitanut ne lappuset. Käytännössä, kun todetaan, mikä juttu se on, ja mitä papereja siihen lisätään, niin ne olisivat siinä mukana. Hoitakoon sen kuka tahansa, mutta ei sillä ole mitään väliä. Että se tulisi sieltä sellaisena, että ne tutkijat pääsevät heti tutkimaan sitä juttua

Kyselylomakkeelle annettu avovastaus:

EKY voisi tilata juttuihin enemmän materiaalia eli tarvittavia asiakirjoja varsinkin, kun jutturuuhkat alkavat olla suurimmaksi osaksi puretut. Myös esim. pankkietiedustelujen tekeminen saattaisi olla tehtävä, jonka EKY voisi tehdä. Paketti olisi mahdollisimman valmis, kun se tulee takaisin tutkivaan yksikköön.

Kirjallisista tutkintaprosessiehdotuksista on kyselyyn vastanneiden mielestä hyötyä. Kaksi kolmannelta niistä vastaajista, joilla on kokemusta EKY:n ehdotuksista pitää niitä hyödyllisinä (ts. ilmoittavat olevansa kyselyssä esitetyn väittämän kanssa ”täysin” tai ”jokseenkin eri mieltä”). Viidennes ei osaa ottaa kantaa. Jossain määrin mielenkiintoinen yksityiskohta on, että viisi vastaajaa 23 sellaisesta, joilla ei ole kokemusta EKY:n ehdotuksista, pitää tutkintaprosessiehdotuksia jossain määrin hyödyttäminä käytännön tutkintatyötä ajatellen.[56]

TAULUKKO 10. Ristiintaulukointi: Onko vastaaja tutkinut EKY:n esikäsitteliä juttuja ja missä määrin hän yhtyy väittämään ”tutkintaprosessiehdotuksista ei ole juurikaan hyötyä käytännön tutkintatyössä”. (Taulukossa sekä prosenttiluvut että vastaajamäärät. N=49)

	Ei ole tutkinut juttuja	On tutkinut juttuja	Ei tietoa	Yhteensä
Ei tietoa	0 0 %	0 0 %	1 50 %	1 2 %
Jokseenkin samaa mieltä	5 22 %	2 8 %	0 0 %	7 14 %
Ei samaa eikä eri mieltä	4 17 %	5 21 %	0 0 %	9 18 %
Jokseenkin eri mieltä	3 13 %	8 33 %	0 0 %	11 22 %
Täysin eri mieltä	5 22 %	8 33 %	1 50 %	14 29 %
En osaa sanoa	6 26 %	1 4 %	0 0 %	7 14 %
Yhteensä	23 100 %	24 100 %	2 100 %	49 hlöä 100 %

Poliisihaastatteluissa näkemykset tutkintaprosessiehdotusten hyödyllisyydestä jakautuvat selvästi enemmän kahtia kuin kyselytutkimuksen vastausten mukaan. Haastatteluiden retoriikassa rakennetaan selvästi eroa kokeneiden vanhempien tutkijoiden ja kokemattomien nuorien tutkijoiden välille. Haastatteluissa tuodaan säännönmukaisesti esille, että nuorille tutkijoille EKY:n suunnitelmista on ilmeistä hyötyä; kokemattomien tutkijoiden kerrotaan saavan hyviä vinkkejä tutkinnan rakentamiselle kokeneiden tutkijoiden EKY:ssä muodostamista näkemyksistä. Toisaalta haastatteluissa todetaan toistuvasti, että vanhemmille tutkijoille EKY:n ehdotuksista ei ole juurikaan hyötyä. Haastatteluissa toistellaan, miten kokenut tutkija rakentaa tutkintasuunnitelman itsenäisesti ”päässään” ja miten kirjallisten tutkintasuunnitelmien laatiminen tutkinnan alkuvaiheessa on turhaa, koska tapaus elää kuitenkin tutkinnan edetessä: rikosvyyhti alkaa toisin sanoen purkautua vasta tutkin-

nan myötä. Haastateltujen mukaan kokenut tutkija osaa itse parhaiten reagoida tutkinnan aikana muuttuviin olosuhteisiin.

TJ 5: Kyllähän niissä [tutkintaprosessiehdotuksissa] on näille nuorille tutkijoille se lähtökohta, että ne pääsevät tutkimaan, jos on vähän kokemusta ja tulee tavallaan erilainen juttu kuin aikaisemmin. Niin kyllähän ne nuoria tutkijoita auttaa eteenpäin menemään.

H: Entäs sitten kokeneita?

TJ 5: No kokeneilla tutkijoilla on tietysti se, että on vuosikausia tehnyt tätä hommaa laatimatta sen kummempia kirjallisia tutkintasuunnitelmia. Se tutkintasuunnitelma on niin kun sen tutkijan päässä, että se saa sen jutun ja se jäsentää sen sillä tavalla. Että näistä kokeneista tutkijoista harva tekee näihin mitään kirjallisia tutkintasuunnitelmia. Saa olla aika iso juttu ennen kuin ruvetaan sellaisia vaatimaan.

H: Pidät siis hyvänä, että on nämä kirjalliset suunnitelmat?

T 1: No onhan se parempi, että ne ovat kuin ei olisi ollenkaan.

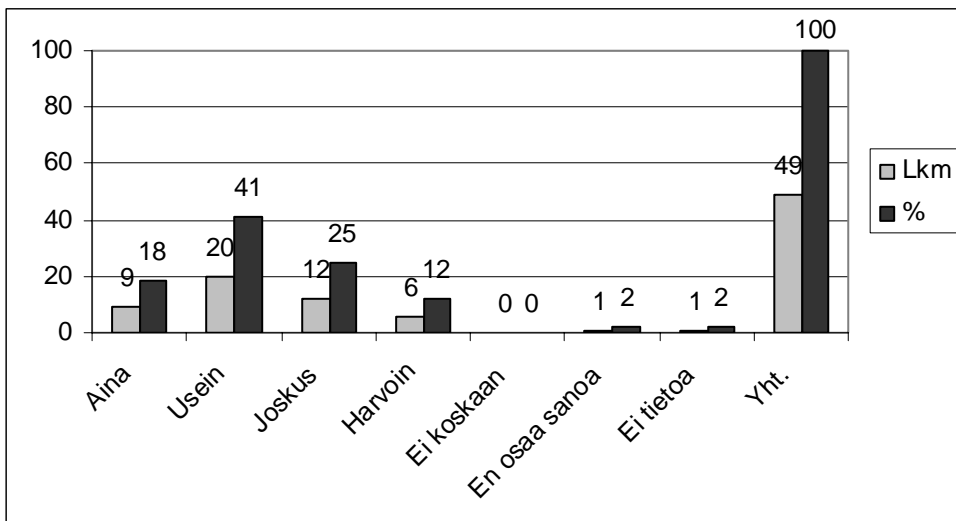
T 2: – – Uusille työntekijöille, niin mikäs sen parempi kuin suunnitelma. Siinä [on], miten tämän tutkijaparka sen juttunsa kanssa elää. Sitten [se] ei häiritse jatkuvasti kysymyksillään [esimiestä?]

T: Näille nuorille etenkin se on hyvä juttu, että joku tekee sen [tutkintaprosessiehdotuksen].

T: Mulle ei sinänsä ole hyötyä tosta [suunnitelmasta], koska väitän, että osaan tämän homman aika hyvin ja näen aika hyvin, mitä siellä [jutussa] on.

Mielenkiintoista on, että kyselytutkimuksessa HEV-alueen vastaajista reilusti yli puolet ilmoittaa, että kirjallinen tutkintasuunnitelma tehdään talousrikostutkinnassa aina tai usein.

TAULUKKO 11. Kuinka usein talousrikostutkinnassa käytetään kirjallisia tutkintasuunnitelmia. HEV-alue. (Taulukossa sekä prosenttiluvut että vastaajamäärät. N=49)

Haastatteluiden perusteella kirjallisia suunnitelmia on kuitenkin syksyyn 2005 asti tehty huomattavan harvoin. Haastatteluvastausten perusteella kirjallisia suunnitelmia on tehty yleensä vain erityisen monimutkaisissa talousrikosjutuissa. Kyselytutkimuksen luvut voivat toki kertoa juuri vuoden 2005 aikana tapahtuneesta muutoksesta: EKY:n ansiosta kirjalliset tutkintasuunnitelmat ovat voineet yleistyä nopeasti. Tuloksia analysoitaessa verrattiin HEV-alueelta saatuja vastauksia myös muualta maasta tulleisiin vastauksiin kirjallisten tutkintasuunnitelmien teon osalta. Tulos on, ettei vastauksissa ole tilastollisesti merkit-

sevää eroa. Pääkaupunkiseudun ulkopuoliset vastaajat kertovat käyttävänsä kirjallisia tutkintasuunnitelmia käytännössä yhtä usein/harvoin kuin HEV-alueen tutkijat.

T 2: Tutkintasuunnitelman tasosta voi sanoa, että se voidaan tehdä hyvin minimaalisessa muodossa, eikä kukaan [ylemmillä tahoilla] tiedä, ja sillä pärjää tutkinnan loppuun asti. Ja kun ajattelee tätä rakennetta, niin on tutkinnanjohtaja ja sitten neljä alaista. On ihme, jos ei se pärjää suullisten ohjeiden antamisella. Kyllä yhden henkilön tulisi hallita tutkinnassa olevat jutut ja luotsata niitä, jos on pakokokeinoja, mitä annetaan toimeenpantaviksi. Että mä en sinällään näe sitä laatimista pakollisena kaikissa tapauksissa.

H: Kuinka paljon täällä on aikaisemmin sellaisia kirjallisia tutkintasuunnitelmia tehty näissä jutuissa?

T 3: Pienissä jutuissa ei tarvitse tehdä, koska ne menevät menevät aina siihen samaan kaavaan.

T 4: Isommissa jutuissa on viime vuosina tehty.

H: Osaatko arvioida prosenteissa, että paljonko niitä on tehty, tai että missä on ollut tarpeellista tehdä?

T4: No sanoisin, että isommissa jutuissa voisi sanoa, että melkein kaikissa tehdään tutkintasuunnitelma.

T3: Eihän pienissä jutuissa tarvitse tehdä, jos on vähänkin ollut jutuissa mukana, että ottaa verottajaan yhteyttä. Ensitoimet hoituvat ja sitten käsitellään.

TJ 5: Näistä kokeneista tutkijoista harva tekee näihin mitään kirjallisia suunnitelmia, tai on tehnyt. Saa olla aika iso juttu ennen kuin ruvetaan sellaisia vaatimaan.

T 1: No minä olen 15 vuotta ollut tässä talossa talousrikosyksikössä ja mä en ole yhtä ainutta tutkintasuunnitelmaa tehnyt.

T: No en ole kyllä tehnyt, varsinaisesti hyvin harvoin olen tehnyt. Mutta nyt kun niitä tulee, niin ihan hyviä ovat.

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin myös, uskovatko vastaajat, että EKY:n toiminta on vähentänyt tutkinnanjohtajien työmäärää, koska tutkinnansuunnittelun alkutoimia hoidetaan nyt osin EKY:ssä. Vastaukset tämän kysymyksen suhteen jakaantuvat hyvin tasaisesti. Neljännes uskoo näin tapahtuneen ainakin jossain määrin, kolmannes ei ota kantaa puoleen tai toiseen ja neljännes on asiasta jokseenkin tai täysin eri mieltä. [57] Sama vastustrendi toistuu myös kysyttäessä tulisiko tutkinnanjohtajien siirtyä uuden tutkinnan alkuvaiheen järjestelyn myötä nykyistä enemmän käytännön tutkintatehtäviin. Neljännes kannattaa ajatusta, neljännes ei ota kantaa ja neljännes vastustaa ajatusta. [58] Idea näihin kysymyksiin syntyi poliisihaasteluiden pohjalta, sillä niissä pari tutkijaa esitti, että heidän mielestään tutkinnanjohtajien työmäärä on vähentynyt EKY:n laatimien tutkintasuunnitelmien vuoksi ja tutkinnanjohtajat voisivat EKY:n tekemän juttujen esivalmistelun vuoksi siirtyä nykyistä enemmän konkreettisiin tutkintatehtäviin:

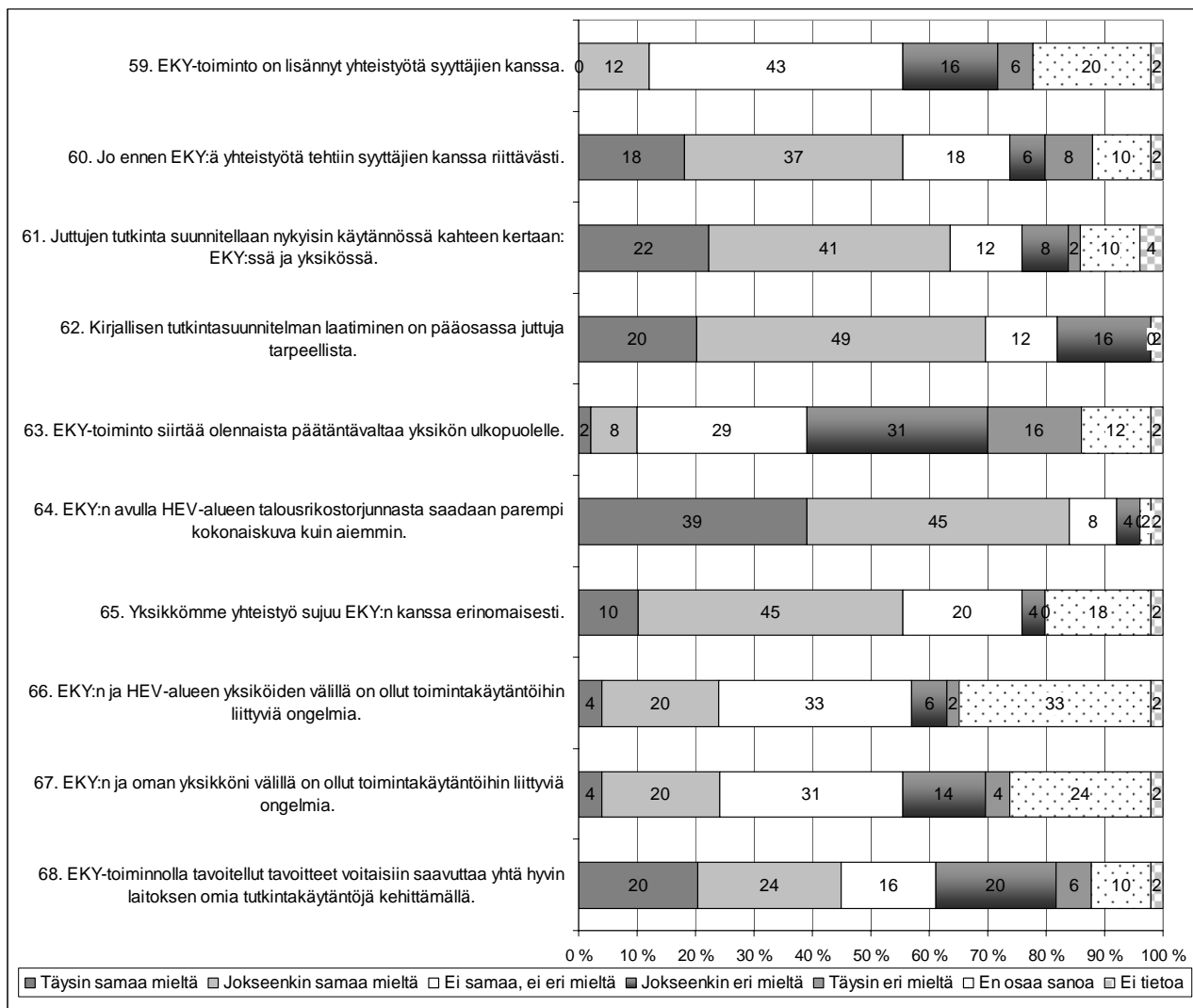
T 2: Näyttää siltä, että noita päällekkäisyyksiä ja tutkintasuunnitelmia... niin sanon niin kuin aikaisemminkin, että niillä tehdään tavallaan tutkinnanjohtajia työttömiksi. No siinä samalla vapautuu oivaa tutkijamateriaalia, että voitaisiin purkaa tällaisia päällekkäisyyksiä. Siinä saadaan samalla lisää työvoimaa, kun laitetaan pojat [tutkinnanjohtajat] tutkimaan juttuja.

Kyselyn tuloksia analysoitaessa tarkasteltiin myös vastasivatko päällystöön kuuluvat työmäärää koskeviin kysymyksiin eri tavalla kuin miehistön jäsenet. Vastausten jakautumisessa eri vastausvaihtoehtojen kesken ei ole havaittavissa merkitsevää eroa.

6.4 EKY:N VAIKUTUS YHTEISTYÖN MUOTOIHIN JA TAPOIHIN

Seuraavaksi siirrytään väittämiin, joiden avulla on tarkoitus selvittää muun muassa vastaajien suhtautumista EKY:n mukanaan tuomiin uusiin yhteistyön tapoihin.

TAULUKKO 12. Vastaajien käsitykset EKY:stä ja yhteistyömuodoista seuraavan parin vuoden tähtämällä. (N=49)

EKY:n ei ole juurikaan kerrota vaikuttaneen syyttäjyhteistyöhön. Yli puolet vastaajista ilmoittaa kokevansa, että jo ennen EKY:ä talousrikostutkinta teki riittävästi yhteistyötä syyttäjien kanssa. [60]. Vain puolenkymmentä vastaaja toteaa EKY:n lisänneen yhteistyötä syyttäjien kanssa. Yli puolet vastaajista ei ota kantaa tai osaa antaa vastausta väittämään. Vähintään jossain määrin eri mieltä siitä, että EKY olisi lisännyt syyttäjyhteistyötä, on vajaa neljännes vastaajista. [59]

Poliisihaastatteluissa korostuu, etteivät haastateltavat koe yhteistyön tapojen syyttäjien kanssa juurikaan muuttuneen EKY:n myötä. Lisäksi haastatellut poliisit pitävät nykyisiä yhteistyön muotoja toimivina ja riittävinä:

H: Entä tällainen syyttäjyhteistyö tässä esitutkintavaiheessa. Miten kuvallisit sitä?

T 4: Se on varmasti etenkin näissä isommissa jutuissa todella hyödyllinen juttu, että kyllä se mun mielestä toimii hyvin.

T 3: Se on myös esitutkinnanjohtajasta kiinni, että miten se toimii, ja miten tiukaan se ottaa yhteyttä tähän syyttäjään.

Seuraavaksi vastaajille esitettiin kyselyssä väittämä: ”Juttujen tutkinta suunnitellaan nykyisin käytännössä kahteen kertaan: ensin EKY:ssä ja sitten tutkivassa yksilössä”. Vastaajat kokevat, että EKY:n kautta kulkevat talousrikosjutut suunnitellaan nykyisin osin kahteen kertaan. Väittämän kanssa on täysin samaa mieltä viidennes vastaajista. Kolmannes on jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin tai täysin eri mieltä on vain alle kymmenen vastaajaa. Vajaa kolmannes ei ota asiaan kantaa tai ei osaa sanoa. [61]

Kirjallisten tutkintasuunnitelmien laatimista pidetään pääosassa juttuja sinällään tarpeellisena. Täysin tätä mieltä olevia on viidennes vastaajista. Jokseenkin samaa mieltä on lähes puolet. Jokseenkin eri mieltä asiasta on vain vajaa kymmenen vastaajaa. [62]

EKY:n ei koeta siirtävän oleellista päätösvaltaa juttua varsinaisesti tutkivan yksikön ulkopuolelle. Tätä mieltä on vajaa puolet vastaajista. Ainakin jossain määrin toista mieltä asiasta on kymmenes vastaajista. Asiaan ei ota kantaa kolmannes ja puolenkymmentä henkilö ei osaa eritellä näkemystään. [63]. Merkittävää on, että neljä viidestä vastaajasta toteaa EKY:n parantavan kokonais kuvan saamista HEV-alueen talousrikostorjunnasta. Jokseenkin eri mieltä oli vain pari vastaavaa. Täysin eri mieltä ei ollut kukaan. [64]

Myös haastattelumateriaalin perusteella HEV-alueen talousrikostutkijat katsovat, että EKY:lle sopii talousrikostilanteen kokonaistilanteen seuraaminen:

TJ 5: Ehkä EKY:n yksi merkitys ois, että se hankkisi tietoa ja kehittäisi näitä tutkimusmenetelmiä ja jollain tavalla niin kuin erilaisten rikosten tutkinnassa kartoittaisi niitä ongelmia ja keksisi ratkaisuja – – Ehkä sen EKY:n toimenkuvan pitääkin muuttua jollakin tavalla [kohti tällaista kehittävää suuntaa?]

H: Koetko, että tällainen tiedonkeruurooli sopii esimerkiksi EKY:lle?

TJ 6: Mun mielestä sopii. Se on hyvä yksikkö käsittelemään ja tuottamaan tilastotietoa.

EKY:n yhteistyömuotoja käsitellään kysymyssarjan lopuksi. Vastaajilta tiedusteltiin heidän mielipiteitään EKY:n ja yksiköiden välisestä yhteistyöstä sekä EKY:n roolista tulevaisuudessa. Kyselyn vastanneista yli puolet on sitä mieltä, että kulloisenkin vastaajan oman yksikön ja EKY:n yhteistyö on sujunut erinomaisesti. Vain pari vastaajaa oli asiasta toista mieltä. Vastaajat toisin sanoen suorastaan korostavat hyviä toimintakäytäntöjä yksikköjensä ja EKY:n välillä. [65] Vastaajat tuovat kuitenkin esille, että toimintakäytäntöihin liittyviä ongelmia on EKY:n olemassaolon aikana ollut: neljännos vastaajista kokee, että tällaisia ongelmia on ollut ainakin jossain määrin. [67]

Lisäksi kyselylomakkeessa kysyttiin yleisemmällä tasolla EKY:n ja HEV-alueen yksiköiden välisen yhteistyön toimivuudesta. Käsitystä tästä yhteistyöstä kartoitettiin väittämällä: ”EKY:n ja HEV-alueen yksiköiden välillä on ollut toimintakäytäntöihin liittyviä ongelmia”. Tähän kysymykseen vastataan hyvin samalla tavalla kuin oman yksikön ja EKY:n välistä yhteistyötä arvioitaessa. Toisin sanoen neljännos vastaajista uskoo/tietää, että muiden yksiköiden (kun vastaajan oman) ja EKY:n välisessä toiminnassa on ollut hankaluuksia. Reilu kolmannes ilmoittaa kuitenkin, että heidän tietojensa mukaan tällaisia ongelmia ei ole ollut. Kolmannes vastaajista ei osaa kommentoida kysymystä. [66]

Kyselyn tulosten yhteenvedona voi sanoa, että EKY:yn suhtaudutaan jokseenkin myönteisesti. Siksi onkin merkittävää, että iso osa vastaajista kokee kuitenkin, että samat tulokset kuin mitä nyt saavutetaan EKY:n avulla, olisi saavutettavissa myös oman yksikön tutkintakäytäntöjä kehittämällä. Tätä mieltä on liki puolet kyselyyn vastanneista. Toisaalta

eri mieltä tästä kysymyksestä on neljäsoset. [68] Haastatteluaineistosta nousee esiin selvästi huomiot, joiden mukaan EKY:n toiminta on sinällään hyvää ja kannatettavaa, mutta että kussakin HEV-alueen yksikössä olisi voitu saavuttaa samat tulokset myös itse. Nyt tutkinnan suunnittelu on vain ikään kuin ulkoistettu uudelle toimielimelle.

T 4: Tämä [EKY:n] tutkintaehdotus: sen voisi aivan hyvin tehdä tutkinnanjohtaja [paikallisyksikössä].

H: Eli oisko tämä EKY-toiminto tai ne tavoitteet, joita sillä tavoitellaan, niin olisivatko ne olleet saavutettavissa jollain muulla tapaa.

T: Kyllä tietenkin. Mutta joo, jos ajatellaan, että kun ja jos EKY joskus loppuu, niin se [EKY-toiminnot] varmaan toteutuu ihan itsestään. Sillä tämä on hyväksi todettu tämä.

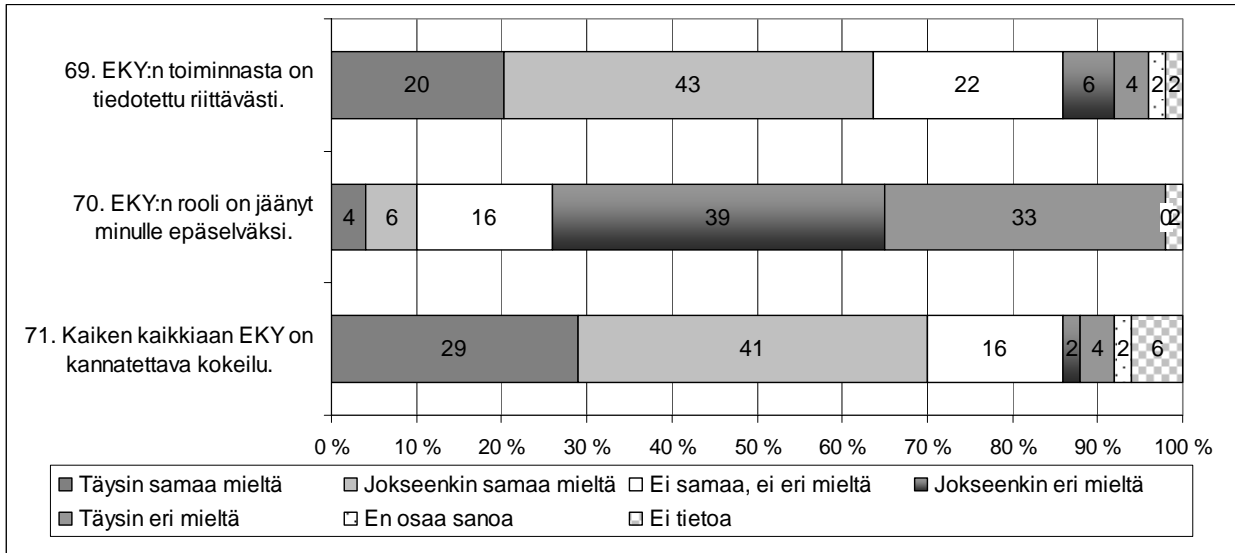
Kyselylomakkeelle annettu avovastaus:

Jokaisessa yksikössä on ja pitää olla osaamista juttujen esikäsittelyyn. Olisi pitkällä tähtäyksellä huono asia, jos tällainen toiminta ja osaaminen keskitettäisiin vain yhteen paikkaan. EKY:n tuomia oppeja kannattaa mieluummin jakaa kaikkien käyttöön kuin tehdä siitä joku erikoinen erikoismiesten/.naisten toiminta.

6.5 PROJEKTISTA TIEDOTTAMINEN JA TIEDONSAANTI

EKY:ä käsitelleen osion lopuksi kysymyslomakkeella tiedusteltiin tiedottamiseen ja tiedon perille menoon liittyviä kysymyksiä. EKY:n toiminnasta tiedottaminen saa kyselyyn vastanneilta varsin myönteistä palautetta.

TAULUKKO 13. EKY:stä tiedottaminen ja näkemykset EKY-projektin kannatettavuudesta. (N=49)

Täysin riittävänä uuden yksikön toiminnasta tiedottaminen on ollut viidenneksen mielestä. Jokseenkin riittävää se on lähes joka toisen vastaajan mukaan. Riittämätöntä tiedonkulku on ollut noin joka kymmenennen vastaajan mielestä. Neljäsoset vastaajista ei ota kantaa viestinnän riittävyyteen. [69] Haastatteluaineisto ei sen sijaan tue tiedotuksen hyvää perille menoa aivan näin hyvin. Haastateltujen puheista on havaittavissa selvää hämmennystä uuden yksikön toimintaan liittyen. Parin haastatellun puheista kuultaa jopa selkeää tietämättömyyttä EKY-toiminnan luonteesta ja tavoitteista. Toisaalta eräs haastateltava myöntää, että tietoa on kyllä tullut, mutta hän ei ole jaksanut sitä seurata.

T 4: No en mä tiedä, että saisko noin tarkkaa tietoa. Että me ollaan tutkijoita ja koneisto pyörii aika pitkälti ilman meitä. Että just me lähetetään ne [jutut] sinne ja sitten ne tulevat valmiina meille. Että ei sillä meille nyt niin hirveän suurta merkitystä ole.

T 2: Näkisin sillä tavalla, että tässä vaiheessa, kun on eletty jo tätä aikaa näinkin paljon, niin olisi ehkä ollut viimeistään tässä vaiheessa hyvä kysyä tutkijoiden mielipidettä. Mitä ne ovat? Ovatko ne [tutkintaprosessiehdotukset] palvelleet sitä tarkoitusta, mitä varten ne on tehty? Mitä puutteita niissä on havaittu? – – En tiedä vaikka olisikin jo tehty tuota, mutta silloin tiedottaminen on jäänyt täysin nolaksi.

T 3: Se on vähän paha [kommentoida] kun ei edes tiedetä sen [EKY:n] toiminta-periaatetta. Oletko sä perillä? [kysyy toiselta haastateltavalta]

T4: Mä olen käynyt siellä paikan päällä, mutta...

H: Tässä on siis ollut tällainen perustiedottamiseen liittyvä ongelma?

T3: No sen voin ainakin sanoa, että mikä [tiedotteissa] liittyy minuun, niin niihin ainakin puutun, muut menevät roskakoriin. Mulla ei riitä aikaa, kun sieltä [organisaatiosta yleisesti?] tulee niin paljon paperia.

Vastoin haastatteluaineistosta nousseita kommentteja EKY:n rooli talousrikostutkinnaassa vaikuttaisi kyselyn mukaan olevan kuitenkin suurelle enemmistölle talousrikostutkijoista suhteellisen selvä. Reilu kaksi kolmannesta vastaajista pitää EKY:n rooli vähintään jokseenkin selkeänä. Toisaalta kymmenkunta vastaajaa pitää yksikön roolia ainakin jokseenkin epäselvänä. [70]

Viimeisenä EKY-asiana haastateltavilta tiedusteltiin vielä heidän mielipidettään väitämästä: ”Kaiken kaikkiaan EKY on kannatettava kokeilu.” Noin 70 prosenttia vastaajista pitää EKY:ä erittäin tai vähintään jokseenkin kannatettavana kokeiluna. Vain muutama vastaaja on eri mieltä kokeilun tarpeellisuudesta. Prosenttiluku antaa huomattavan tuen EKY:n toiminnalle.

6.6 KESKEISIÄ HUOMIOITA HAASTATTELUAINEISTOSTA

Tässä alaluvussa esitän vielä erityisesti haastatteluaineistossa esiintyneitä näkemyksiä EKY:n toiminnasta. Osaa haastatteluissa esille tulleista teemoista sivusin jo kyselyaineiston analyysin yhteydessä. Käyn kuitenkin vielä läpi tärkeimmät poliisihaastatteluissa korostuneet teemat.

Haastateltujen poliisien kommentteissa toistui kaksijakoinen suhtautuminen uuteen yksikköön: sen toiminnan katsotaan selkeästi kehittäneen pääkaupunkiseudun talousrikostuttujen tutkinnansuunnittelua, mutta yksikön toimintatapoihin suhtaudutaan kuitenkin kriittisesti. Suhtautuminen oli kuitenkin kesän ja syksyn 2005 aikana muuttunut myönteisemmäksi kuin mitä se oli yksikköä perustettaessa keväällä 2005. Ensi vaiheessa (2005) lähes kaikki haastateltavat ilmoittivat suhtautuneensa uuteen yksikköön varauksellisesti. Yksikkö koettiin byrokraattiseksi, ”ministeriövetoiseksi” toimijaksi, jonka merkitys ja rooli oli jäänyt kenttäväelle epäselväksi. Uusi yksikkö otettiin kuitenkin vastaan mieluummin kuin ”uhka” HEV-alueen yksiköiden yhdistämisestä yhdeksi suureksi toimijaksi. Haastateltavat pitivät EKY:ä jopa selkeänä vaihtoehtona HEV-alueen tutkinnan yhdistämiselle.

TJ 5: Mikäs tää toinen vaihtoehto oli, että nää ois yhdistetty [HEV-yksiköt] – – Mä näen sen, että byrokratia ois lisääntynyt ja työmotivaatio ois kaikella tapaa ilmeisesti heikentynyt ja kaikkea mitä muutakin. Jos piti kahdesta pahasta valita, niin mä näin tän EKY-vaihtoehdon järkevänä.

Osa haastateltavista pitää EKY:ä nykyiselläänkin ensiaskeleena kohti yhtä isoa pääkaupunkiseudun talousrikostutkintayksikköä. Nekään vastaajat, jotka eivät usko yksiköiden yhdistymiseen, eivät pidä EKY:ä väliaikaisena projektina, vaan uskovat sen jatkavan toimintaansa jossain muodossa sen nykyisen määräajan päätyttyäkin. Näkemystä perustellaan sillä, että yksikön takana on arvovaltaisia tahoja (ministeriö), jotka ovat haastateltavien näkemysten mukaan halukas pitämään kiinni uudesta toiminnosta. Toisaalta jotkut haastateltavat ihmettelevät sitä, missä muodossa EKY-toiminta jatkuu sen jälkeen, kun pahin talousrikosten esikäsittelysuma on purettu.

Haastateltavat ovat yksimielisiä siitä, että pääkaupunkiseudun talousrikostutkinnan tila on huolestuttava ja, että tilanteelle on tehtävä jotain. EKY:ä pidetäänkin hyvänä ”kokeiluna”, koska jotain tilanteen parantamiseksi on yritettävä. EKY:n haittapuolena pidetään sen ”ulkopuolisuutta” omaan yksikköön nähden. Tutkinnanjohtajilla on haastattelujen perusteella tarpeeksi tietoa EKY:n käytännön toiminnasta, mutta joillakin tutkijoilla on vielä opettelemista sen suhteen, mitä yksikkö itse asiassa edes tekee. Osa tutkijoista moittikin tiedottamisen tasoa. Etenkin yksikön alkuvaiheen tiedottamista pidettiin salamyhkäisenä; erilaisia huhuja liikkui paikallisyksiköissä runsaasti. Pari haastateltavaa kokee edelleen olevansa huonosti perillä EKY:n toiminnan tavoitteista. Toisaalta jotkut ilmoittivat, että erilaista informaatiota talousrikostutkintaan liittyen tulee liikaakin ja he eivät ole kiinnostuneita pysymään kaiken tiedotuksen tahdissa. Tutkijoiden kommentoissa EKY:ä pidettiin myös osin niin sanotusti ”komisariatason juttuna”, jonka toiminnan tarkka tunteminen ei edes kuulu rivitutkijoille.

Kirjallisia tutkintasuunnitelmia haastateltavat pitävät sinällään hyvänä asiana. Kysyttäessä aiemmista toimintatavoista kirjallisten suunnitelmien laatimisen suhteen olivat vastaukset osin kierteleviä. Haastateltavat kertovat, että kirjallisia suunnitelmia on tehty lähinnä ”isoissa” ja ”monimutkaisissa” jutuissa. Suurimmassa osassa tapauksia suunnitelmat ovat kuitenkin puuttuneet tai ne ovat olleet vain kunkin tutkijan henkilökohtaiseen käyttöön laatimia summittaisia muistiinpanoja. EKY:n laatimia tutkintasuunnitelmia pidetään sinällään oikeansuuntaisina. Tosin haastateltavat ovat mielissään syksyn 2005 aikana vakiintuneesta tavasta, ettei EKY:yn lähetetä ”yksinkertaisia” talousrikosjuttuja ja ettei niihin siten laadita myöskään kirjallisia suunnitelmia.

Haastateltavien puheissa korostuu selkeä jako ”kokeneisiin” ja ”kokemattomiin” talousrikostutkijoihin. Ensiksi mainittujen ei katsota tarvitsevan tutkintasuunnitelmia, sillä heillä on vuosien ammattitaito ja tuntemus talousrikosjutuista. EKY:n laatimien suunnitelmien ei katsota hyödyttävän näitä talousrikostutkinnan kokeneita kettuja. Samalla haastateltavat tuovat kuitenkin esiin kirjallisten suunnitelmien hyödyt nuorten tutkijoiden kohdalla. Nuorien kerrotaan pääsevän kirjallisen suunnitelman avulla ”kiinni juttuihin”. Tätä pidetään erityisen hyödyllisenä talousrikostutkinnassa tapahtuvan nopean henkilökierron takia. Tutkijat vaihtuvat nopeasti ja heidän perehdyttäminen talousrikostutkinnan tehtäviin vie aikansa. Henkilöiden jatkuvaa vaihtumista pidetäänkin pääkaupunkiseudun talousrikostutkinnan suurimpana ongelmana, jatkuvan juttuvirran ohella. Haastatellut kertovat, että uusilta tutkijoilta menee kuukausista jopa vuoteen opetella tutkintatapoja, ennen kuin heistä on täysipainoista hyötyä talousrikostutkinnalle.

Suurin osa haastatteleistani poliiseista on itse kokeneita talousrikostutkijoita ja he esittävät haastatteluissa toistuvasti huolensa nuorien, kokemattomien tutkijoiden kasvavista määristä. Toisaalta haastateltavat kiittelevät nuorien tutkijoiden innokkuutta opetella uusia asioita.

Haastateltavat löytävät tutkintasuunnitelmista edellä kerrotuilla tavoilla myös runsaasti puutteita: Niiden pitäisi olla nykyistä ”syvällisempiä” ja ”tarkempia”. Tutkintasuunnitelmien teossa toivottaisiin huomioitavan nykyistä paremmin etenkin erilaisen tutkintaineiston tilaaminen ja kerääminen. Tutkintasuunnitelmia yleistä tasoa kohtaan esitetään

myös kritiikkiä: suunnitelmien kerrotaan olleen välillä puutteellisia ja suoranaisten virheellisiä. Puutteiden syinä pidetään EKY:n kokemattomuutta ja liian nopeaa aikataulua suunnitelmien teossa.

Kaiken kaikkiaan tutkintasuunnitelmat koetaan sitä hyödyllisemmiksi mitä suurempia ja monimutkaisempia juttuja varten ne laaditaan. Haastateltavien puheista onkin tulkittavissa, että vaikeat ja aikaa vievät tutkinnan vaiheet oltaisiin valmiita siirtämään nykyistä enemmän EKY:n kontolle. Tämä on selkeässä ristiriidassa EKY:ä kohtaan suunnatun kritiikin kanssa: Samalla kun haastateltavat kritisoivat uuden yksikön toiminnan tasoa, siitä oltaisiin valmiita muodostamaan myös eräänlainen vaikean talousrikostutkinnan aallonmurtaja, joka valmistelee ja muokkaa kaikkein ongelmallisimmat talousrikosjutut niin sanottuasti tutkijaystävälliseen muotoon. EKY:lle oltaisiin haastatteluaineiston perusteella valmiita siirtämään suoranaisia esitutkintaan kuuluvia tehtäviä, pelkän esitutkinnan suunnittelun lisäksi.

Toisaalta haastateltavat ihmettelevät myös sitä, minkä vuoksi EKY-toimintoon tarvitaan juuri erityinen yksikkö. Poliisit kysyvät, miksi tutkintasuunnitelmat pitää tehdä EKY:ssä, kun ne voitaisiin tehdä kullakin laitoksella. Etenkin tutkijat kokevat EKY:n ja lopullisen tutkintavastuun kantavan tutkinnanjohtajan tekevän nykyisellään päällekkäistä työtä. Tutkinnanjohtajat sen sijaan ottavat ymmärrettävästi jokseenkin kiitollisemmin vastaan EKY:n tutkintaprosessiehdotukset ja kokevat niiden säästävän omaa työtään. Tutkinnanjohtajat pitävät tutkintasuunnitelmissa olevia aikarajoja osin omaa johtamistyötään helpottavina, koska nyt myös ”joku muu” kuin tutkinnanjohtaja itse antaa aikarajan tapausta käsittelevän tutkijan suuntaan.

H: Koetko, että ne luokitukset voivat jollain tapaa helpottaa sitä esimiehen asemaa, että joku muukin antaa arvion [jutun vaativuudesta ja tutkinnan kestosta]?

TJ 6: Joo, kyllä se ilman muuta sitten – – Sitten kun nämä EKY:n jutut tulevat tutkittaviksi, niin sittenhän tutkija näkee, että on ruuhka ja siihen on annettu vaikka muutama kuukausi tutkinta-aikaa, niin ehkä sekin vaikuttaa positiivisesti siihen.

Kaiken kaikkiaan EKY:n esityksiä juttujen vaikeusasteista (luokittelu 1–3) ja niiden mukaisia tutkinta-aikasuosituksia pidetään vain viitteellisinä. Toistuva teema keskusteluisa oli juttujen ”eläminen” tutkinnan aikana. Haastateltavat korostavat, miten jutut ”leviävät” tutkinnan aikana ja helppo 1-luokan juttu voi muuntua vaikeaksi 3-luokan tapaukseksi. Jutun edetessä tapauksen alkukäsittelyn yhteydessä tehtyjen tutkinta-aikasuositusten kerrotaan joutuvan välillä roskakoriin.

7 YHTEENVETO

7.1 LYHYESTI KYSELYTUTKIMUKSEN KESKEISISTÄ TULOKSISTA

Edellä tarkemmin kerrotulla tavalla lähes kaksi kolmannesta kyselyyn vastanneista ilmoittaa suhtautuvansa EKY:yn myönteisesti. Kielteisesti suhtautuvia on vain alle kymmenes kaikista kyselytutkimukseen osallistuneista (N=130). Niin ikään kaksi kolmannesta vastaajista uskoo EKY:n ainakin jossain määrin kehittävän talousrikostutkinnan suunnittelua.

Haastateltujen näkemysten mukaan EKY on vakiinnuttamassa asemaansa pysyvänä osana HEV-alueen talousrikostutkintaa: puolet kyselyyn vastanneista uskoo EKY:n jatkuvan ”jossain muodossa” HEV-alueen talousrikostutkinnan suunnittelun osana vielä senkin jälkeen, kun avoinna olevien talousrikosjuttujen pahin ruuhka on purettu.

Vastaajilta kysyttiin myös sitä, olisiko EKY-toiminto laajennettavissa muualle maahan siten, että talousrikosjutut lähetettäisiin alueellisiin esikäsittely-yksiköihin, jotka laatisivat

alustavat tutkintaprosessiehdotukset ennen varsinaisen esitutkinnan käynnistämistä. Vähintään jossain määrin laajentamisen kannalla on puolet vastaajista. Täysin tai jossain määrin eri mieltä EKY-käytännön laajennettavuudesta on reilu viidennes vastaajista. Tämänkaltaiset kannatusluvut kääntyvä kuitenkin toisinpäin, kun vastaajilta kysytään suhtautumista siihen, että kaikki Suomen talousrikosjutut toimitettaisiin yhteen esikäsittely-yksikköön (käytännössä pääkaupunkiseudulle). Tätä käytäntöä pitäisi toimivana vain viidennes vastaajista. Yli puolet vastaajista vastustaa ajatusta. Vastaajien mukaan esikäsittelytoiminto olisi siis laajennettavissa muualle maahan lähinnä siten, että EKY-toimintoja harjoitettaisiin useissa yksiköissä eri puolilla Suomea.

Pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo ja Vantaa) talousrikostutkinnan yhdistämistä yhteen isoon yksikköön kannattaa pääkaupunkiseudun ulkopuolella toimivista vastaajista yli puolet. HEV-alueen vastaajista kolmannes antaa vähintään jossain määrin tukensa yhdistämisehdotukselle.

Loppuihin EKY:ä käsittelevistä kysymyksistä (nro 40–71) vastasivat vain HEV-alueella työskentelevät (N=49). Näistä vastaajista vain puolella oli vastaushetkellä henkilökohtaista kokemusta EKY:n esikäsittelyjen talousrikosjuttujen tutkinnasta. Heistäkin, joilla kokemusta oli, suurin osa oli ehtinyt käsitellä vasta muutaman niin sanotun EKY-jutun.

Väittämän ”EKY parantaa talousrikosten esitutkintaa” allekirjoittaa reilusti yli puolet HEV-alueen vastaajista. Huomioitavaa on kuitenkin vastaajien lievä varovaisuus. ”Täysin samaa mieltä” väittämän kanssa on vain alle kymmenes vastaajista. Ylivoimainen enemmistö myönteisesti suhtautuvista on siis ”vain” jokseenkin samaa mieltä.

Vajaa puolet vastaajista luottaa EKY-toiminnon lyhentävän talousrikosten tutkinta-aikoja. Kolmannes ei usko uuden toiminnon vaikuttavan tutkinta-aikoja lyhentävästi. Avointen talousrikosjuttujen vähentymiseen uskotaan suunnilleen samassa suhteessa kuin tutkinta-aikojen lyhentymiseen.

Huomionarvoista on, että noin 80 prosenttia vastaajista ilmoittaa uskovansa, että EKY:n ansiosta talousrikosten ”kierrätys” laitokselta toiselle vähenee. Lähes puolet vastaajista uskoo myös, että EKY:n ansiosta HEV-alueen talousrikosyksiköiden välinen yhteistyö paranee.

Puolet vastaajista ilmoittaa uskovansa, että EKY tulee osoittautumaan seuraavan parin vuoden aikana hyödylliseksi/tarpeelliseksi. Puolet vastaajista on myös EKY-mallin säilyttämisen kannalla, eli he siten vastustavat ajatusta yksikön lopettamisesta.

Lähes kaikki vastaajat tyrmäävät niin sanottujen yksikertaisten, ”massarikosten”, lähettämisen esikäsittely-yksikön käsittelyyn ennen varsinaisen esitutkinnan aloittamista. Tätä mieltä on neljä viidestä vastaajasta. Myös poliisihaastattelujen mukaan talousrikos-tutkijat ja -tutkinnanjohtajat haluaisivat nähdä EKY:n nimenomaan vaikeimpiin talousrikosjuttuihin erikoistuneena yksikkönä, joka valmistele näitä ”vaikeita juttuja” nykyistä enemmän. Poliisit tarkoittavat tällä perusteellisemmalla valmistelulla esimerkiksi kattavan tutkinta-aineiston keräämistä.

Vaikka vain puolet HEV-alueen vastaajista oli kyselyn aikoihin käsitellyt EKY:n tuottamia tutkintaprosessiehdotuksia, luottamus niiden hyödyllisyyteen on melko laajaa. Noin puolet vastaajista pitää tutkintaprosessiehdotuksia ainakin jokseenkin hyödyllisinä. Vain neljäsosa kyselyyn vastanneista toivoisi ehdotusten olevan nykyistä yksityiskohtaisempia. Tässä yhteydessä on kuitenkin hyvä kiinnittää huomiota myös poliisihaastatteluihin, joissa esitettiin selkeää kritiikkiä tutkintaprosessiehdotusten hyödyllisyyttä kohtaan. Haastatellut poliisit esittivät toiveita yksityiskohtaisemmasta juttujen valmistelusta, etenkin vaikeimpien tapauksien kohdalla.

Yli puolet vastaajista toivoo, että juttuja rajattaisiin tutkintaprosessiehdotuksissa nykyistä selvemmin. Lähes kolme neljästä kyselyyn vastanneesta kannattaa ajatusta, jonka mukaan EKY osallistuisi nykyistä enemmän puuttuvan asiakirja-aineiston tilaamiseen.

Niistä tutkijoista, joilla on kokemusta prosessiehdotuksista, pitää tutkinta-aikasuosituksia realistisina noin 40 prosenttia. Täysin samaa mieltä aikojen realistisuudesta ei kuitenkaan ole kukaan. Jokseenkin epärealistisina tutkinta-aikoja pitää viidennes kokemusta omaavista vastaajista. Kun tarkasteluun otetaan myös ne vastaajat, joilla ei ole henkilökohtaista kokemusta EKY:n esikäsitlemistä jutuista, tyytyväisyys tutkinta-aikojen realistisuuteen laskee hieman. Osa vastaajista on siis valmis muilta saamiensa mielikuvien perusteella pitämään uuden yksikön antamia tutkinta-aikasuosituksia epärealistisina.

Kirjallisista tutkintaprosessiehdotuksista on vastaajien mukaan ilmeistä hyötyä: kaksi kolmannelta niistä vastaajista, joilla on kokemusta EKY:n ehdotuksista pitää ehdotuksia myös hyödyllisinä. Mielenkiintoista on, että kyselytutkimuksessa HEV-alueen vastaajista reilusti yli puolet ilmoittaa, että kirjallinen tutkintasuunnitelma tehdään talousrikostutkinnassa aina tai usein. Poliisihaastatteluiden mukaan tällaisten suunnitelmien kirjoittaminen on ollut kuitenkin huomattavasti harvinaisempaa. Haastatteluiden mukaan kirjallisia suunnitelmia on ennen EKY:ä tehty lähinnä vaikeimpien ja/tai laajimpien talousrikosjuttujen yhteydessä.

Kirjallisten tutkintasuunnitelmien laatimista pidetään kuitenkin kyselyn mukaan pääosassa juttuja tarpeellisina. Täysin tätä mieltä olevia on viidennes vastaajista. Jokseenkin samaa mieltä on lähes puolet. Jokseenkin eri mieltä asiasta on vain vajaa kymmenen vastaajaa. Vastaajien innokkuus huomioon ottaen onkin hämmästyttävää, miten harvoissa jutuissa kirjallisia suunnitelmia on poliisihaastatteluiden mukaan käytetty.

EKY:n ei ole juurikaan kerrotta vaikuttaneen syyttäjäteistyöhön. Yli puolet vastaajista ilmoittaa kokevansa ainakin jossain määrin, että jo ennen EKY:ä talousrikostutkinta teki riittävästi yhteistyötä syyttäjien kanssa.

Vastaajat kokevat, että EKY:n kautta kulkevat talousrikosjutut suunnitellaan nykyisin osin kahteen kertaan. Vastaajille esitettiin kyselyssä väittämä: ”Juttujen tutkinta suunnitellaan nykyisin käytännössä kahteen kertaan: ensin EKY:ssä ja sitten tutkivassa yksilössä”. Väittämän kanssa on täysin samaa mieltä viidennes vastaajista ja reilusti yli kolmannes on jokseenkin samaa mieltä.

Neljä viidestä vastaajasta toteaa EKY:n parantavan kokonaiskuvan saamista HEV-alueen talousrikostorjunnasta. Myös poliisihaastatteluiden mukaan EKY:n keskeisenä tehtävänä pidetään kokonaiskuvan kartoittamista. Haastatellut poliisit kertovat juuri tämän kaltaisen työn sopivan EKY:n kaltaiselle toimijalle.

Kyselyn vastanneista yli puolet on sitä mieltä, että kulloisenkin vastaajan oman yksikön ja EKY:n yhteistyö on sujunut hyvin. Vain pari henkilöä vastaajajoukossa oli toista mieltä. Kyselyyn vastanneet suorastaan korostavat siten hyviä toimintakäytäntöjä yksikköjensä ja EKY:n välillä. Vastaajat tuovat kuitenkin esille, että myös toimintakäytäntöihin liittyviä ongelmia on ollut EKY:n aikana: neljännes vastaajista kokee, että tällaisia ongelmia on ollut ainakin jossain määrin.

Vaikka EKY saakin runsaasti tunnustusta ja myönteistä palautetta on huomattavaa, että liki puolet vastaajista on kuitenkin sitä mieltä, että samat tulokset, mitä nyt saavutetaan EKY:n avulla, olisi saavutettavissa oman yksikön tutkintakäytäntöjä kehittämällä.

Viimeiseksi haastateltavilta tiedusteltiin heidän mielipidettään väittämästä: ”Kaiken kaikkiaan EKY on kannatettava kokeilu.” Väittämän kanssa vähintään jossain määrin samaa mieltä olevia on 70 prosenttia vastaajista. Tuki uudelle yksikölle on tässä suhteessa siten melko laajaa.

7.2 HAASTATELUTUTKIMUS TÄYDENTÄMÄSSÄ KYSELYAINEISTOA

Haastatellut uskovat EKY-toiminnon ”vakiintumiseen” siitä riippumatta, miten mielekkäänä he sen toimintaa sinällään pitävät. Hankkeen katsotaan lähteneen liikkeelle niin ”arvovaltaiselta tasolta”, että EKY:n uskotaan tulleen pääkaupunkiseudulle pysyvästi.

Poliisit korostavat haastatteluissa selkeää jakoa ”massarikoksiin” ja ”vaikeisiin juttuihin”. Tyypillisesti esimerkiksi ”tavanomaisia” kirjanpitorikoksia pidetään talousrikollisuuden massana, joka on helppo hoitaa pois alta ilman EKY:n käsittelyä. Uuden yksikön toivottaisiinkin erikoistuvan nykyistä enemmän laajoihin ja monimutkaisiin juttukokonaisuuksiin. Vaikeiden juttujen osalta haastateltavat toivovat nykyistä perusteellisimpia tutkintasuunnitelmia. Samaten EKY:n ehdotetaan kantavan tämän hetkistä suuremman vastuun tutkintaineiston keräämisestä.

Haastateltujen puheissa rakennetaan selvää eroa kokeneiden vanhempien tutkijoiden ja kokemattomien nuorien tutkijoiden välille. Tutkintaprosessiehdotuksien kehutaan tarjoavan hyviä lähtökohtia aloitteleville talousrikostutkijoille – joiden suurta määrä poliisit pitävätkin yhtenä pääkaupunkiseudun talousrikostutkinnan vaikeimmista haasteista; nuoret tutkijat eivät kykene heti tarjoamaan täyspainoista apuaan talousrikostutkinnalle, sillä uuteen asiaan perehtyminen vie haastateltujen mukaan kuukausista vuoteen.

Kokeneet tutkijat ilmoittavat, että heille tutkintasuunnitelmista on hyötyä vain vähän tai ei lainkaan. Pikemminkin he löytävät suunnitelmista puutteita ja kehittämiskohteita. Useat kokeneet tutkivat pitävät kuitenkin EKY:ä tervetulleena lisänä talousrikostutkinnan kenttään, koska sen avulla voidaan saada parempaa tietoa HEV-alueen talousrikostorjunnan kokonaistilasta. Tällainen koordinoititehtävän kerrotaan sopivan EKY:lle mainiosti.

Kirjallisten tutkintasuunnitelmien laatiminen on haastatteluiden mukaan ollut ennen EKY:ä harvinaista. Haastateltujen mielestä kirjallista suunnitelmaa ei tarvitakaan, ainakin jos hommaa hoitaa ”kokenut tutkija”. EKY:n laatimat suunnitelmat saavat laatunsa osalta sekä kehuja että moitteita. Poliisit toteavat, että jos jonkun täytyy suunnitelmat laatia, kyseinen tehtävä annetaan mieluummin EKY:lle. Samalla haastateltavat kuitenkin muistuttavat, että suunnitelmien kirjaaminen onnistuisi myös paikallisyksiköissä, sillä ne eivät ole – eivätkä saa tullakaan – ”korkeammaksi tieteeksi”.

H: Sitten, jos puhuu tuosta EKY:n perustamisesta, niin se oli aikanaan pitkä prosessi, niin mitä mieltä olit siitä silloin aluksi, kun kuulit projektista?

TJ 6: No olin huuli pyöreänä, koska mun toimenkuvaan kuului silloin ja minähän edelleen teen itse näitä tutkintasuunnitelmia. Samantyyppisiä kuin mitä tämä EKY tekee. Eikä noissa perusjutuissa kovin monimutkaisia prosessiehdotukset ole. Että eivät ole mitään korkeampaa tiedettä. Niitä tuli tehtyä jo ennen EKY:äkin.

7.3 LYHYESTI: MITEN EKY ON OTETTU VASTAAN?

Niin haastatellut kuin kyselyyn vastanneetkin poliisit näkevät uuden yksikön toiminnassa monia selkeitä etuja: *EKY:yn suhtaudutaan pääosin myönteisesti ja sen koetaan kehittävän talousrikostutkinnan suunnittelua ja toteutusta.* Vain joka kymmenes vastaaja on sitä mieltä, että EKY:stä pitäisi luopua jatkossa. Puolet pääkaupunkiseudun talousrikostutkinnan väestä uskoo, että EKY tulee parin seuraavan vuoden aikana osoittautumaan hyödylliseksi toimijaksi. Vielä suurempi osa vastaajista pitää nykymuotoista EKY:ä hyvänä kokeiluna. *Mallia oltaisiin valmiita laajentamaan myös muualle maahan,* mutta kuitenkin siten, ettei pääkaupunkiseudun EKY:stä tulisi koko maan ainoaa esikäsittely-yksikköä.

Liki puolet HEV-alueelta kyselytutkimukseen vastanneista uskoo EKY:n lyhentävän talousrikosten tutkinta-aikoja. Uuden yksikön kerrotaan myös lisäävän HEV-alueen yhteistyötä ja vähentävän juttujen pompottelua laitosten välillä.

Esikäsittely-yksikön roolin toivottaisiin kuitenkin jatkossa painottuvan nykyistä enemmän vaikeiden talousrikostapausten tutkinnan valmisteluun. Tämä "valmistelu" voisi vastaajien mukaan pitää nykyistä enemmän sisällään esimerkiksi tutkinta-aineiston hankkimista ja tapausten syvällisempää analysointia. Nykyistä käsittelyä pidetään etenkin haastatteluaineiston perusteella osin "pinnallisena". Juttujen vaikeusasteen luokittelua ja tutkinta-aikojen määrittelyä tältä pohjalta pidetään jokseenkin vaikeana – jopa turhana – sen vuoksi, että talousrikostapausten todellinen ja täydellinen luonne selviää vasta varsinaisen esitutkinnan alettua. Haastatellut poliisit korostavat, että juttujen arvioitu luonne muuttuisi esitutkinnassa vähemmän, jos tapauksia käsiteltäisiin nykyistä perusteellisemmin jo EKY-vaiheessa. Tällöin poliisit kokisivat myös koko EKY:n toiminnan mielekkäämmäksi.

EKY:n kirjalliset tutkintasuunnitelmat saavat sinällään toimintatapana kiitosta. Reilusti yli puolet vastaajista pitää kirjallisia tutkintasuunnitelmia pääosin hyödyllisinä. Toisaalta haastatellut ja kyselyyn osallistuneet poliisit tuovat esille, että kirjalliset tutkintasuunnitelmat voitaisiin laatia erillisen EKY:n sijasta myös kussakin paikallisessa poliisiyksikössä. Etenkin haastatteluun osallistuneet poliisit myöntävät, ettei kirjallisia suunnitelmia olla juurikaan tehty ennen EKY:ä. Poliisit pitävät kirjallisia tutkintasuunnitelmia erityisen hyödyllisinä nuorille, kokemattomille talousrikostutkijoille. Sen sijaan kokeneille tutkijoille suunnitelmista ei niinkään ole apua, sillä he osaavat haastatteltujen poliisien mukaan jo tutkinnan alkuvaiheessa itsenäisesti havaita jutun kannalta oleelliset asiat ja tehdä ratkaisut itsenäisesti. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että "kokeneiden" tutkijoiden esittämät näkemykset tutkintasuunnitelmien hyödyttömyydestä (heidän omalla kohdallaan) perustuvat yksinomaan näiden tutkijoiden omakohtaiseen itsearvioon. Toisin sanoen osa tutkijoista arvioi itse itsensä niin päteväksi, ettei kirjalliselle tutkintasuunnitelmalle ole tarvetta. Samaiset haastateltavat korostivat kuitenkin oma-aloitteisesti suunnitelmien hyödyllisyyttä nuorille tutkijoille.

Haastatteluaineistossa äänessä ovat lähinnä "kokeneet tutkijat", koska juuri heille on tähän mennessä kertynyt eniten kokemusta ns. EKY-juttujen käsittelystä. Aineistossa korostuvatkin siten näiden vanhempien tutkijoiden äänenpainot. Jatkossa olisi mielenkiintoista selvittää "nuorten tutkijoiden" mielipiteitä suunnitelmien hyödyllisyydestä sekä heille itselleen että kokeneille tutkijoille. Samaten olisi tarpeellista kerätä haastattelujen avulla näkemyksiä EKY:ssä työskenteleviltä henkilöiltä ja niiltä, jotka ovat työskennelleet EKY:ssä, mutta palanneet sittemmin takaisin paikallisiin yksiköihin. EKY:ssä työskentelevien/työskennelleiden ja nuorten tutkijoiden arviot kokeneiden tutkijoiden tarvitsemasta tuesta tutkinnan suunnittelussa voi poiketa merkittävästi "kokeneiden" itsearvioista – tai sitten haastatellut voivat antaa tukea nyt tehtyjen haastatteluiden näkemyksille. Tällainen tiedonkeruu valottaisi joka tapauksessa tutkimussuunnitelmien (EKY-käsittelyn) merkitystä laajemmin kuin tämän selvityksen aikarajoissa koottu aineisto.

LÄHDELUETTELO

Kirjallisuutta ja lainsäädäntöä

Alvesalo, Anne – Tombs, Steven (2005). Researching Law in Action: evaluating economic crime control practise. *Retfærd* 1/2005. Nordisk juridisk tidsskrift. s. 57–76. Jurist- og Økonomforbundets Forlag. Kööpenhamina.

Eskola, Jari – Suoranta, Juha (2001). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino. Tampere.

Hakamo, Terhi (2006). *Strategiatasolta kentälle – Merkitysten johtaminen paikallispoliisin talousrikostutkinnassa*. Poliisiammattikorkeakoulu. Espoo. Julkaisematon käsikirjoitus.

Harrinvirta, Markku – Uusikylä, Petri – Virtanen, Petri (1998). Arvioinnin tila valtionhallinnossa. Valtiovarainministeriön tutkimukset ja selvitykset 7/98. Valtiovarainministeriö. Helsinki.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena (2004). *Teemahaastattelu*. Yliopistopaino. Helsinki.

Kauppi, Hannu (2004). Kuka tarvitsee arviointia, mihin? Arvioinnin ristiriitaiset pyrkimykset. *Hallintotutkimus* vol. 23. Nro 2/2004.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 4:1

Ohisalo, Jussi – Heiskanen, Sari (2005). Talousrikosjuttujen rakentaminen esitutkinnassa – kohti tutkintakulttuurin murrosta? *Oikeus-lehti* 2005:3. s. 241–275. Oikeuspoliittinen yhdistys Demoa & Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys. Helsinki

Robson, Collin (2001). *Käytännön arvioinnin perusteet. Opas evaluaation tekijöille ja tilaajille*. Tammi. Helsinki

Uusikylä, Petri (1999). *Politiikan ja hallinnon arviointi*. Gaudeamus. Helsinki.

Viranomaisraportit ja -ohjeistukset

Pääkaupunkiseudun talousrikosten esikäsittely-yksikkö (14.2.2005). Etelä-Suomen lääninhallitus, Poliisin lääninjohto.

Talousrikostutkinnan tila – Työryhmän loppuraportti (2004). Sisäasianministeriön julkaisu- ja Helsinki.

Talousrikosten luokitus (Luonnos, 9.2.2005). Talousrikosten esikäsittely-yksikkö.

Tulossopimus 2005 (EKY). Etelä-Suomen lääninhallitus, poliisin lääninjohto.

LIITE 1 Saatekirje kyselytutkimukseen osallistuneille

Sähköpostiviestin otsikko: **Talousrikostutkijat, -tutkinnanjohtajat ja tarkastajat**

Arvoisa talousrikostutkinnan tehtävissä työskentelevä,

Lähetämme ohessa linkin kyselylomakkeeseen, jonka avulla keräämme aineistoa kahteen Poliisiammattikorkeakoulussa käynnissä olevaan tutkimukseen. Tutkimuksissa käsitellään talousrikostutkinnan tilaa ja johtamista sekä arvioidaan pääkaupunkiseudun esikäsittely-yksikön toimintaa. Tutkimuksia varten pyydämme Sinun apuasi, sillä haluamme kartoittaa talousrikostutkinnassa työskentelevien näkemyksiä ja kokemuksia näistä asioista.

Toivomme, että vastaat sähköiseen kyselyymme, jonka linkki löytyy alta. Kysely avautuu linkkiä klikkaamalla. Vastaamisen jälkeen kysely palautetaan lomakkeen lopussa olevaa lähetä-painiketta klikkaamalla. Kyselyyn vastaaminen vie vain 20–30 minuuttia.

Vastausaikaa on 2.12.2005 asti. Kysely on tarkoitettu kaikille talousrikostutkinnan tehtävissä paikallispoliisissa työskenteleville tutkijoille, tutkinnanjohtajille ja tarkastajille.

Kyselyyn vastataan anonyymisti, eikä vastanneita henkilöitä yksilöidä tutkimuksen missään vaiheessa. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja tulokset julkaistaan siten, että vastaajien henkilöllisyyttä on mahdotonta päätellä.

Tutkimukseen osallistuminen tarjoaa mahdollisuuden antaa palautetta ja esittää kritiikkiä. Vaikka vastaaminen on vapaaehtoista, on se tutkimuksen onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Linkki kyselyyn: <http://esppakwww1.poliisi.fi/kysely/talousrikos05.htm>

Tutkijat Terhi Hakamo ja Janne Laukkanen antavat tarvittaessa lisätietoja sähköpostitse (terhi.hakamo@pakk.poliisi.fi tai janne.laukkanen@pakk.poliisi.fi) tai puhelimitse (09 8388 3441 tai 09 8388 3449).

Kiitokset avustasi.

Ystävällisin terveisin,

Terhi Hakamo,
VTM, tutkija, PAKK

Janne Laukkanen
YTM, tutkija, PAKK

LIITE 2 Kyselylomake

Talousrikostutkinta

A. Talousrikostutkinnan tila

1. Seuraavassa esitetään kysymyksiä koskien talousrikostutkinnan tilaa.	Kyllä	Jossain määrin	Ei	En osaa sanoa
1 Onko talousrikostorjunta ollut poliisilaitoksellanne yhtenä poliisitoiminnan painopistealueena viimeisen vuoden aikana?	1	2	3	4
2 Onko talousrikosasioiden käsittelyn ruuhkautuminen ollut ongelma yksikössä viimeisen vuoden aikana?	1	2	3	4
3 Onko laitoksellanne sisäisin toimin kohdistettu lisäresursseja talousrikostutkintaan viimeisen vuoden aikana?	1	2	3	4
4 Onko laitoksellanne nimetty henkilö, joka vastaa liiketoimintakieltoon määrättyjen henkilöiden valvonnasta?	1	2	3	4

2. Kuinka usein seuraavat toimenpiteet ovat sisältyneet talousrikostutkintaan viimeisen vuoden aikana yksikössäsi?	Aina	Usein	Joskus	Harvoin	Ei koskaan	En osaa sanoa
5 Vakavat talousrikosjutut on kytketty mukaan vakavan rikollisuuden kohdevalintaan.	1	2	3	4	5	6
6 Yli puolen vuoden ajan tavoittamattomissa olleita talousrikoksista etsintäkuulutettuja henkilöitä etsitään aktiivisin toimin.	1	2	3	4	5	6
7 Vaikeasti tavoitettavien etsintäkuulutettujen etsinnässä hyödynnetään keskusrikospoliisin toimintoja.	1	2	3	4	5	6
8 Liiketoimintakiellon edellytysten tutkinta tehdään talousrikosten tutkinnan yhteydessä.	1	2	3	4	5	6
9 Talousrikostutkinnassa käytetään kirjallisia tutkintasuunnitelmia.	1	2	3	4	5	6
10 Tutkinnanjohtaja(t) pitävät ns. tutkintapäiväkirjaa, josta käyvät ilmi muun muassa tutkinnan aikana ilmenneet ongelmat ja niiden ratkaisut.	1	2	3	4	5	6
11 Talousrikostutkijat laativat oikeusapupyynnöjä riittävän varhaisessa vaiheessa.	1	2	3	4	5	6
12 Syyttäjä ja tutkinnanjohtaja toimivat yhteistyössä esitutkinnan aikana.	1	2	3	4	5	6
13 Rikoshyödyn jäljittämiseksi esitut-	1	2	3	4	5	6

kinta-, vero- ja ulosottoviranomaiset työskentelevät yhteistyössä.

14 Uudet talousrikostutkijat perehdytetään työhönsä hyvin. 1 2 3 4 5 6

15 Talousrikostutkintaan siirtyvät henkilöt luokitellaan uuden palkkausjärjestelmän ja ylijohdon ohjeistuksen mukaiseen palkkaluokkaan. 1 2 3 4 5 6

16 Talousrikostutkintaan siirtyvien henkilöiden osaaminen ja kokemus otetaan huomioon henkilökohtaista palkkaosuutta määriteltäessä. 1 2 3 4 5 6

3. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
17 Yksikössämme on viimeisen vuoden aikana selkiytetty tutkinnanjohtajan roolia tutkinnan ja prosessin johtajana.	1	2	3	4	5	6
18 Yksikössämme on viimeisen vuoden aikana selkiytetty ryhmänjohtajan roolia päivittäisjohtajana.	1	2	3	4	5	6
19 Tutkintasihteereitä hyödynnetään yksikössämme päivittäisten toimien suorittajina.	1	2	3	4	5	6
20 Yksikössämme on tehostettu rekrytointia poliisihallinnon ulkopuolelta viimeisen vuoden aikana.	1	2	3	4	5	6
21 Yksikössämme huolehditaan kokeneiden talousrikostutkijoiden osaamisen siirtymisestä aloittaville talousrikostutkijoille (esim. mentoointi).	1	2	3	4	5	6
22 Yksikössämme esitutkinnan sujuvuuden esteeksi on muodostunut ruotsin kielen taitoisten tutkijoiden vähyys.	1	2	3	4	5	6
23 Talousrikostutkinnan riittävästä resursoinnista on huolehdittu laitoksellamme.	1	2	3	4	5	6
24 Talousrikostutkinnassa ja rikostiedustelussa työskentelevät henkilöt toimivat tehokkaalla tavalla yhteistyössä.	1	2	3	4	5	6
25 Talousrikosten tilastointi- ja seurantajärjestelmien käyttöön liittyviä ohjeistuksia noudatetaan yksikössämme hyvin.	1	2	3	4	5	6

26 Voit halutessasi kommentoida jotakin yksittäistä väittämää tai pohtia yleisemmin talousrikostutkinnan tilaa yksikössä.

Pääkaupunkiseudulla (HEV-alue) on toiminut viime keväästä alkaen talousrikosten esikäsittely-yksikkö (EKY).

Pyydämme sekä HEV-alueella että sen ulkopuolella työskenteleviä vastaamaan seuraaviin kysymyksiin (4a).

4a. Käsityksesi talousrikosten esikäsittely-yksikön toiminnasta ja HEV-alueen yhteistyöstä. Mitä mieltä olet väittämistä?	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
27 Pääkaupunkiseudun EKY-toiminto on herättänyt omassa yksikössäni vilkasta keskustelua.	1	2	3	4	5	6
28 Olen kuullut EKY-toiminnosta pääosin myönteisiä kommentteja.	1	2	3	4	5	6
29 Itse suhtaudun EKY-toimintoon myönteisesti.	1	2	3	4	5	6
30 Käsitykseni mukaan EKY kehittää talousrikostutkinnan suunnittelua.	1	2	3	4	5	6
31 EKY:n ensisijainen tehtävä on purkaa HEV-alueen talousrikosruuhkaa.	1	2	3	4	5	6
32 EKY-toiminto kehittää juttujen tutkinnan rajausta.	1	2	3	4	5	6
33 Uskon EKY:n säilyvän jossain muodossa HEV-alueen talousrikostutkinnan suunnittelun osana vielä senkin jälkeen, kun avoinna olevien talousrikosjuttujen pahin ruuhka on purettu.	1	2	3	4	5	6
34 EKY on ohimenevä kokeilu.	1	2	3	4	5	6
35 EKY-toiminnon periaatteet ovat laajennettavissa myös muualle maahan. Ta-	1	2	3	4	5	6

lousrikosyksiköiden jutut voitaisiin lähettää alueellisiin esikäsittely-yksiköihin, joissa niille laadittaisiin alustava tutkintaprosessiehdotus.

36 Valtakunnan kaikki talousrikosjutut voitaisiin lähettää yhteensä esikäsittely-yksikköön, jossa niihin laadittaisiin tutkintaprosessiehdotus ja jonka jälkeen jutut palautettaisiin tutkiviin paikallisiin/alueellisiin yksiköihin.

	1	2	3	4	5	6
--	---	---	---	---	---	---

37 Koko pääkaupunkiseudun (HEV-alue) talousrikostutkinta voitaisiin yhdistää yhteen isoon yksikköön, jotta pääkaupunkiseudun talousrikostutkinta tehostuisi.

	1	2	3	4	5	6
--	---	---	---	---	---	---

38 Voit halutessasi kommentoida jotakin yksittäistä väittämää tai pohtia yleisemmin EKY-toimintoa.

Mikäli työskentelet HEV-alueen ulkopuolella, siirry suoraan lomakkeen osioon ”B. Johtaminen” (kysymyssarja 5a).

Mikäli työskentelet HEV-alueella, vastaa ensin alla oleviin kysymyssarjoihin (4b, 4c ja 4d) ja siirry vasta sitten lomakkeen B-osioon.

4b. Kuinka monta sellaista talousrikosjuttua olet käsitellyt, joita varten EKY on laatinut tutkintaprosessiehdotuksen?

39 Olen tutkinut juttuja:

	En yhtään	1-2	3-5	6-8	Yli 8
--	-----------	-----	-----	-----	-------

4c. Millainen käsitys sinulla on EKY:n toiminnan vaikutuksista talousrikosten tutkintaan? Pohdi vaikutuksia parin seuraavan vuoden tähtäimellä.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa
--	---------------------	-------------------------	--------------------------------	-----------------------	---------------

40 EKY parantaa talousrikosten esitutkintaa.

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

41 EKY-toiminto lyhentää talousrikosten tutkinta-aikoja.

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

42 EKY-toiminto vähentää avoinna olevien talousrikosjuttujen määrää.

	1	2	3	4	5
--	---	---	---	---	---

43 EKY-toiminto vähentää talousrikosten pompottelua laitokselta toiselle.	1	2	3	4	5
44 EKY lisää HEV-alueen talousrikosyksiköiden välistä yhteistyötä.	1	2	3	4	5
45 EKY lisää byrokratiaa.	1	2	3	4	5
46 EKY tulee osoittautumaan hyödylliseksi/tarpeelliseksi.	1	2	3	4	5

4d. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä tämän hetken kokemustesi pohjalta?	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
47 EKY:stä pitäisi luopua jatkossa.	1	2	3	4	5	6
48 Kaikki HEV-alueen talousrikosjutut pitäisi lähettää EKY:n esikäsittelyyn.	1	2	3	4	5	6
49 Yksinkertaiset talousrikosjutut eivät kaipaa EKY:n tutkintaprosessiehdotusta.	1	2	3	4	5	6
50 EKY:n tuottamat tutkintaprosessiehdotukset ovat pääosin hyödyllisiä.	1	2	3	4	5	6
51 Tutkintaprosessiehdotusten pitäisi olla nykyistä yksityiskohtaisempia.	1	2	3	4	5	6
52 EKY:n ehdottamat tutkinta-ajat ovat realistisia.	1	2	3	4	5	6
53 Tutkintaprosessiehdotuksissa pitäisi ottaa nykyistä selvemmin kantaa juttujen rajaamiseen.	1	2	3	4	5	6
54 EKY voisi valmistella juttujen tutkintaa nykyistä pidemmälle.	1	2	3	4	5	6
55 EKY voisi osallistua nykyistä enemmän esimerkiksi tutkinta-aineiston hankintaan (esim. puuttuvan aineiston tilaaminen).	1	2	3	4	5	6
56 Tutkintaprosessiehdotuksista ei ole juurikaan hyötyä käytännön tutkintatyössä.	1	2	3	4	5	6
57 EKY:n toiminta vähentää merkittävästi tutkinnanjohtajien työmäärää, koska tutkinnan suunnittelua hoidetaan	1	2	3	4	5	6

osin EKY:ssä.

58 EKY:n ansiosta yksiköiden tutkinnanjohtajat voisivat siirtyä nykyistä enemmän käytännön tutkintatyöhön.

59 EKY-toiminto on lisännyt yhteistyötä syyttäjien kanssa.

60 Jo ennen EKY:ä yhteistyötä tehtiin syyttäjien kanssa riittävästi.

61 Juttujen tutkinta suunnitellaan nykyisin käytännössä kahteen kertaan: ensin EKY:ssä ja sitten tutkivassa yksikössä.

62 Kirjallisen tutkintasuunnitelman laatiminen on pääsosassa juttuja tarpeellista.

63 EKY-toiminto siirtää olennaista päätäntävaltaa yksikön ulkopuolelle.

64 EKY:n avulla HEV-alueen talousrikostorjunnasta saadaan parempi kokonaiskuva kuin aiemmin.

65 Yksikkömme yhteistyö sujuu EKY:n kanssa erinomaisesti.

66 EKY:n ja HEV-alueen yksiköiden välillä on ollut toimintakäytäntöihin liittyviä ongelmia.

67 EKY:n ja oman yksikköni välillä on ollut toimintakäytäntöihin liittyviä ongelmia.

68 EKY-toiminnolla tavoitellut tavoitteet voitaisiin saavuttaa yhtä hyvin laitoksen omia tutkintakäytäntöjä kehittämällä.

69 EKY:n toiminnasta on tiedotettu riittävästi.

70 EKY:n rooli talousrikostutkinnassa on jäänyt minulle epäselväksi.

71 Kaiken kaikkiaan EKY on kannatettava kokeilu.

72 Voit halutessasi kommentoida jotakin yksittäistä väittämää tai pohtia yleisemmin eky:n merkitystä.

B. Johtaminen

5a. Seuraavassa esitetään väittämiä koskien talousrikostutkinnan johtamista. Mitä mieltä olet väittämistä?	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa mieltä, ei eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
73 Poliisin ylijohdolta tulevat suunnitelmat ja projektit kohtaavat kenttätasolla muutosvastarintaa.	1	2	3	4	5	6
74 Ylijohdon vuosittaiset painopistealueet ovat toimiva tapa tehostaa rikostorjuntaa.	1	2	3	4	5	6
75 Poliisipäällikkö on huolehtinut onnistuneesti laitoksemme eri tulosalueiden tavoitteiden yhteensovittamisesta.	1	2	3	4	5	6
76 Talousrikostutkinnalle asetetut tulostavoitteet ovat selkeät.	1	2	3	4	5	6
77 Tunnen työyksikölleni asetetut tulostavoitteet.	1	2	3	4	5	6
78 Sisäasiainministeriön poliisiosaston antama tuki talousrikostutkinnalle on mielestäni riittävää.	1	2	3	4	5	6
79 Lääninjohdon antama tuki talousrikostutkinnalle on mielestäni riittävää.	1	2	3	4	5	6
80 Poliisipäällikön antama tuki talousrikostutkinnalle on mielestäni riittävää.	1	2	3	4	5	6
81 Poliisipäällikkö kohtelee laitoksemme kaikkien yksiköiden työntekijöitä tasapuolisesti.	1	2	3	4	5	6
82 Tutkinnanjohtajat saavat						

tukea ja neuvoja poliisipäälliköltä.	1	2	3	4	5	6
83 Tutkijat saavat tukea ja neuvoja tutkinnanjohtajalta.	1	2	3	4	5	6
84 Tutkinnanjohtaja aikatauluttaa tutkintatehtävät yhdessä tutkijoiden kanssa.	1	2	3	4	5	6
85 Tutkinnanjohtaja on ylityöllistetty ja hänellä ei ole käytännössä mahdollisuuksia suunnata riittävää panostusta tutkinnan johtamiseen.	1	2	3	4	5	6
86 Poliisipäällikkö tuntee hyvin talousrikostutkinnan työtehtävät ja työskentelyn ongelmat.	1	2	3	4	5	6
87 Poliisipäällikkö tiedottaa ja kertoo avoimesti kaikista työpaikan asioista.	1	2	3	4	5	6
88 Talousrikostutkintaan korvamerkittyjä virkoja käytetään muuhun tutkintaan.	1	2	3	4	5	6
89 Poliisipäällikkö antaa tunnustusta hyvistä työsuorituksista.	1	2	3	4	5	6
90 Poliisipäälliköltä saamani palaute on tärkeää.	1	2	3	4	5	6
91 Poliisipäällikkö käy työhuoneessani tai vastaavassa tilassa kyselemässä, mitä minulle kuuluu.	1	2	3	4	5	6
92 Poliisipäällikkö puuttuu liikaa alaistensa tekemisiin ja ohjaa turhan täsmällisesti.	1	2	3	4	5	6
93 Työssä esiin tulevat ongelmat ratkaistaan keskustellen.	1	2	3	4	5	6
94 Pystyn itse vaikuttamaan työni sisältöön.	1	2	3	4	5	6
95 Saan riittävästi palautetta työstäni.	1	2	3	4	5	6
96 Koen, että työni on tärkeää ja merkityksellistä.	1	2	3	4	5	6
97 Tunnen, että laitoksemme ylin johto arvostaa työtäni.	1	2	3	4	5	6

98 Poliisipäällikkö on kiinnostunut yksikkömme toiminnan tuloksista.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

99 Olen tyytyväinen niihin kriteereihin, joiden perusteella työtäni arvioidaan.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

100 Työyksikössäni seurataan säännöllisesti tavoitteiden saavuttamista.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

101 Voit halutessasi kommentoida jotakin yksittäistä väittämää tai pohtia yleisemmin talousrikostutkinnan johtamista.

5b. Millaisin keinoin ja toimenpitein laitoksen ylin johto (poliisipäällikkö, apulaispoliisipäällikkö) tukee yksikköänne tavoitteiden saavuttamisessa tällä hetkellä?

5c. Millaisin keinoin ja toimenpitein laitoksen ylimmän johdon (poliisipäällikkö, apulaispoliisipäällikkö) mielestäsi tulisi tukea yksikköänne tavoitteiden saavuttamisessa?

5d. Mitkä ovat mielestäsi onnistuneimmat perusteet ja mittarit, joilla talousrikostutkinnan tavoitteiden toteutumista laitoksellasi seurataan? miksi juuri nämä?

5e. Mitkä ovat mielestäsi epäonnistuneimmat perusteet ja mittarit, joilla talousrikostutkinnan tavoitteiden toteutumista laitoksellasi seurataan? miksi juuri nämä?

6. Miten talousrikostutkinnan ohjaus ja johtaminen on mielestäsi kehittynyt viimeisen vuoden aikana? Arvioi erikseen ylijohdon, lääninjohdon, poliisipäällikön, tutkinnanjohtajien ja ryhmänjohtajien tasoa.	Parantunut selvästi	Parantunut jonkin verran	Pysynyt ennallaan	Heikentynyt jonkin verran	Heikentynyt selvästi	En osaa sanoa
106 Ylijohdon tasolla	1	2	3	4	5	6

107 Mikä ohjauksessa on parantunut tai heikentynyt?

108 Lääninjohdon tasolla   1   2   3   4   5   6

109 Mikä ohjauksessa on parantunut tai heikentynyt?

110 Poliisipäällikön tasolla   1   2   3   4   5   6

111 Mikä johtamisessa on parantunut tai heikentynyt?

112 Tutkinnanjohtajien tasolla   1   2   3   4   5   6

113 Mikä johtamisessa on parantunut tai heikentynyt?

114 Ryhmänjohtajien tasolla   1   2   3   4   5   6

115 Mikä johtamisessa on parantunut tai heikentynyt?

7. Koetko seuraavien asioiden vaikeuttavan talousrikostutkimista?	Vaikeuttaa paljon	Vaikeuttaa jonkin verran	Vaikeuttaa vain vähän	Ei vaikeuta	En osaa sanoa
116 Poliisiorganisaation hierarkisuus	1	2	3	4	5
117 Talousrikostutkiminnan riittämättömät taloudelliset resurssit	1	2	3	4	5
118 Esimiesten puutteelliset aika-resurssit johtamiseen	1	2	3	4	5
119 Esimiesten puutteellinen johtamisosaaminen	1	2	3	4	5
120 Muiden rikosten tutkiminen priorisoidaan talousrikostutkiminnan edelle	1	2	3	4	5
121 Puutteellinen henkilöstön laatu (esim. koulutuksen suhteen)	1	2	3	4	5
122 Virheellinen henkilöstörakenne eli henkilöstö on jakautunut väärin suhteessa tehtäviin	1	2	3	4	5
123 Poliisipäällikön sitoutumattomuus talousrikostutkintaan	1	2	3	4	5
124 Tiedonkulun ongelmat työyhteisön sisällä	1	2	3	4	5
125 Tiedonkulun ongelmat poliisin ja muiden viranomaisten välillä	1	2	3	4	5
126 Työhön liittyvän palautteen vähyys työyhteisön sisällä	1	2	3	4	5
127 Tulostavoitteiden epärealistisuus	1	2	3	4	5
128 Talousrikosten tutkimisen vaikeus	1	2	3	4	5
129 Huono työmoraaali työyhteisössä	1	2	3	4	5
130 Muu, mikä?	1	2	3	4	5

131 Voit halutessasi kommentoida jotakin yksittäistä kysymystä tai pohtia yleisemmin talousrikostutkiminnan ongelmia.

C. Talousrikostutkinta suhteessa muuhun laitoksen toimintaan

8. Kuinka paljon sinä arvostat seuraavia poliisityön osa-alueita?	Arvostan erittäin paljon	Arvostan melko paljon	Arvostan vain vähän	En arvosta juuri lainkaan	En osaa sanoa
132 Kenttäpoliisin perustyö	1	2	3	4	5
133 Lähipoliisitoiminta	1	2	3	4	5
134 Huumetutkinta ja -valvonta	1	2	3	4	5
135 Omaisuusrikostutkinta	1	2	3	4	5
136 Väkivaltarikostutkinta	1	2	3	4	5
137 Talousrikostutkinta	1	2	3	4	5
138 Työturvallisuusrikosten tutkinta	1	2	3	4	5
139 Liikennevalvonta	1	2	3	4	5
140 Poliisin lupapalvelut	1	2	3	4	5
141 Viranomaisyhteistyö ja muu rikollisuutta ennalta estävä yhteistyö	1	2	3	4	5
9. Kuinka paljon mielestäsi laitoksenne ylin johto arvostaa seuraavia poliisityön osa-alueita?	Arvostaa erittäin paljon	Arvostaa melko paljon	Arvostaa vain vähän	Ei arvosta juuri lainkaan	En osaa sanoa
142 Kenttäpoliisin perustyö	1	2	3	4	5
143 Lähipoliisitoiminta	1	2	3	4	5
144 Huumetutkinta ja -valvonta	1	2	3	4	5
145 Omaisuusrikostutkinta	1	2	3	4	5
146 Väkivaltarikostutkinta	1	2	3	4	5
147 Talousrikostutkinta	1	2	3	4	5
148 Työturvallisuusrikosten tutkinta	1	2	3	4	5
149 Liikennevalvonta	1	2	3	4	5
150 Poliisin lupapalvelut	1	2	3	4	5
151 Viranomaisyhteistyö ja muu rikollisuutta ennalta estävä yhteistyö	1	2	3	4	5
152 Voit halutessasi kommentoida jotakin yksittäistä kohtaa tai pohtia yleisemmin poliisin tehtävien välisiä suhteita.					

D. Taustatiedot

Vastaa seuraaviin taustatietokysymyksiin.

(Kyselyn tuloksia analysoidaan ryhmittäin niin, että vastaajien henkilöllisyyttä on mahdotonta päätellä.)

153 Missä seuraavista vaihtoehdoista työskentelet?

- Alueellinen talousrikostutkintayksikkö
- Kihlakunnan poliisilaitoksen talousrikosyksikkö tai -ryhmä
- Kihlakunnan poliisilaitoksen yksittäinen talousrikostutkija

154 Millä alueella työskentelet?

- Helsinki
- Etelä-Suomen lääni
- Länsi-Suomen lääni
- Itä-Suomen lääni
- Oulun lääni
- Lapin lääni

155 Työskenteletkö HEV-alueella (Helsinki, Espoo, Vantaa)?

- Kyllä
- En

156 Työskenteletkö talousrikostutkinnassa päätoimisesti vai osa-aikaisesti?

- Päätoimisesti
- Osa-aikaisesti

157 Kuinka moni henkilö työskentelee laitoksellasi talousrikostutkinnan tehtävissä tutkijana, tutkinnanjohtajana tai tarkastajana?

---

158 Mikä on tämänhetkinen virka-asemasi?

- Päällystö
- Alipäällystö
- Miehistö
- Muu henkilöstö

159 Mikä on lähimmän esimiehesi virka-asema?

- Poliisipäällikkö
- Päällystö
- Alipäällystö
- Joku muu

160 Kuinka monta vuotta olet työskennellyt poliisihallinnossa?

- 0–1 vuotta
- 2–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–20 vuotta
- 21–30 vuotta

Yli 30 vuotta

161 Kuinka monta vuotta olet työskennellyt talousrikostutkinnassa?

0–1 vuotta

2–5 vuotta

6–10 vuotta

11–20 vuotta

21–30 vuotta

Yli 30 vuotta

162 Alla olevaan tilaan voit antaa palautetta tai vinkkejä tutkimuksen tekijöille.

Tallenna vastauksesi klikkaamalla alla olevaa levykkeen kuvaa!

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 3 Poliisihaastattelujen keskusteluteemat

Tiivistetty luettelo poliisihaastattelujen keskusteluteemoista:

1. Haastateltavan ja hänen yksikkönsä taustatiedot (mm. kokemus talousrikostutkinnasta ja yksikön organisaatorakenne)

2. EKY:n perustamisvaiheet

Yksikössä käyty keskustelu EKY:stä ennen perustamista ja sen jälkeen

Haastatellun henkilökohtainen suhtautuminen EKY:yn sen perustamisvaiheessa

Hankkeesta tiedottaminen

3. Pääkaupunkiseudun talousrikostutkinnan nykytila

4. HEV-alueen yhteistyö ja EKY:n vaikutus siihen

5. EKY:n rooli nykyisessä talousrikostutkinnassa

6. EKY:n tuottaminen tutkintaprosessiehdotusten vaikutukset

7. Millaiset talousrikostapaukset kaipaavat esikäsittelyn (tutkinnan erityisen suunnittelun) ja minkälaiset eivät?

8. EKY:n vaikutukset

Mitä hyötyä EKY:stä on ollut? Mitä haittaa?

EKY:n vaikutukset tutkinta-aikoihin ja juttuvarantoon

HEV-alueen talousrikostutkinnan kokonaistilan kartoittaminen

9. Haastatellun suhtautuminen EKY:yn tällä hetkellä

10. Näkemykset EKY:n tulevaisuudesta

Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia (ISSN 1455-8262)

Tanja Noponen: "Ei muuta paikkaa". Tutkimus poliisin päihtymyssuojan kanta-asiakkaista. 26/2006. 16,00 €

Johan Bäckman: Itämafia. Uhkakuvapolitiikka, rikosilmiöt ja kulttuuriset merkitykset. 25/2006. 26,00 €

Marja-Liisa Laapio: Poliisi ja perheväkivalta. Tapaustutkimus poliisin toimintakulttuurista ja viranomaisverkostosta. 24/2005. 20,00 €

Mari Kalliala: Poliitikkaa toisaalla. Poliittinen liike ja laitton toiminta. 23/2005. 18,00 €
Seppo Kolehmainen: Järjestyslaki – Susi jo syntyessään? Järjestyslain valmistelun arviointi. 22/2005. 14,00 €

Markku Heiskanen & Outi Roivainen: Helsinki! Tutkimus helsinkiläisten turvallisuudesta ja Helsingin poliisin palvelukyvyistä. 21/2005. 23,76 €

Aarne Kinnunen & Riikka Perälä & Tarja Tuttavainen-Levanoja: Poliisin huumevalvonta-projekti pääkaupunkiseudulla. Seurantatutkimus. 20/2005. 15,00 €

Petri Raivola & Reija Taiha-Vepsäläinen: Työrukkasia ja visionäärejä. AMK-muotoisilta päällystökursseilta valmistuneiden näkemyksiä opinnoistaan ja valmiuksistaan. 19/2004. 11,88 €

Pekka Santtila et al.: How far from home offenders travel. An international comparison of crime trips in homicide, rape, burglary, and robbery cases. 18/2004. 10,80 €

Anne Alvesalo & Pekka Santtila: Pahat pojat – elokuva ja rikollisuus.
"Saanu ehkä vähän ideaa, mut omaa päätä sitä kummiski käyttää".
17/2004. 11,88 €

Markku Heiskanen & Reino Sirén & Outi Roivainen: Rikollisuus kunnissa. Tilastollinen tutkimus Suomen kuntien väkivalta- ja omaisuusrikollisuuteen vaikuttavista tekijöistä. 16/2003. 16,20 €

Merja Määttänen: Tienraivaajapoliisit. Tutkimus maahanmuuttajataustaisten ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvien poliisien rekrytoitumisesta ja kokemuksista poliisin työssä. 15/2003. 12,96 €

Poliisiammattikorkeakoulun oppikirjat (ISSN 1455-8270)

Janne Häyrynen & Tero Kurenmaa: Arvopaperimarkkinarikokset. 14/2006. 25 €

Anne Alvesalo & Ari-Matti Nuutila (toim.): Rangaistava työn turvattomuus.
13/2006. 21,00 €

Anne Jokinen: Rikos jää tekijän mieleen. Muistijälkitesti rikostutkimamenetelmänä.
12/2005. 20,00 €

Nina Pelkonen: Kriisin ABC. Käsikirja poliisin käyttöön. 11/2005. 10,80 €

Arto Hankilanoja: Työturvallisuus ja vastuun kohdentuminen poliisihallinnossa.
10/2003. 15,12 €

Kimmo Himberg: Tekninen rikostutkinta. Johdatus forensiseen tieteeseen. 9/2002. 12,96 €

Marketta Vesisenaho: Poliisialan sanasto. Suomi-ruotsi-englanti. 8/2002. 10,80 €

Urpo Sarala: Poliisitoimen kehittämisen johtaminen. 7/2001. 16,35 €

Ellonen Erkki et al.: Etiikka ja poliisin työ. 6/2000. 14,54 €

Laura Ervo: Esitutinnan optimaalisuus. Oikeudellisessa viitekehyksessä. 5/2000. 9,17 €

Hannu Kiehelä & Virta Sirpa (toim.): Lähipoliisi lähestymistapana.
4/1999. 16,26 €

Jyrki Wasastjerna: Johdatus poliisin kansainväliseen yhteistyöhön.
3/1999. 14,62 €

Ahti Laitinen & Erja Virta: Talousrikokset. Teoria ja käytäntö. 2/1998. 12,53 €

Erkki Ellonen et al.: Polisarbetets psykologi 1/1998 18,35 €

Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita (ISSN 1455-8289)

Marianna Piippo, Risto Kangas & Juha Kääriäinen: Paikallisen turvallisuusyhteistyön arviointi viiden kunnan alueella. 51/2005. Internet-julkaisu: www.poliisi.fi/julkaisut

Poliisin johtamisen kehittämisen valtakunnalliset kehittämislinjaukset 2006–2010. Työryhmän loppuraportti. 50/2006. 10,80 €

Anne Alvesalo, Sari Heiskanen, Janne Laukkanen & Erja Virta (toim.): Huojuva talous. Juhlajulkaisu Markku Hirvonen 60 vuotta. 49/2006. 24 €

Anne Alvesalo, Sari Heiskanen & Erja Virta. Suomen talousrikoskontrollijärjestelmä. 48/2006. Internet-julkaisu: www.poliisi.fi/julkaisut

Kati Rantala & Sirpa Virta (toim.): Tieto – mahdollisuus, uhka vai turva? 47/2006. 14,00 €

Markku Heiskanen & Risto Honkonen: Poliisi ja muutos. Asiantuntijoiden arvio sisäisen turvallisuuden tulevasta kehityksestä. 46/2005. 10,80 €

Janne Laukkanen & Leena Mäkipää: Liiketoimintakiellon valvontavelvollisuuden laajentaminen. 45/2005. Internet-julkaisu: www.poliisi.fi/julkaisut

Janne Laukkanen: Laittoman yrittäjän jäljillä. Arviointitutkimus liiketoimintakiellon valvonnan ohjeistamisen vaikutuksesta. 44/2005. Internet-julkaisu: www.poliisi.fi/julkaisut

Tanja Noponen: Poliisin suorittamat päihtyneiden säilöönotot ja säilöönottojen asiakaskunta Helsingissä. 43/2005. Internet-julkaisu: www.poliisi.fi/julkaisut

Tomi Jansson: Saatanan vasikka. Todistajien uhkailu Suomessa. 42/2005. 10,80 €

Seppo Immonen & Matti Vuorinen: Kihlakuntaudistus, poliisitoiminta ja turvallisuusyhteistyö. Tutkimus Etelä-Suomen läänin poliisipalvelujen, poliisin organisaation, strategisen johtamisen ja ennakoivan paikallisen turvallisuusyhteistyön kehittämisestä. 41/2005. 16,00 €

Tuunia Keränen: Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2004. 40/2005. 10,80 €

Tuunia Keränen: Poliisin tietoon tullut rasistinen rikollisuus Suomessa 2003. 39/2005. 10,80 €